

H1729-1
3

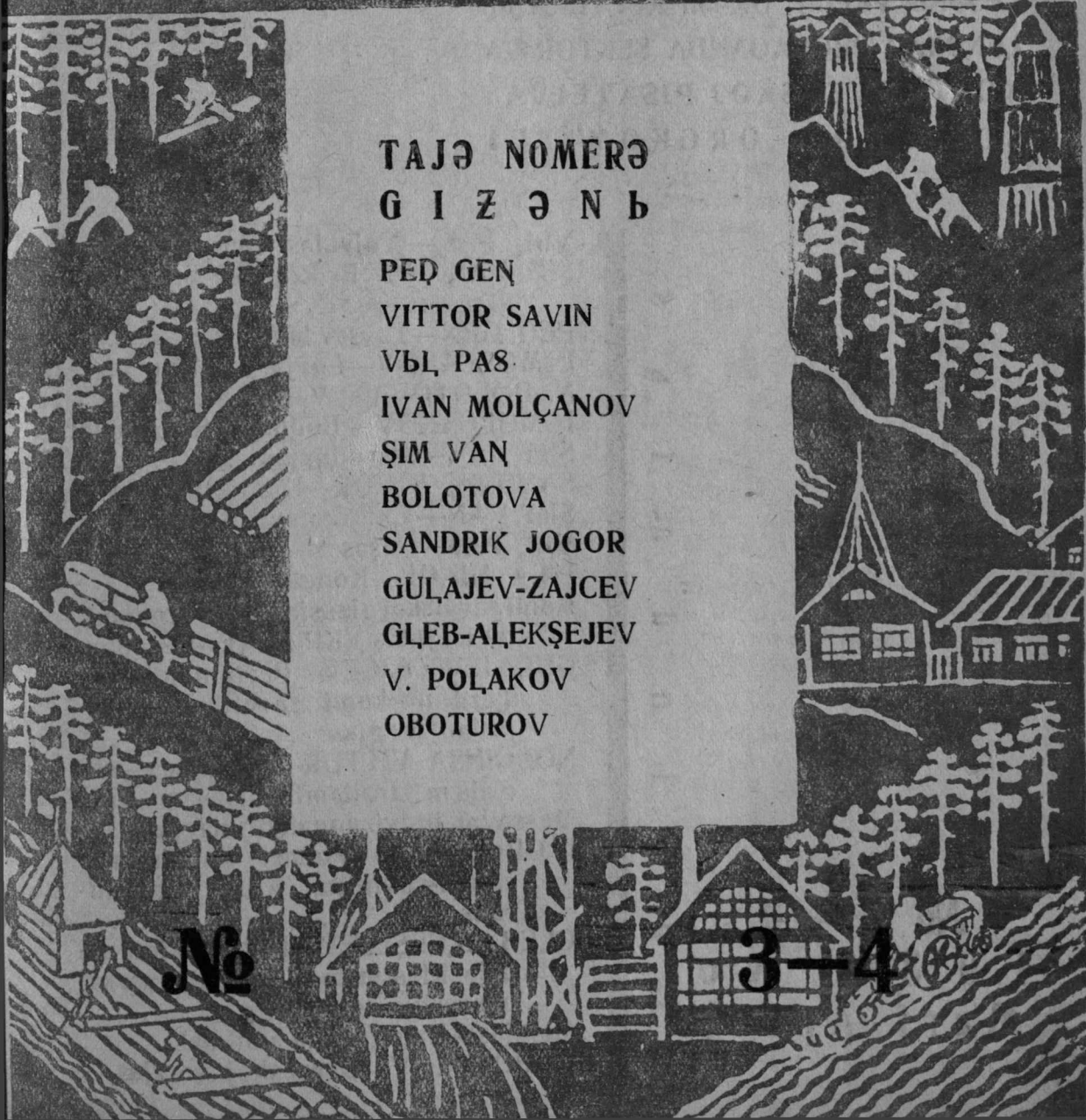
Udarnik

TAJƏ NOMERƏ
G I Z Ə N B

PEĐ GEN
VITTOR SAVIN
VYL PAS
IVAN MOLČANOV
ŞIM VAN
BOLOTOVA
SANDRIK JOGOR
GUŁAJEV-ZAJCEV
GLEB-ALEKŞEJEV
V. POŁAKOV
OBOTUROV

№

3-4

UDARNIK

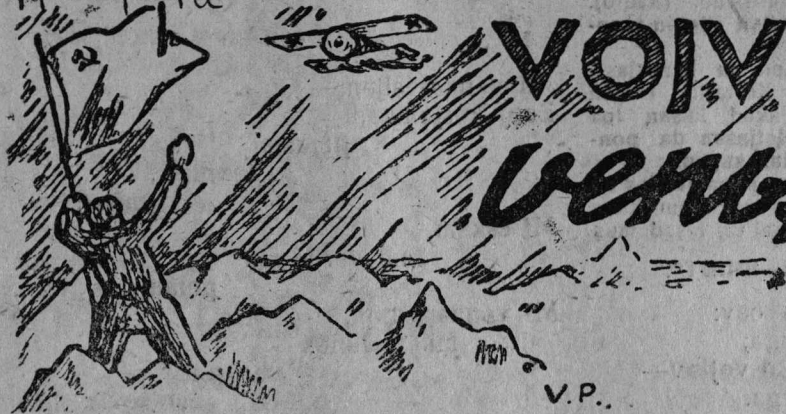
KOMI XUDOŽESTVO A
SƏVETSKƏJ LİTERATURA
Z U R N A L
LEŽƏNB VKP(B) OK-lən KULTURA da
LEŇIŇIZM PROPAGANDA ŞEKTOR DA
KOMI SƏVETSKƏJ PISAŤELJAS
SOJUZLƏN ORGKOMİŤET

Ş
b
a
d
n
i
r
u
j

VBL PAS—Vojvbəs venşjas . . .	1
ŞIM VAN—Oz lo kołtçəm ənija ka- dın, oz	4
PEĐ GEN—Tuvsov lunjasə	5
I. MOLÇANOV—Lovjajaslb kbn . . .	13
N. BOLOTOVA—Vərlezş	14
I MOLÇANOV—Buđonbjkəd loləmtor	15
ŞIM VAN—Parodijajas	16
SANDRIK JOGOR—Konə da Jarə . . .	17
ŞIM VAN—Epigrama	21
VBL PAS—Daşəs səvetskəj pilotjas .	22
PIŁA MIKOL—Konuk Mitrəj	—
Komi səvetskəj gizşjas sojuz orgkomi tət uz jblş VKP(B) OK-lən suəm	26
GULAJEV-ZAJCEV—Partijalən 17-əd sjezd da komi səvetskəj gizş- jaslən mogjas	25
ŇOBDINSA VITTOR—Poezijaəs—so- cializm strəitəmlə otsaşəm vblə	32
Massəvəj lıtdvizenənlən mogjas . . .	44
I. OBOTUROV—Poməz erdədnə na- cional-sovinizm komi lıteratu- raş	46
GLEB ALEKŞEJEV—Folklor—jon ər- uzjə klassjastəm socialısticeskəj ovşestvo teçəmn	53
Mojdjas—Katerina da pop-đak . . .	55
V. POLAKOV—Druzeskəj sarzjas . . .	—

№ 3 — 4
1 9 3 4 v o
Mart - April

НЖ Коми
1-1a

VOJŅBLĀS VENĻJAS

V.P.

VLĀ PAS

П.П.Б. в Лнгр.

Ц. 1934 г.

576

„CELUSKIN“ vāsa gerojjas
da najas sprāsitēs sēnādubv varēs-
jasļ šija tajā nevēyd gizādsā.

AVTOR.

Dāzmāma—skāralā, murgā
Vojņvsa pūdāstām more.
Zver eēn sēvlašā purgā,
Būtākā venzēnē korā.

Voj-okean sēgēn vijas—
Vēna karav seti munā.
Vugzīsēn sē vlā jijas...
Kāsēnē vājēdnē šunā.

Med-zā i gālā more;
Med-zā kēz broņān doršā...
Zvojļē i broņābš orā,
Sēļē i mūnan tuj voššā.

Zvoj jāz ez roņzēnē grāzēs,
Morāssā vundānē jilēs:
Jijas pūr voštānē āzēs—
Skārļunē venānē sēļēs.

Tom tālē sēļēsān sēnzis
Jugjalēs kozuvjas sēgēn,
Kēzikān jōn karav venzīs
Lijaskād Voj-more sēgēn.

*

Kuzēs da kēzēdēs vojjas,
No uzēn-māj ta kadēn pozā.

Sāvētskāj stranasa gerojjas
Jijas pūr vērtēnē vozā.

Vojtēgēs zullēnē jīsā —
Gēmsēn ukjēnē vzgēvjas...
No kēn more ņuzēdā kīsā —
Pūr jōnzēka sēmtērtā sēvjas.

Ņelāmēn gradusa kēzēd,
No jī-erdsā kolā zik venēn...
I stav vēņsēs tēskašā jēzēs,
Med jī pēti vozlēnē munnē.

Lijaskād vermašēnē šākēd:
Bēd vokšān zmitēnē najā.
Ņorpoņtēis karavlēn vokēs...
Pēkēsēs tēr-ņin vān...

Gālā, murgā Voj-more,
Lajkjēdlā gērakod jijas.
Karav drug pālēņtēis, ņoris
Da zumgēsīs—sajali jiras...

*

Sēnēdē kēpēdēis „S O S“
Sustām da kos.

*

„POLARNƏJ MORE. Fevral 14-d lun. (Radio).
Fevral 13-d lunə, 15 čas 30 minutən jijasən tope-
dəm vəsna vəji „CELUSKIN“...“

... Olam palatkajas ın, strəitam pu varakjas..
Rədvuz medəm oz təzdəşnə.. Kərtəşim Uellen
da Şevərnəj mışsa radiostancijakəd, kəşən loə
kotərtəma mijanə otəg samolotjasən da pon-
jasən. Nastrojenənmə stavnəmən kərdə..

... Eskədam pravitelstvoəs, mşj loəmtorjəs oz
suvtəd mijanəs Arktikaəs tərəcə osvoitəm kuza
uzjas nuədəmş, vojvəvsa morskəj tuj ləşədəmş

Ekspedicija naçalnik—SMIDT“.

Smidt lagerən oz ovnə çəv:
Voj-more skəralə, murgə;
Dugdəvtəg omələ ləçəd vojtv—
Zver eən səvlaşə purga.

Gəgər kəalə more da ji,
Jib drefvujtə—suvtilytəg vesjə.
Aslas vojtvəkəd Smidt
Skər prirodakəd nuədə venzəm.

Povtəm gerojjasəs mezdnə med,
Setçə munisnə una gerojjas:
Sənədti, moreəd, set,
Kəni kvajt tələ nuzalə vojvs.

*

Dəzməma—skəralə, murgə
Vojvəvsa pədəstəm more.
Zver eən səvlaşə purga,
Byttəkə vençəpn korə.

Med-zə i gyalə more,
Med-zə kəz vronəən dorşə...
Zvojlb i vronəəb orə,
Səb i munən tuj voşşə.

*

Kylan, strana!
Voj-skərlunkəd

Səvetskəj

Sənədə kaçis...
Moreə

petis

gərdznamjaa

„KRAŞIN“...“

Mezdnə daş

kvajtəd mu çəšt.

*

Mi vənəəş sijən,—
Zvoj kəşjəmkəd

jitçəma

texnika

mijan..

Mi eskam,

mşj vermşən

petam eə tan.

Mi vənəəş sijən,

mşj aslanəb

vezəgn

bolševik pijan

Kutənə

Stalinskəj smetka,

uporstvo

i şam.

KOŁA KAMANINLƏ

Vojtəlb dugdəvtəg omələ,
Erd vəvti buskolən vojə;
Munşəs kok jəlb konjalə
Şurs jemən çuzəmad koja.

Stal levaç sunlaşə sənədn,
Uklad mort levaçşə nuə;
Kovmas kor—vələzək kəpədə
Kovmas kor—uvlaçə tuə.

Turəvb kəjinən eralə,—
Sənədvv karavəs pərkjə
Lotçiklə çuzəməş şeralə,
Ji sora ləm-busən tərtə.

Şmertlən ki gors verdəs nuzalə,
Pədtən varşəs kəşjə...
No levaçlən şələməş uzalə—
Vermən kəşjəmən əzjə.

Lotçikəs Səvet mu vədtəma
Kommunist partija radən.
I əni, so, sənədə kərtəma—
Jortjassə mezdnə kadən.

Kylanəb, sənədn murgənb,
Propellerən şləpə gorə—

Tajə stal levačas zurgəñ—
Levəñ jı more dorə.

*

Lagerñ vəçəñ aerodrom—
Uzalə pəğs i tom...

Skər more jıjassə çasjə,
Das vevşən leptalə najəs.
Strəjbajas vevşədlə—rasjə
Lunəş-lun şmertıšs grəz vajə.

No şmertšs, ni kəzbdšs poləm
Nekodlən ez vəñvš sen.
I vizñ med asşşnšs oləm—
Dugdəvtəg nuisñ ven.

*

Jugñtis şnpədñ, vññ
Levaçlən alluminğ bord.
Zurəvtis motorlən şyləm...
Voisñ kək samolot.

.....
Nimkodə gorədəm
Gorədəm vəli
Drug jı pəvşñ kərali
Drəgmuni aerodrom.
I şyləmšs paşkalə,
Motorjas goralig sor.
Vojvñv gerojjaslən
Da jonzəka
Səvetskəj stranəñ
Gigantskəj
Voj-okean səğñ
IVobš vo ətarə lədmə,
musə,

jurəptis myla.
i kərbd,
i tom.
goraa şyləm
ğmşşən levə
nimkodšs petə...
jurələ
şyləmlən gor.

*

dorşə vñ sud.
industrija vbdmə.

erdədəm çut

i şnpədsə

sturmujtam mi

Primer pədd—

lotçik KAMANIN.

Gerojjaslən

dobleşts—

əzjalan vı,

Gerojstvobš—

vəzd ekzamen.

*

Dəzməma—skəralə, murgə
Vojvñvsa pədstəm more.
Zver eəñ şvyləşə purga,
Vıttəkə venzñv korə.

Med-zə i gyalə more,
Med-zə kəz vronəñ dorşə...
Zvojñ i vronəşs orə,
Şvñ i munan tuj voşşə.

DRUZESKƏJ SARZ

V. V. Polakovlən

(Pisateljəs konferencija vññ)

V. Iv. ĐERABIN

„Klassəvəj vragjasədlən petkədcəm-
jasədl, tijan pəvşñ sunə-kə, tədcə i
komi permjakias literaturəñ“.
(Aslas şornışs).

OZ LO KOŁTÇƏM ƏNJA KADƏŞ—OZ!

Ej!
Kod sen uzə?
Şkorgə, paşkədəma vomsə...
Pisatell!—
Tenad ızəđ sommə... suzə...
Olan ədşəs vərə kolə.
Kylan on te?
A kylan on te
Udarnik kəvbur ulş
Bija sommə?
Kəz lomzə,
Litteratura kəptə,
Top pərtən ruzə.
Vez vəgjan svatkə
Lok kołasjasəs —
Vazəs.
Saktarəs
Suzə...
Səzə...
Paktalə.
Koram uzalşləş pisə:
Tatçə voləj!
Ti,
Stav gizş kotır, çetçəj!
Noləj.
Letçəj...
Jara pəltam gorna paç.
Kod suə, komi litteratura-pə cisə?!
Oz-nin kəvş truç-ni traç.
Enlə.
Ez-na kinəm zikəz ruzmun,
Ez-na nakrest şiptş vom.
Vokjas oz-na nyrən gorən uzny,
Oz-na korşny zevşan çom.
Tədam.
Gizan tvorçestvolən mogş
ızəđ.
Paşkəđ.

Зузьд.
Kuz.
(Əti tənəən on tənşəst)
No abu seeəm krepošt,
Kodəs volşevik ez bošt.
Aşu seeəm tugan,
Kodəs volşevik **oz suz.**
Ənja kadəs,
Olannogş;

Gora.
Ədja.
Тегьв.
Vizuv.
Garl

Oz lo kołtçəm ənja kadəş.
Oz!
Bokə kezəm ızəđ mogş—
Oz!
Munam ortçən, stavən radş,
Medym kołtçə, kodı pağş,
Kodi nar.
VOZYH MUNAM.
Zvoja vozə.
Ogə poləj
Oz bošt nukyr.
Tatçə voləj!
Uz gor kəzam—
Tatçə stavnyđ
Gizş çukər.
Ətuv pestam
Pəltam donəz—
Jarvi—gorna
Da kəşkam gorna paçş kərt.
Boštəj mələt, mədam dornə—
ızəđ litteratura puən pərt.

Şimvan.

Asyv ləktis zev meli, zev kərd. Sır Ivan çetçəm mıştıb-na tajəs kazalis, kət eşkə çujmədantorjəs şiktən nınəm ez vöv.

Kilçə vıle petəm mıştı Sır Ivan pəvmədəş rıdışaŋ lolıstis zvoderitan tuvsov sınıdsə, nızmovtçılıs da kutis mışşın.

Şiktən asja ləŋ. Kənkə məs zıŋŋan vobədsətə, tuj vıln purtkaşəŋ kurəgjas.

Taeəm asıvsə Ivan ez-nin eeaş koljavlı. Bıd tulısə kreştaninlən şələmş zavoditə dolıdzka jorkın, kəskə ıv vıle, kəni kujləŋ topaləm mujas.

No talunja asıv—torjən-nin aslıs şikas, kət eşkə seeəm-zə melia nımjələ kərdçs şondıls, kət eşkə seeəm-zə ıevbda ırkjədlə sadməm təvru...

Tərt pıonerjas şikt paštala laskalıs kavalajas:

Kolhozıkjəs! Uzalıs ətkəolısjəs! Stavən gərə-kəzə ləşədcən mıting vıle. Çukərtçın klub dorə 9 ças asılə gəran kəlujən, kəjdısjəsən da s. v. Vidlam. Daşəş-ə mi petn mujas vıle.

Taeəm-zə kavala laskısn Sır Ivan kerka ştenə.

Vovıd spokoj ez şet Ivanlı tajə kavalas, rır kimeştıçıs şınvozas. Unmovılas da s jıls-zə vətələ... Mışşıs da ez rır kerkaə. Dumnas okotıtıs nəsta-na ətçd lıdın əsəm kavalasə. Ətrır zık-nın vızdçılıs letçn da vurə petıs İlla vokıslən gətrıs. Vedrajasən klonədcıg tr sıjə ləktıs strıv dorə da kutıs gumlaşn, suzədn va. Kızıkə bıttə janzım loıs s dırjı Ivanlı—ez mun.

İlla vokıskəd kerkajasnıs nalən ortçən moz sulaləŋ. Korke əti kerka romın ovlısn, no vaıns kuvşəm vərn vokjas

jukşısın, səri pııtısın kerkasə da janəsən ovmədcısın.

Torjədcısın najə zık-sumtəg, stav embursə səripəv juklısn. Veşıgtə kasnık-ukvatjas ətmındaəŋ vöştısın. Nəkodnanınsə əvədıtəm ez lo.

Vozza kadjasnas kıknanıns ətmöz gəlinika olısn. Seşsa İlla rırıs kolxoza, Ivan kolı vaz tuj vılas, kızı taj açıs sulıvlə: „Baı tuj tajavn“.

Seşan i vozədisın kık voklən tujjas...

İlla gətr rırəm vərn Ivan ez-na drug letç muə. Vel dır zodjalıs kilçə rom vıvşan: oz-ə kodkə matın tıdav.

Zumıs çuzəmən nəzjənıkən vöşkovtıs pos kuza uvlaŋ. Bıd zurkıtəmş mıjläkə kok kuzalıs juzıtəmən kajıs moresas, jukstə şələmas. Veşıgtə açıs tazi məvrıstıs: „Dıvə taj... Bıttə guşasın mədi, şo morə“...

Kusjura, kəmtəm. Təvru lolıstas da zug jırşıs purkmunlə. Krukı çınnas şınjasıls gızəd ındaləmən lıdıs nekımın pəv:

...„Gərə-kəza... mıting vıle... 9 ças asılə... klub dorə...“.

Seşsa seeəm-zə nəzjənıkən vėrgədcıs da munıs zagun doras. Setçə sılən ləşədəma paşkd çurka—zev ləşd pukavn: goz vızıı-i, şıktıs tıdalə-i...

Pukşıs ıslovzəmən. Vozın nınəm torja dumajıtəg şınjassə novlədlıs gəgər da kızııs tuvsov asıvlıs gaza şjas.

Sırçık volıs zık vėrdas moz, kotralıstıs, kuz vəznas legədbıstıs da vər zıvrgıs kerka vevt vıle.

Bokəvəj mort şınjasən Ivan vızədlıs as kerkas vıle.

Şədaşəmaş, çusaləmaş kerka ştenjas, tədcə oləmaş-nın as nemınsə. Soga vızədcən kəsəjtçəm əşınjas—posnıdikəs,

syr şinjas kodaş, ştekləjasys ləzədəmaəs, sış va rəmaəs. Stavnas kerkaəs kos vəza pəçəkod, lazintçəma tuj vokə da jəzlyş şeram petkədlə.

Kerka me dşa doja tor Ivanlən. Nekmьn voçəz-nin pyr ləşədcə vьləs leptьnь. Tajə məvrən i kollə lun voj. Vobьs-voə vek mьjkə da mьjkə zaptьstə: ətrьr voş-tas əzəs vug, medьs paç pədan, şteklə... kəvregas sulaləny-nin goz-məd əsin rama.

Torjən-nin vezə sьlyş petkədlə İlla vokьslən vьl kerka. Sijə məjmu-na zavoditis eurnь, a tavo, so, vevta jьvdən-nin sulalə. Səmyн pьekəssə kolj veçьstьn. Ədjən sьlən kьrtis kerkaəs: kolhoznikjas jona otsalishь, a artejnad, tədəmьs, vьd-tor ədjənzьk artmə.

Vьl kerka, aslas vьl kerka—so kən şələmьs Sьr Ivanlən.

Şemjasə oz drəçit: təvnaş kusman da kartupel vьlən kьzvьn kadsə kollə. Jəvtə oz uvəlit lişnəj krinça şojnь. A vostlas-kə sulija koslunja vьj, təvsə sijən vuzas. Pukşasny raznajtnь, gətyrьs—Paraş—kьskas gəvəçьs vьjsə da şetas aslyş. Ivan vərjas med içət pan, vojtdas, seşsa şinnas murtalas—ez-ə lişnəj lo—i vek vər kiştystas.

—Ças, vьl kerkaєn kutam çəskьda şojnь,—şuьstas aslyş moz.

Tazi vidçьşəmən, mьrkəmən Sьr Ivan vermis setçəz voədçьny, mьj şiktəvet indis sijəs sərkođa olyşən. Aslas məska kukaça, aslas vəv, kьmьnkə ьz—səmyн oz tьrmь vьl kerka. İlla vokьs unayş şor-nitədlis kolhozə pьrəm jьlyş, no Sьr Ivan vek voçakьv sulis: „Og“. Ez vəv nadejəş kolhoz pyr ovmədcьny mort oləmən. Kotьrtçan vojashnas kolhozьs vəli ner-na, i şəkьdtorjəşьs povzədlisny Sьr Ivanəs. Seşsa vьdşama şuklaşəmjasəs setçə-zə padmədisny morttə. A medşasa: Çak-pi.

Kueəmkə nogən tajə Çak rədyş vəli rədnə kod Sьr kotьrtьl. Nişə vat rədvuz kuza, nişə mam rədvuz kuza.

Veşkьda-kə sunь, Ivanly vəli juvə vobьşny Çak-pikəd. Kьşnə. Sijə əd avu kueəm şurə olyş. Kerkaəs zьmvizə şikt çuk-jьn, mukədlьş vez petkədlə.

Daj açьs Çak-pi vəli zilə Ivankəd kutnь bur jitəd.

— İlla voktə og rədejт, tenə rədejтa,—şulьvlə Ivanly,—Te praməj kreştanin nь-pisa, mukəd moz on runjav. A kolhozьd-nə mьj, setçə stav dьşьs çukərçəmnь... I pьravlyvlis Ivan sь dorə, una rьt kol-lavlis.

Seşsa jərmigjasən Çak-pi vəli „otsьstə“ sьly.

—No-da artmədcəm, Ivanusko. Boşt, boşt. Vetly da vaj mədlapəv zorədyş, pь-dəşьs kolьstəma-na...

Məvpaləm vəşnaş Ivan ez i kazavly gətyrьslyş kerkaəs petəmsə. Kilçə vьvşan zozdəra pьrkədig tьr sijə əni şornitis İlla-kəd. Ivan kьzvьşьstis:

—Avu-na 9 çasьs?

—Voz-na, a matьnzə-nin. Vetlan on-nə?...

—Estədcьny taj kəşja-a,—nурkjədlis gətyrьs.

—Muzikьd-nə kən?

—As mestaas-kə-a... Zeksə pəzə...

—Pəzə?... Ха-ха,—Kьlis İllələn gazaa şerəktəm.

Nədyr mьşti sijə loktis Ivan dorə.

—Bur asьv, vokə.

—Sojтçь...

Velđyr şornitisny əti da məd tor jьlyş. Kueəşьk povodda loə, mьjə kolə kutçьny vəçny, mukədtor...

Ivan primetitis şornitigas: vəçşəma talun sьlən vokьs. Çistəja britçəma, krasnoar-mejskəj gimnaştorka paştaləma. A gimnaştorkasə sijə paştavlə səmyн tədçəna lunjasə: pəvoj Maj lunjasə, Oktabrskəj lunjasə, da nəsta pəv mədyş vo pias. Gərd armijaş demobilizujтçəm vəryn şəras vajis tajə gimnaştorkasə da vizə ььd donator pьddi.

Şornitiganьs kьknanьs nekьmьnyş - niç çatərtçьvlisny sondi vьlə, a talunja lunjьlyş nekodnanьs-na ez garьstlyny.

Şiktьn oləmyş tədçьmən lovzis. Kutisny kotravny çeləd. Pəv-məd deinka gənitisny va dorə—vəvjas juktavny...

Drug kənkə şiktas sьnədsə leçьda jukovtis gora şь:

Tuu-tu-tu... Та... Ti-i-i,—zelyd, leçьd şь lьvis vьli notəz da jurgьstəm vəryn laŋtis.

Ила ыркнитис јурнас да сувтис...

— Чуксаşань-нин кылэ... Vetlan-zə-əd, vokə?

— Setçə?... Og-na təd, myjkə vəçьstnь vəli kəşja da... Metəg artmədçasnь—metenguļtasnь.

— Volь, volь, vokə. Vəvtə doddav, gər-pinaťə puktь ədnəkolkaad da lok... Tedan myj loə? Parad—şiktsa parad vəvjasən, plugjasən, piñajasən... Armijaьn vəligən men udajtçьvliс Məşkvaьn paradşə adzədilьnь,—Ила şinjassə kunliс məvpjassə çukərtig, seşsa puktis kisə vokьslь pelpom vьlas da pəşa kutis vištavnь:

— ... Strojan, strojan munəнь... kokşьjas zumьdəş, çuzəmjās əzjəнь, şinjas veşkьdvьn vizədəнь... I seni mavzolej vьlnь vozđjas: Stalin, Vorosilov, Kajiñin, Molotov... Talun mijan aslanьm parad, vokə. Volь, zik volь. I me vetla seşsa, brigada-əј kənkə çukərtçə ñin...

Ила munəm vəgьn Ivan dьr-na pukalis.

Şikt jurgis tьr morəsnas. Kьpədçəm sonđi torjən-ñin ləşьda vorsis. Kьpьda çuksaşis gorn, metal şəən zərədis şьnədsə.

Ivan adzьvliс, kьzi gəтьrьs petis Ила gəтьr ordə, seşsa nədьr myşti kьknannьs pьşjən munisnь tuj kuza klublañ.

Una vəla-ñin gəñitisnь—kьzvьnьs kolhozñikjas. Myjkə stavnьslь gaza, dolьd...

Ez țerpit Şьr Ivan.

Kor dugdisnь munьn vəlajas, kor şiktьs viťtə tьrtəmmis, Şьr Ivan drug sərviťçəmən çetçis da kotərən moz pьris kerkaə. Termaşəmən paştəşis, kəmaşis, seşsa turki-tarki letçis kilçə pos kuza.

2.

Şiktьn gəgər ləñ, səmьn çukjьlnь klub doгьn gaza sum.

Tuvsov sonđi ulьn gьzəmən gьzə jəzьs,—avu tərəmaəş klub vozə da paşkədçəmaəş kьtçə myj pozə, veşig kerkaјas vьlə kaјəmaəş.

Sen-zə çukəras vəvjas, ədnokəlkajas, telegajas; na vьlnь plugjas, piñajas, kəјdьs mesəkjās. Daşəş sulaləнь kьk kəzan masina. Vəv burьşjasьn, domprovodjasьn vorsədçəнь lentajas. Uña telega romьn dəlaləнь brigadnəј plagjas.

Şьr Ivan loktis burə miťing zavoditçigas. Telega vьvşan şornitis partjaçejkasa şekretar.

Kokcuñaşləmən Ivan dьr bergədlis jursə ət-mədarə. Məvpas artьstis da aslьs senzьmən loi,—sь mьnda jəzьs.

Adzis eəe aşşьs gəтьrsə. Siјə pukşəma Ила telegaə da kijassə morəsas topədəmən kьvzə vьd kьv.

Bərvьvşьs Ivan əti pelnas kьvzis kьk pəçəlьş səpkədçəm:

— Vazən, luva, molitva—əvrazən pətavliьvlim mujas vьlə, əni, şo gospodəј, so kьzi kiməştitçəнь.

— Bьd uz naləñ sizi-taj...

— Sizi, sizi... Oz taj pritçə talav.

Unaən suvtisnь da şornitisnь: kolhozьn juralьş, şiktəvetьn juralьş, komso-molşan...

— Drug seşsa suvtis Ила, kьzi ju səgьn vakьn kutis tьdavnь telega vьvşan çukər səras. Çuzəmьs aslas lomzə, şinjasьs dolьda kotraləнь mort gь vьvtis.

Vozza şornisə vokьslьş Şьr Ivan ez kьv zodjalьstəm vəgьn kutis gьrzzajasnas vєstavnь jəzşə da vozlañ şujşьnь. Zev-ñin okota loi kьvzьstnь, myj jьlьş tani baitas vokьs.

— Primernə me açьməs voşta,—matьşançьkь kьlis Ivan da suvtis.—Kolhozə pьrtəz me vəli vednak. A məјmu kolhozьn mi gəтьrkəd uzalim 390 lunuz, kəť eškə açьm təvnas vəgьn uzali. Mijanlьñan i turun dəvəј, loi nəsta sodtəd kukəs vьdtьnь voştim. So-əd, grazdana, jərtjas, kьzi pozə ovmədçьnь kolhozad çestnəја uzaləmən. Mijan kolhoz gosudarstvo vozьn stav oьjazatəļstvojassə srokьş vəz tьrtis. Una ətkəolьşjas tajəş oz-na gəgər-vonь, primer, aslam zə bьd vok—Ivan*.

— Ила! En vərzəd menə... Me... Me... pondьlis şəaşnь Şьr Ivan, no gəgər lьbis şeram da lois lañtnь. Aslьs janzim loi,—myj morla i şəaşis eškə.

Miťing pomaşis da kutisnь leşədçьnь kaјnь mujas vьlə.

Med vozə petis Ила. Telega, şjəs-zavod—stavьs luçki—bur, a telegaas kujlə para vələn gəran plug. Kolhoznəј „Şerko“

miçaa, eapa sьblalə kokjassə, jəktьstaliğ tьr rədtьstalə.

—Guz nuzalis demonstracija tuj kuzala şeramən, şləmən, gudəkaşəmən, stavən vərzisnь şikt kuza. Bьd vьn, jon kьpьd lun tədcis tajə mort gьas. Eəe sьsor gun-gis Sьr Ivan.

—Mьjlakə sьb loi sog. Tajə şeralan son-diьs, tajə kьpьd sьjasьs vara, şeramjasьs bьttə əvu sьb koznaləma, a mukədjasь—so, nalь, zvoj vəvjasnis vəşkədlьşjasь, gər piña dorьn pukalьşjasь. A sijə bьttə vokəvəj mort.

Səmьn talun, səmьn əni tajə torsə zev vura, stav şələmnas kazalis Sьr Ivan. Ənəz kьzkə vəli şinvoztis vuzərtivlə.

—So, najə,—kolhoznikjas. Bьdənəs Sьr Ivan tədlis vьvti vura. İçətsəñ ətlaьn bьdmьvlisnь, məsjas vizlisnь, vərə votçьnь kotravlisnь, a şorənzьk ortçən gərishnь, bekьvlisnь. A əni najə məd şikas jəz. I ez kazavь nalьş vezşəmsə. Səmьn talun şin-jasьs bьttə drug voşşisnь da şələmsə le-çьd purtən kьrьstis kurьd məvp:

—A te?!

Kьpьd sumən, tuvsov gorən mort gь munis şikt kuza da petis bь vlə.

—Seni—zorzalan tulьs. Bьn ləstaşə ve-zədnь voştəm vər. Vez səvk rəma əzimjas gazədənbь şin.

—Paşkdəş mu plastjas. Tani oz tьdavnь vorjas,—najə korkə vəlinь. Bьd mu torjəs vəli pozjə moz jərsitəmaəş pusкьr vorjas, poeəşjas. Bьdənən vəli aslas torja kəzain.

A əni—kollektiv petis sulavnь medvozza vərəzda.

Terməştəg şeramSOR İllağas voştisnь te-legaьş plugjas, sizi-zə terməştəg vajədis-nь vəvjasnьsə.

—Valaj, mədəj musə putкьlavnь!

—Ek-ma, prəseajtləj.

Gərbьşjas suvtisnь plugjas dorə. İlla vər-gədcьvləmən numjovtis jəzьsь. Ninəm su-təg kinas maknitis da suřovtis.

Para vəv vьnьstisnь i paşkdь amьşa plug nьrjьstis mu. Murkjadləmən kajis da gьən sьbьtçis mu plast, orjavtəg miçaa kutis petnь savala ulьş.

İlla vərəşə vərzis məd vəla, kojməd, no-řəd... Sulalьşjas uşkədcisnь vьlən leptan

vərəzda dorə, murtalisnь gəgər zuztasə, çavralisnь çorьd musə.

—Pozə-ñin petnь gərnь.

—Ləşda əd voştənbь plugjasьs.

—Sogmə...

A İllağas pьr vozə i vozə munənbь, mu-kəd dьrji gorədlənbь:

—Ho, vərəzda!..

—Beri, beri!

Gorədlənbь oz sь vəсна, mьj vəvjas-nь şoka munənbь, a okota tєsitəmla, do-lьdlunьs vəсна. Kьzi-nə sizi gərnь da sь ne leznь!..

A Sьr Ivan nəzjənikən loktis vərəzda dorə i suvtis. Dьr vizədis voşşəm mu me-stə, seşsa bьlovzis da vəşkədis şinjassə veştas moz. So munənbь gərbьşjas, pьr içet-mənbь i içetmənbь. A seni—tajə mu plast domas—sьlən Ivanlən mut or. Laskьstəma posni grivka verdə; taşən dəmas moz tьdbəstə. Bьttə bьd nañ tupəş pomьş vun-dəmaəş sərəmtor da vunədəmaəş setçə.

Munis medvərja vəv, i sь vərəşə nəzjə-nikən ruņgis eəe Sьr Ivan—pьr vozə və-rəzda kuza.

Loktis aslas muьs dorə.

Vojdər sijə vəli musa,—seeəm musa, po-ziskə-kət pieəgas novlədlis. A əni kəzalan şələmən vizədis Sьr Ivan aslas mutorjьs vьlə. Oz-ñin vazja moz radlədlь.

Pukşis Sьr İvar muьs dorə, tomiņik pi-pujas ulə. Vərzədcьtəg siz pukalis rьtəzьs. Mujas vьlьş letçisnь-ñin jəzьs, kolı sə-mьn gərəm şəd viz. Sondis iskovtis pьr uləzьk i uləzьk...

Paraş gortas loktis lьştəşan kad gəgər. İdrəşis, pelkədcis, sojнь çukərtçis, a mu-zik vek əvu, çələdjas vazən ñin telgьşənbь sojнь, no mam oz lьşt najəs verdnь. Ivan oz radejt torjən sojнь, siznad-pə kьk mьn-da kolə vələga i nañ, jona taskajtçə.

Ez vermь Paraş vidçisnь da petavlis İlla-ğasə, no i seni sijə əvu.

Pemьdnas-ñin loktis Ivan. Mьbьvьşəņьs pьris kerkaə.

—Mьj ta dьra?.. Çələdtə verdi ñin-a.

Ñinəm voça ez su Ivan. Çəv pukşis soj-nь, çəv vek i paņəşis.

—Gərnьd-nə kor kajan?—sojşig pomlan jualis gətrьsь.

—Kolhoz, so, ləşədçə ɲin-a...

—Tenad vištavtəg tədənb,—ɲɪrulas nu-
zɪstis Ivan.

—Kolhozas-nə... ogə-na ɲɪrə?—Cəv
olɪstəm vəɲɲɪ ɲevɪdika vara jualis Paraş.

—Idrav ɲɪzantə, aşşɪd uzətə təd,—pa-
nas ɲɪzanə tarkədəmən voçakɪv vištalis
muzikɪs.

Paraşlən çuzəmbanjasas əzjisnɪ gərd
peçatjas.

Turki-tarki suvtis da ɪzɪd gələsən kutis
vištavnɪ verəsɪslɪ:

—Kəvəəj moz eapɲkɪşəmɪd oməlik ov-
məstorjad da on i kəşɪj lezşɪsnɪ... Şemja-
tə eɲgɪ vɪnɪ-ɲin kutin. Çelədtə on uvə-
lit çəsmədɪlnɪ, vek mɪjkə çəzan, a mor-
sə-kə vermin te çəznɪ?.. Aşɪd lun i voj
vişşan, menə kok jɪlɪş uşkədɪn kutin-i...

Tɪrmas seşşə, voştş jəz moz ovnɪ, iŋa
vokɪdɪlɪş velədçɪ. Tɪrmas, mişə! On-kə
ɲɪ, jukşə da aşɪm ɲɪrə... Menə voştasnɪ...

—Mɪj?.. A... şinjasə lapjədləmən jualis
muzikɪs.

Ez-na lɪştɪlɪ gətɪrɪş şorɲitnɪ seəəm gə-
ləsən.

Kɪş loi sɪlən tamɪda şmelstvoəs.

—Lant...

—Og lantɪ tɪrmasɪ.

—A-a... Na tenɪd,—Ivan kurɪstis ɲɪzan
vɪlas rok mɪlesə vɪud da çilgis. Golmuni
paç vokə vɪud, trangɪşis da bergəlbstəm
vəɲɲɪ lantɪs.

Paraş vərdə zozɲɪ, vomşə çɪşjanən tur-
kəmən—murtca kɪlə ruşkəm, iimzaləmɪs.
Kɪlə kerkaɲn tərəkənjəslən sarədtəm da
ɪvla vɪlɪş gudəkş—tajə klub dorɲn gu-
dəkaşənb...

Şəkɪd voşkovjasən şɪr Ivan munis əzəs
dorə, kutçişis əzəs vugjə, seşşə bergədtəmən
vištəiis gətɪrɪslɪ:

—Jukşɪnɪ oz roz, Paraş. Ta dɪrə olim
da kvɪjɪd bergədtə seəəm tor sunɪ,—
çəv olɪstis dɪ soddɪs:

—Aşɪd seşşə tədən...

Ŋişə vətən, ŋişə veməsən kolləlis tajə
vojsə şɪr Ivan. İçətşənbɪş tujəlis aşşɪş
oləmsə, korşis seəəm pomka, med eşkə
kɪzkə rozis pravdajtnɪ aşşə.

ɪzɪd-ə sɪlən nem,—çeləmbɪnɪş na avu,
ə oləmsɪ kɪşɪnɪş-ɲin uditɪs vezşɪnɪ.

Ivan pomɲitə-na sişə kədtə, kor şiktəd
vetlədlɪvlis jəzɪd kartuza urədnik. Pom-
ɲitə, vətşlɪş nuişnɪ kartəşɪş məssə—vot
mɪntɪtəmɪla.

Pomɲitə Ivan, kɪzi şiktɪn tɪşkaşlɪsnɪ
mujas jukligən. Vəli tos na tos muzikjas
kutçişlasnɪ. Una das vo çəz məd-məd vɪ-
las ləgalisnɪ katɪdromsajas da kvɪtɪdrom-
sajas. Katɪdromɪş vəzşəşə-ɲin ozɪzɪkə
ovlis. Goz-məd ozɪr kreştəna rəd pomɪş
paşkalis zon grezd, i, dert, medşəsə sişə
bergədlis mirskəj çeləjasən. Veşig starsi-
nəş ɲɪr vəvli najə grezdɪş.

Katɪdsa dor-kə vəli naealstvo da vɪləşt,
sizkə i vur mujasɪş vəlɪnɪ na ordɪn.

Dumvɪlas uşi Ivanɪş vəzja şikt oləmsɪş
şerpas.

DRUZESKƏJ SARZ

V. V. Poļakovlən

(Pisateljas konferenciya vɪlən)

SANDRIK JOGOR

„Me-taj siz çajta: mijan komi litera-
turaɪd, mişə, kaga kod-na“
(aslas viştələmşəs).

Бъэдлун... Виçкоьн шыльнь асја. Гэгэр вјјас. Миçа рəнарјас. А виçко сajas том јаз сотəнь шјр вəçкајас. Бъйда кајə ви, çазə-дəмəн ломзə.

So-i asjalən pom tьdovtçis...

Kutisнь viçкоьš petkədnь plaseenica јəz luzgəнь, petəнь ьvлə—seni kvьtьdsajas i katьdsajas ətgudьrьnəš.

Ivan seki detinka-na vəli. Baťs pələə kutçьsəməн əə-zə petis јəзьskəd. Vojьs рəмьд, јenezьн козувјас зјрдaləнь, kok ulьн зurtə çarəм.

Ivanь seki vəli çajtçə, мьј јəзьс зьвл суəнь тајə plaseenicaas əšsə јemməs. Jur-vezəрьс stavьс vəli tьrəma јen јьлš veza vizan dumјasəн...

No ez-na uditнь viçko зьnsə гəгəртнь, льvis зьк. Kodkə kodəskə зьгьstis, kodkə kodəskə toјьstis. Sen-zə molitva sorьс льvis ьзд mat. Uškədcisнь viçko əgradaьс peekьнь vedјas, çegјavnь zorјas...

Bəрьnas tьdovtçis, мьј vəсна льvis коš. Veləmkə kvьtьdpomsa matəзьk plaseenica dorə šujše a sijəс avu lezəma, јətkьstəma katьd pomsa. Kьz тајə vikiңьс tьrmis, med ьpңitнь, əзьнь nemevəјja лəгалəмь. Vešig јemməvpјas drug vosinь јəзьsləн....

Бьри, saјalis kutçəkə sijə oləм. Sešša kьk pəvsta vojna, a əni—šiktьн kolxoz.

Ez vermь Sьr Ivan гəгərvonь sijəс Ənəz vek-na çajtlis, мьј kolxozьс zugas najə šiktьš oləmsə. Bara, kьzi тај vazəн kvьtьdpomsajas da katьdpomsajas, torјas-ласнь јəзьс da kutasнь məda-məd vьlas лəgavnь, piңјirнь.

Dak piləн sorңјas ez lezьнь сьль məv-равнь məd nogəн, šinsə vəli tupkəнь pravda vьlas. No əni Sьr Ivan kutis гəгərvobьstнь—avu luçki tuj vьлн sijə. Zug-šis kət əškə i bat tuj mədlis talavnь-da. Vələм-kə i batјasьс avu praməј oləməн ovləmaəš, a sizi koңer nemньсə ismədlə-maəš.

Oməlik гəр piңa, mukəдьsləн nəsta vəv, a mukəдьsləн i vəлs ez vəv, so i stav „texnika“. A kolxoz vəçasəн vek vьлš vьl masinajas boštə: kəzə, ьkə, kurtə, var-tə—вьд uzə em aslas masina.

A ətkənnad əməј verman stavə лəšədnь. So kьmьн vo-ңin məvpalə kerka leptьнь, da vek-na kus məvp keçьс olə.

— Avu, avu saң vaz tuj talavnь, on-kə zugьš da vek kutan əti mestaьн taləšнь.

Nəsta-ңin sog Sьr Ivanь təəм məvpəz voəмьsla: мьјla pəlzatəгьс vostəma сь mьnda vo. Mьј kulla nьrvьlə uštəz mьr-kəma? Med əni sijə oləmsə kigugьd vuv-зьнь da kutçьснь vьlə?.. A uzьс, a puktəм evəьс, ьгkьпəмьс—kodi таьс сьль ves-tьсьс?...

Zal loi Sьr Ivanь гəтьрсə—koңer зozə i kolл vərdнь. Sijə əməј мьза, сьль əməј kolə vəli taštinas льјнь...

Korkə asja dor vəlištі onmovšis Sьr Ivan.

4.

Tuvsov asьvvozə лəšьda ьrkјədlə mujas vьлн. Sondi oz terməš јenez zəгə, vəleјu boštə sontьнь vojьvдəн ьrkaləм mu van.

Ez šormədnь ilјaləн brigada. Sondiьс murts-na tьdovtçis, najə vəlinь-ңin uçastok vьlanьс.

Brigada petis ordјьснь məd brigadakəd. Strokјas çorьdəš, kujim lun. Zujјavnь oz poz.

Artaləм šerti, talun ilјa brigadalь kolə estədnь as uçastok. Təрт vəli brigadaləн zenidik proizvodstvennej sovesəəңnə, tan-zə mu vьlas sizi urçitis.

— Vajə zelədcьvlaməј nəsta,—plugјə kutçьsəм vəрьн суьstis ilјa da vətlis vəv-sə. Məd, koјməd, noјəd... šizim vəla nu-zədcisнь šərsa-vərsa, əтрьрьсəн šizim və-rəzda murkңitisнь.

Paškьda-ңin brigadaləн гərəma vozza kьk lunnas. Sьr Ivan mulador pomь-ңin səмьн kolл.

Tuvsov lunьd kuz. Tuvsov sondi zar. Gəрьšјas unəьš uditləнь dəгəmvoznanьс çьskьstнь pəшньсə.

Əə i Sьr Ivan гərə as mutor vьlas. Muьс neuna pəliңa da panьdsə kaigəн vəлs suvtьvlə. Šviçņitas nər da bara sešša vərzə kьskьнь kərtəмьša гəр.

Gərigas Ivan unəьš vizədlə ilјajas vьlə. Najə avu torјa ьлнəš: gərədan-kə, kьlasнь.

Ivanis ləşda tədələ, kəzi vetləny şizim vələ. Vizədny vətə nalən uznyş vorsig tər munə. Mukəd gərəşşs gərig moz i kuritçə, kipəvnnas plugjə kutçəşəmən. Suvitny oz poz, əti vələ-kə suvtas, stavışly vət loə suvitny.

Bəy kəeolyn nalən sodə gərəm pašta. A Şyr Ivan məj vənşşs liçkəmən vətlyşə gərjşs vərşə. Şəkəy koskas i sojjasas zengə, kokjasşs muzışla tiralyştəny-i. Ak eşkə kueəm çəşkyda uzıştəny pu vuzər ulyn...

Sondi vuzis-nyin lunsər vərə, şyr uvlaq i uvlaq iskovtə. Şyr matəzyk i matəzyk loktəny gərəşjas Şyr Ivan mu verdə... Ət-şyr İlla vesiqtə şornj panlis vokəşkəd:

- Talun estədny kəşjan?
- Og təd verma og. Vələj muzəma-nyin, aşym eşkə kət i gərə vojəşşs-da.
- A mijan estas regəy, otsəştam koləkə.
- Çəv... Aşym-nyin kəşkə. Ti əd muzin-nyid-zə.

Kət eşkə tazi suis, no ašlyə nimkod loi vur kəvjəş. Şələm vylas dolədyk loi-i, muzəməş vətə ezzyk kut tədçəny. A to kuz luntər kus ətnas, nekodkəd kəv suny. Şyr „tpru“ da „vərəzda“. Pukşəvylas vorjə kuritçəny, vəvsə nedyr sojtçədyştig kosta. Aşşs oz kazavly, kəzi vərə-nyin ilyalas kol-xoznykjas vylə vizədəmən. Məvprnas korşə najəs məjənkə divitan tor: oz-ə zyəkə vony, oz-ə kodkə dəşmə da miştəma kut gərny. No İllalən brigada druznəj—ətuv sojtçəş-taşny i vərə vətlyşəny məda-məd vərşə.

Sondi kutis matəşməny vər dorə. Təvru dəşnyika-nyin lolyştə, vətə muzis luntər əzimjas şənaləməş.

Brigada medvərjəşş kəeovtis da romaşis. Vəvjasəs lezisny vorjə, a aşnyş pukşisny lolyştəny.

— So-əd loi putkyltəma, vokə,—kinas roməş-romə nuədis İlla.

— Da-a-a... Bəyda uzaləma,—voçəviziş Ivan.—Məjnə kəşjanlyd tatçə kəşny?

— Eşçə aqkə, a tatçə—id... Mi əd tavo mnogorollə vylə vuzim. Kəvlin seeəmsə? Una vezaən mu vədītəm sijə loə. Tajə uçəstokşə mijan brigadalə şetəma. Aşnytm gərəm kəzəm, idraləm i vədytor. Aşnytm kəvkutam ırozajşşs... Pəjinə, mi kəşjilym əd otsəştəny. Vaj zdukən dugədam tənşəy

mutə daj pom loə talun kezlə. A te, sojt-çəşt vokə.

Şyr Ivan murtsa udītis kuritny məd çigarka, muşş vətə şyləmən şylis. Vitə kvajtyş səmyn i kəeovtisny şizim vələ.

— Borsə-nə nuam aji koləm-na?—şərəmən jualis İlla.—Vaj, koləkə, ətləalam.

— Med-na ovlas. A otsaləməşnyd əttə, məjkə koskəj jukalyştə-zə-nyin talun-a.

— Ninəməş, vokə. Artmədçəm-na,—tele-gəə plugşə puktig tər suşstis İlla.

Munisny şizim vələ, jirki-tarki gənyitışny şiktlan. Tərtəm kod loi. Nəvidika lomçə pırua ras jəlyny rətya kəy, ujalə şy pəkəny gərdov sondi. Bərjə juərjəşşs vədəməny vylən leptəm vərəzdajəs kostə.

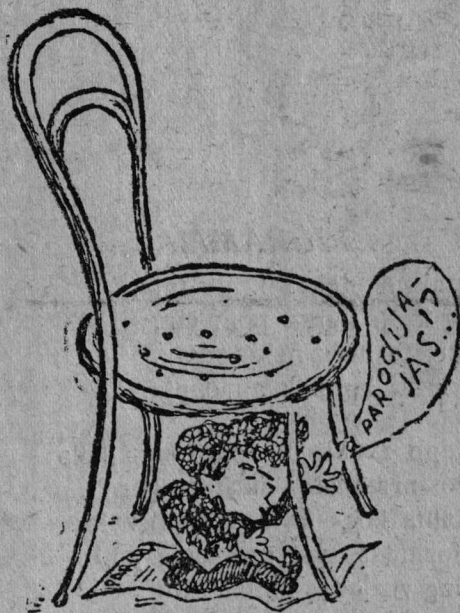
Sulalə Şyr Ivan meza sərny: ətaras kol-xozlən mu, mədaras aslas. Aşlyş şikas nym.

DRUZESKƏJ SARZ

V. V. Polakovlən

(pisatəlyas konferenciya vylən)

ŞİM VAN

doklad vəçigən zəlsən kəvşis gələs:
„A parodijajəsşs kəni?“ Valəm-kə, Şim
Van replikajəsən şəbləşə.

DRUZESKƏJ SARZ

V. V. Poļakovlən.

(Pisateljas konferencija vylən)

ŠBLADORSA MIŠ

EPIGRAMMA

Eg rukšv nekori kritik tujə,
Ni og kəsĵ kornĵ poet ċin.
Publicistə luseə nrəs Ńuja,
Oċerkistə kesla kvajtəd pin.

Karp zvənĵ vek-na tonĝə kĵlə
Potəm zĵnĵan—mištəm gor.
Kalita koŃ—da kĵk front vĵlə.
Gozmədəs vĵl rəv sĵla jĵlə
Gəg vuzĵədĵs leptan tor

ŠIMVAN

vorsə ċuzəm vĵlas. Drug sərviĵis jursĵs
sarpkasə da laskis muas.

— A, morĵ-kəl!

Zumĵd voŃkovĵasən loĵtis vĵlĵs dorə da
domprovodədĵs vajədĵs meza pomə. LəŃədĵs
gərsə. Nəsta zduk-məd sulalĵstis da ċo-
rĵda gorədĵs:

— No, vərəzda, Pegan. Kuĵĵstam me-
zasə daj pom.

Šəkĵda ċuktə eza, smotkĵšəmən put-
kĵltċə mĵsnas, no Šĵr Ivan oz ċuvstvujt
šəkĵdsə, vĵnĵs vĵttə kĵk mĵnda loi da
šələmvĵlas liċali.

— No, voŃtĵ, voŃtĵ, Pegan, zelədċĵv
nəsta. No!..

Kənċə matĵn, pipu ras rĵekas, voċa ċuk-
sasə jəla sĵ. Nėvĵda jurgə tuvsov rĵt.
Seeəm-zə ċevĵda mĵĵkə šĵlə Ivanlən mo-
rəsas.

Meza oz lo. ƏtlaaŃisnĵ: vĵzĵd pomĵs-
pomə sĵvĵtċəm mu da griva vokĵs nən
sərəmkod mutor.

— So i stavĵs,—vĵttə kodĵkə mədĵlĵ
suĵstis Šĵr Ivan. Gortas loĵtis da ez ve-
kĵs moz skərə su gətĵrĵslĵ:—Raznajtam!

Vozĵn mĵŃŃis da vezŃis, seŃŃa voŃtis
kavala tor da karandas pom. Dĵr kod
sĵjəs vomas ċutədĵs, ċunĵassə legədĵs,
kuŃnədĵlis, med kĵvzasnĵzĵk. Zavodĵtis:

„Me kora voŃtĵnĵ kolhozanĵd menə, Šĵr
Ivanəs, Ńemĵakədĵnĵm. Mi gəgərvoim, kĵzi
Iĵla vok sulĵvlə: trudəvəj kreŃtanĵnĵlĵ
kolhozĵd səĵnĵ Ńetas vĵl Ńikas oləm. Una
gĵzĵnĵ og kuz, a kĵvĵən viŃtala stavšə.

KĵrĵmaŃam:—Ivan Petrov Majĵĵrov“.

Raznajtigən gətĵrĵslĵ petkədĵlis tajə ka-
balasə da ċevĵda suĵstis:

KĵrĵmaŃ əeə da nuam aski. A jukŃĵnĵlĵ
rəĝĵšə-nemə ogə-nĵn kutə...

вьна tom kad.
 Çoləm tijanly—
 more i vər!
 Çoləm magnitnəj
 gəraly!
 Кьрьд узэн
 Кəт кueəm erd сəр
 Мi пərtaməj
 medgaza karə.
 Çoləm вьl mirlən
 кьралыш kad!
 Çard-гьтəп te
 вuskov-пьр uј,
 Adzan Una şurs
 gərd-kumaç plag
 Tenьd indəny
 verməmlыш tuј.
 Nımkod nəvjasən lev
 şylankьv,
 bьgəп gələsən
 goraa şьv...
 Кьрьд ədjasən
 juralan med,—
 Səvet mu,
 tajə şyləmyš ted!
 Roç vьlyš komiədis Vьl Pas.

VƏRLEZЫŞ

N. Bolotova

Vər tujanjas veštyn
 Təvşa jenez voşşə—
 Asja jugьd loktə
 Mijan dinə vər.
 I vьlyš lun...
 Brigada uzə voştəçə
 Tom gaza gələsjasən
 Jurgə pozəm vər.
 Sumən ukjədləny—
 Pərlaşəny puјas...
 Vьləz kaçəny
 Rez-uvjas da lьm-bus...
 I puјas kostəd
 Pila trongəm uјə,
 Da çerlən kamgəm
 Oz orjavly sue.
 Təlyš nuə ьləz
 Uzlyš kьрьd gorsə,
 Mьjla sijə skuvgə
 Təvşa rьtyn—şor.
 I tenad çuzəm vьlyп
 Nımkodaşəm vorsə,
 Una miça kerjas
 Şeraləny kor.
 A məvpad tenad levə
 Tulьš kezlə mog:
 Kьvtnь una purjən
 Paşkьd Dvina vьləd...
 Əd vidçьşəny vərsə
 Una vərzavod.
 Estis uz.
 Te rьtyn loktan olaninə,
 Sen zonyd,
 I uzьn tenьd daş.
 I pəş çaj vəryп
 Gazetə kьşşə şinmьd...
 A bokad zurgə—
 Lomtьşə kərt paç.
 Asja meli kьa
 Puјas veşti uјə.
 Gaza jagьn əzjə
 Jugərjaslən vьl.
 I set te munan,
 Seeəm ьzьd tuјəd,
 Kьti munaməj i mi.

BUDONNƏJKƏD 'LOLƏMTOR.

Unmovşşəm tuj pələn,
Veşkədvəvla dor
Voronəj vələn
Rəttis Budonəj jort.
Dyr ali regəb—
Kad ez tədvəv uş.
Kəməgən-moz lebə
Vəv kok ulş bus.

Gənitis şepti,
Gənitis şonti,—
Porok ən duk seti
Stav tujşə-nin jontis.

blə-ll, matə
Şetçis Budonəj,
Jezəb gənəralkəd
Panəb drug lot.

General şin lapjas
Peskişis—zorg!

—„Zdorovo, saldatjas!

Кътънəd polk?“

Budonəjlən məvprjas:

„No, i durak!“

—„Şizimdas da mədəd?“

—„Тоčno tak!“

Voçakəv kuçkis

Zev tədçan da zvoj,

—„Vaj kuritçam, poruçiki!

Saldatjas—stoj!“

Təvru əvtə radjas,

Malalə şon vok.

Vəv velyş vojakjas

Turun vylə—skok!

Рукşалиснь. Pəzə:

Lunsər gozəş rəm.

Vetlə tabak kəsəl,

Gəgyltçə ən.

Pədəstəm ləz sarizən

Jənez vizə zum,

Zevşə Budonəjlən

Usjas pəvsas nım.

Lada şorqi kəskə

Veş una kad.

General sen vəzğə—

Osşəşnə rad:

—„Mi-tə da me-tə...“

(Sərə bədtor)

Şo gərd veştə

Mem tərmas das mort!

Сариснə munam,—

Gərdjasəş pom...“

Budonəjəs sulim

Da pəşjis, pon!

Şuras-kə mədəş—

Lezam selyş gaç:

Porovəs med tədas,

Şo—kəçə—maç!“

Budonəj sen kəvzə,

Oz torkav selyş mojd...“

Ştepvəv tujəd pəzjə

Skaçən vestovəj.

Zev vladçəş şondiyd,

Zev paşkəd şteplən krug!

Divizija Budonəjlən

Bədtor-nin tədə euk.

Ləz jenezşan ez duzğəşş

Təv bura ni gəm,—

A noləd divizija

Мык вокə—zəm!

I nımkoçtor, i donator:

Ez pəşjə Porov!

A general zev unator

Sen səris, pez lov!

Budonnəj suis:

— „Slavitçə

Tijan eskədron...“

Ças-zə, me predstavitçə:

„Budonəj Şemjon!“

Sen kəsəl uşi—şlivvizə...“

I pemyd rət rət—svaç!—

Budonəjlən divizija

Мык jyə kajis skaç.

Ataka vəli vorsəmkod,

Ez una mun patron:

Zik ləşşətəg da gorzətəg

Sen şetçis eskədron.

Ləikjalə şteş vəmən,

Bu:pəvsəd jəz viz.

Vəv velyn Budonəj,

A plennəjjas—siz.

Budonoveç—gerojjasəş—

Pət kaztəlantor em:

Къз лəvalisnə vojjasən—

Oz vunlə nem!

Roç velyş komtədis—Novdinsa Vittor.

ՏԻՄՎԱՆԼՆ ՔԱՐՈՓԻՅԱՅԱՏ

ԿՈԼԽՈՅՆՆՅ ՔՕԵՒ ՎԼ. ԼԱՏԿԻՆ ՎՅԼՕ

Տօ Լեմեկա քլոց յԵԼՏ վարՅտա Տիկ,
ՄաՏ ոքոն մաՏ յԵԼՏ ոքոնՅտա օճերկ,
Վազ կաՅուժա գար վԵԼՕ Վոճաճաճ յիկ.
Տօգաճաճ. Քադաճաճ. Յադաճաճ կօճօգ.

Նեմ մեկաճ Տնարյալաճ սկլաճա ճրոց,
ՏվեճԵԼՏՅ մարտալաճ քօմճօ.
ՎԵԼ Տօքարատօրօն տօԼաճա Յուց,
Յիգ-ՅադլԵՏ օկՅՏա Վօմճօ.

Տրակտօրա օԼօմԵՃ, տօճա մե, ՏօՎԿ.
ՏԵ-ՆԻ-Տաճ Վաճկլտօ-ՎօրօնճՅ քօնօԼ.
Քլեմեննօյ ՎաԼաԼօն գօգՎազյաճ տօԼԿ,
ՍրօՅայ ՎօՏա ճա ՎՅդլաԼա կօմօԼ.

Ագրօ-ՅօօԼօգիյա. Օյ, ֆօճֆօր Ի Ներք—
ՆԵր յԵԼՏ գաճյՅՏա, քՅճիկճա ռօմաճ.
Նօք քօնա կաճաճօճ Տաճ-կօ Տմերճ,
ՏԵ յԵԼՏ ՎիճՅՏա, քրՅճնիճա Վօմօն.

ԿաճտօՅՅ օԼաճ մեճ սկլաճա ճրոց,
ԼօՎ քեճճօճ ՏԵ յԵԼՏ գիզա...
ՍկՎաճտօն մերայճա ՏօՎեր Ի յուց.
ՎօճտօկՏաճ Յարաճօ Յիզա.

Տաճաճօճ գՅնճաճ Վայ, սկլաճա ճրոց:—
ԿօՏճաճ ճա տօԼօճաճ ՏրՅճօ.
Աճկեզճա մա ՎԵԼՆ կօրօգՅՅ քաճ
Քաճնիճաճ ճաճաճԵԼՏ յարճօ.

ԱրՏա մեԼօճիյաճն ՏԵԼօճա ար,
ՏաճՅօճ ՏրիԼօգիյաճն գՅճօճա տաԼՅ.
Քիզայճ ռազյօճն կՅճօճա տար.
Ճիզգա-ճա, գօգՅիճճաճ յարՅ.

Գիճճաճ քրա ճա տօճա Տեճա Տեճա քաճ—
ՔաճաԼԿօճ, տրիյերկօճ օճաճ.
Վուց Տրա մօգօԼօն սՅօճա գաճ,
Լեքճա ճա տաճյաԼա կօրճաճաճ!

Օյ! ՄաճԼօՎօյկաճճ յաճիճա, օյ.
Տրաքրոցօ ՎօՏա յիկ տեճօ,
ԿօԼխօճնօյ ՏաճրիՅՅ օճկՅճ օճ Տօյ,
Ա Տօյաճ-կօ, յաճօճա Տեճօն!

Վօճ!

ՔԵՃՐ ՏԱԼՆՆՅ ՎԵԼՕ

— Յնյա յօՅճ
ՎԵճՏԻ կՅճկօ ԼօԻ ՏաԼՆՆՅ,
ՎԵՃՅՆ Տաճ մե-քօ Քօքօճ Քեճ.
Մե օՏկօ կՅճկՎայճ Վօ-ՆԻՆ ՏաԼՆՆՅ
Սկլաճ Տօրա քիք Վեճ.

Սճկօճճա-կօ, Տնաճճտօն Վարա
ՏաԼՆՆՅ կՅՎաճր, Լօքաճ ՆՅ.
Յճճաճաճ կօր, ԼօՎմօճ քարա —
Յաճ Վրադա—քաճյա կօճ.

Մե Երգօն քլօճա, կրճաճա յարա,
Կօնճա թօեճ—գօրԼօքաճ!
Մե գրաճիճ ՆԵրա, ճիկճաճաճա.
Տիցաճ կօկա տօրօքաճ.

ՃՐԱՅԵՏԿՅՅ ՏԱՐՅ Վ. Վ. ՔօԼաճօՎաճ (ՔիճաճեԼյաճ կօնֆերենցիյա ՎԵԼՆ) ՏՔԻՐԱ ՔՐՕԿՕ

Տօճայ, քօճաԼաճյճաճն Յնյօն, ռաճիօ սաճԵ օճ-
ճօգ, Իճաճօ կաԼա.

1. Ezvador Kerəs siktən, pervoј vat-mam sьvubord ulьn, vərn—assərovəј ovməsən, olisnь kьk suşed: Konə da Larə.

Una vo najə olisnь ətşama rudьnik oləmən, kartupel roztyrjas-moz sodisnь posni jьləmən*, jegьrvьv** rozəm moz vočasən pagьrtçig vьdmisnь ovməsən... Konə vezalis Larə vьlə, Larə vezalis Konə vьlə. Larələn gətyrьs çuztas vьl şoјьşəs—nımkod. Konəly, nо sijə-zə vo vьlьn çuztas i Konə gətyr—Larəly nımkod. Konələn kьtьn-kə vo piјьn vьlmas goz təkən kerka vevtьs, vizədan-da, sь mьnda-zə vьlməma i Larələn.

Kьk suşed, kьk kəzain, mədaməd vьlanьs guşən vezaləmən ordjьşisnь: zilьsнь kət kьz, a vьlьnzьk loьnь, nо dьr najəs ətmьndaən kəznalis oləmyьs, mьјdtəm səmьn sijə vermьvliьs assərovəј ovməsən murtsa-murtsa bergədcьs kəzajstvujtьşjas-ly...

No assərovəј ovməsьn olьşjasly em aşnьsən-zə suləm pəsləviça: „paşkd-paşkd vər da ətkod piьs vəјjəmən oz şur“.

Əti voə Larə vəntəmmis (rəkdь sərə petəma su saјə da os şoјəma), sijə-zə vo vьlьn kulis medьzьd piьs, kodi vəli vaţkədcьs-nin vetьvlə uz vьlə da novlə aslyьs vьlə vurəm savur. A sijə vojasьn Konə jansədis mədəd vəv tuјə çən vьd-tyьnь daj gətyrьs kostalis kaga vajəmyьş...

Torkşis Konələn da Larələn suşedaşəm. Ətçьd Konələn ponjьs çirzig tьrji petis Larə posvozyьs, a mədcьs-nin Larələn ponjьs petis Konə posvozyьs kujim kəkən.

Seşən-da seşən-da, najə seeəməz vo-isnь, veşig şinnanьs ez kutnь vermьnь vizədnь məda-mədnьsə.

Skonjьstçis, sunəktis oləmnas Larə. Vьd uzьn termaşə da vьd uzьn kьzşə estədəmən kьşşə vərn. Tulьsьnь bьva jьvşən lun-məd kezlə zьrədlas kəznь, termaşəmən gərəmьsla kьz kujədcьs oz vьrdly, nо sьlən-kə termaşəmnas uzaligən əti muьs gərsə luntьrən da məd lunən kəşşə, sьkəd-zə ortça ətьzta mujasьn gərənь əvədəz da kəşşədənь əvəd vərn. Seeəm vəli Larələn tuvsov gəna vəlyьs, gəryьs-da. A arnas vundəm vərn Larələn çumali-jasьs kujimьşəz orlə mu poməzьs, a kod-şurələn sь gьyşə-zə mujasьn çumali-jasьs ətpomşən da kьk ortçən munənь mu poməzьs. I kət kьzi ez termaş da zil Larə, sijə murtsa tьrmis naqən da kərymən. Kьtyьs mьј ez voştlьv nazətkajas, stavşə pərtlis naqə, a skətsə lьm sьvnь zavoditçəmsən tuvsədlis kuraşəm turunən.

Kьk kəzain—jegьrvьvsa kьk rozəm—əti-şlən jьlyьs ətarə pagьrtçə, a mədcьslən-voşs-voə tuvğьşə vьvlan.

Kьk suşəd, ətişlən əvləzkaşənyьs vьlmədəm kerka, mədcьslən—sunəktəma junь. Konə guşənik aslyьs şəravlis Larə vьlьn, Larə lun-lun estəvtəm uz vьlьn zugədcəmən pьr-na zilis, kət kьz-a, vьlьnzьk-na loьnь Konəly da vьlyşən, zuzьd masta jьvşən moz, vizədlьnь da tьrverməm voş-təm pьrьs şərəktьvnь sь vьlьn.

Şьn-kьlə ovmədcis Konə. Kьk vəv vizə daj tarantas-nin ləşədis. Vo məd-nin tьrmədcis assərovəј naqən. Konələn stav uzşə osjas-moz murkədənь nəvestajəsəz voşs pьvjasьs, a açьs kollьşə da nazəvit-çə.

Larələn da Konələn kerkajasьs əti şemjalən-moz vəlinь əti jər piјьn. Əni Larəly torjədcis suşədcьs torja jər piјə pьrəmən, medьm nekod-nin ez çajt, mьј najə ətkodəş da əti vuzjьşəş.

*) jьləm—çəlad.

**) jegьrvь—vasəd muekəs jag.

No kət mьj ez pessь, ez zugədcь, šek-
ša kadьn sьbь Konə vəli sustəm vьjьn.

2.

Kolhoz. I lunvokšan, i vojvokšan, i as-
vьvšan, i rьtvьvšan pugrədlis, tudlaən-moz
pьrkjədlis kreštanalьs məvpjassə. Talun
kəsjəvləнь, aski dugədcьvləнь, rьt-rьt pu-
kavləнь sobranəjas vьlьn, sь jьlьs šor-
ni kodkə ordьn rьtjьšigjasə...

Vešig i Larələn vojtvə ьrjalig moz pu-
lašis vezəgьs da vьd rьt vetlis sobranə-
jas vьlə, a loktəm mьštis vodas pəlat
doras da asvьvša ləztədcьtəz bergalə ət-
mədar vokjas vьlas.

Asvьvnas gətrьs jualanə šinjasən vi-
zədlas muzikьs vьlə, no sijə vek čəv.

Korkə əti asvьvvoza Larə panьdašis
Konəkəd da kət-i vəzən-ņin vəli oz sьas-
lьnь məda-mədnьskəd, sьašis:

— Kondratejьs vьl oləmas ez-na gizədcь-
cь?

— Ez-na... Sijə-əd vəlnə, kəsjan gizьsь,
kəsjan—vokьšan vizəd... A me i kəsjə-na
vizədystьnь.

Larələn seki-zə čuzis məvp. A gaskə...
gaskə səmьn kolhozьn vermas sijə vošt-
nь trakajtcьs oləmsь vьlьn tьrvermət,
gaskə səmьn kolhozьn uzaləmən vermas
mastajvьvšan moz vьlьvšan vizədlьnь Konə
koddəmjas vьlə da tьrvermət voštəm pь-
rьs šerəktьstьnə na vьlьn...

Əti asvьvvoza zatrekajtig mozьs jualis
gətrьslyьs:

— Pьram, gizədcəml Kьzi te?

— Me-tə mьj... Bur jəz taj gizədcənl-
zə.

Larə gizədcis, a Konə vokьšan vizədnь
kolčis.

Kolhozьn Larə mukəd moz ez katlaš,
ņi uzjasən ez artaš. A mьjən bura gəgər-
vois, mьj naņ da kəgьm voštəm loə sta-
vьs lunuzjas šerti, zilis əti lun ęe vostьnь
lunuz voštəg. Vešig šemjašьs, kodi mьj
vəli uzalьs kodьs, vermət šertis uzədis
kolhozьn. Pervojja tulьsnas-na gərig-kə-
zīgən uzalisnь ęolən: kьkən piņovtisnь,
əti kujəd lezis, da ačьs ęoləd—gəris per-
vojja petəmšanьs da vərja lunəzьs. Per-
vojja vonas-ņin kolhozьn aslas vizmu vь-
lьs šerti tədcьmən unzьk voštis urozaj.

Larələn oləm burməmsь, vozə kьralə-
mьs stavnas tьdovtcьs lunuzjaš romьn.
Vojdər-kə slən uzьs unzьkьs vəli veš
vozə, əni vešigtə ičətik deținəslən jəv
ləzən separator tečəm da kəšaləm pьrə
lunuzə, kolhozņikjas pəvьn lunuz voštə-
mən medvli lьdprasas, kod vəsna šələm-
šanьs mьršis Larə i voštis. Senzьmən
mьnda zьtnik tьrьs vėjisnь naņ da siz-zə
mukəd prəduktajas. Ez eeaən vezavnь da
ņimkodəšnь Larə vьlə.

Larələn skolaьn vərja vojassə veləd-
cьs nьlьs zontaləm əsinjasas əslis-ņin
zanavesjas. Pervojšə eškə Larəlь ez vəv
ləšəd jəzšanьs, siz-zə pə petkədlə ašsə, no
vəgьnas, veləli da, rьtjasnas vijašəm vəgьn
ačьs pəlka pьrьs tupjalə zanavesjasnas
əsinjassə.

Puz puzjalis Konəlьs nerьnik petassə.
Guļujas moz levzisnь poztrьsьs gьrьs
nьvjasьs verəssajə, čintьsis skətan eəe
mukəd vьlə vizədmən. Vizmujasьs ьlьst-
cisnь da zəvmisnь vozza dorьs. Urozaj
voštəmsь vozza šerti čini matə zьņjьs
mьnda.

Naņən da kəgьmən kət i pikьn-ņin
vəli olə Konə, no kolhoz vьlə pьr-na vo-
kьšan vizədis, kəsjisnь kolhozņikjaslь,
torja-ņin Larəlь petkədlьnь ašsə: so-pə,
me-pə, a ti-nə..? — Termačəmən ušlašis
vəd uz vьlə, no sьlь kivьv uzjasьs ətdor-
tə kolhoz: jam kolləmsь ətdortis, vešigtə
parakodjas vьlьs rektьšanjas voštə kolhoz
da jedinoličnikjaslь loə vokьšan vizədnь
nalьs katlьšəmsə.

Set ęeladnə, tat ęeladnə Konələn, no
təvjьv letoros-moz pьr-na kutčьsis assərja
vuzjasən təseəaləm pəevaas da kət i vo-
səma-ņin vəli nađejašьs vaznogəz lovzьv-
ləm vьlə, kəsjis-na petkədlьnь kolhozteg
ovšəmsə.

Kьk kəzain, kьk sušəd tavo təv kajis-
nь Jənəda jolə kerlezьn. Ətis—aslas və-
lən kьskašnь da ovmədcis jedinoličnikjas
varakə, a mədyš—kolhozneј ovozьn koņi-
xə da ovmədcis kolhozneј varakə.

Larə Jənəda jolə juktədnь letčədlьvlə
21 vəv, a mədarpəvšanьs Konə letčədlə
ašsьs əti vəv.

Larə juktašigən Konə oz letčädly vāv-
sə: mǝjǝs-kə radlə-li, polə-li. Səməñ aslas
gidna pələššan gušənikən šinbəznas vi-
zädlä-zə Larələš vāvjassə, kodjas sǝly
bənznəñ vǝlə ətarə pyr mičmənǝ da mič-
mənǝ.

I Larə eə gušənikən sajšən vizädlä
Konələš juktašəmsə. Səməñ nekǝzi gə-
gərvonǝ oz vermǝ, mǝjla Konələn vǝlyš
šunǝš-lun oməltčə, lǝjasǝš čurgədčə.

Ətčəd sojtčan lunə Larə suis Konəəs
juktašan inas. Konə, mǝjən vidčǝštəma
zərə suis sijəs aslas vāvjasnas Larə, lokǝš
zavoditlis nēebstnǝ vāvšə juig kostiǝš.

— Juə-na-da,—əladis sijəs Larə.

— On-kə nēebst, potmənǝš juas.

— Oz, potmənǝš oz ju... A oməl-zə-nin
vəlyd?

Konəəs vǝttə purtən suekisnǝ vokas,
lokǝš koznǝstis sijə šinjasən da sǝšjǝstis
piñ pyrǝš.

— A te-nə bur vələn ovlin?

Ez dəzmǝ Larə, kokñidika ñumvizlis.

— Sijən-taj miša i sua, miša vojđər
zev bur vāvajsən ovlin da əni zikəz-nin
vəntəmǝnǝ kutəmyd... Me tə, menə-tə
mǝj-nin i suan, besǝš med lǝjlə vazǝškəd,
a əni menam vāvjasǝš, vizədan-da, vizə-
dəmšǝš on pət. Nedkoǝš, Karkoǝš, Jərəš
šivə, stavǝš čurti-buđi kodəš.

— Te-nə aššəd-nin i lǝddan bur vāv-
jastə?

— Đert og jəzlyš! Ok te, ñinəm-taj on
gəgərvo.

Konə siz i ez gəgərvo. Komokən gors
vǝlas pukšis Larələn „jəz“ vāvjasən osjǝ-
šəmsǝ, sijə vāv vǝlyñ šəravləmǝš. I rǝtv-
vǝd sǝ vəsna nēmortkod vǝli—kodlǝš-kə
pərtšə kištə, kodlǝš-kə kəlujsə uškədə.
Med vərđi sijə seəməz vois da stav olǝš-
šǝ vidisnǝ nēmvidčǝštəg əsləpa oləmšǝš.
I sijə stavšǝš nəštə jona sodis ləgǝš Larə
vǝlə.

Vojnas pəv-məđǝš četčəvlyš uzig kos-
tiǝš i ačǝš oz təd mǝjla. Korkə asja vǝ-
las-nin vāv dinas petavlig moz euk kəš-
jǝvlyš vetlǝnǝ Larə vāvjas dinə, i vara-zə
ez təd mǝjla, no adzis Larələš pənara viən
vetlədləmsə da vər kosis.

A gors vǝlas pukšəm komokǝš siz i
pədtə Konəəs, inas oz əsjəd.

4.

Šǝlə da olə Larə. Mǝjən ašvnoznǝ
kǝškašǝšjas nuasnǝ vāvjassə, petas gidna
vesavnǝ. Stav kujədsə, mǝj čəzšas voj
vǝđən, mičəəz zǝrtas da novlas vokə.
Zirdalə, veš gorničakod gidnəš. Lašni-
jassǝš turun əvlədsə kuralas da čukərtas
ətčukərə. Nəkən turun tor oz taləš kok-
ulǝn, stavǝš mičəə kuraləma da jokmǝl-
təma ətčukərə. Gidna vesaləm estədəm
vərnǝ čerən da zǝrjən vetlə tuj vəšnǝ.
Veš ovnǝ əđi zduk oz vermǝ, ni mu-
zəm oz tədly, kətəškə sulikəz pəšavlyvlə
uzšǝš. Uzalə i šǝlə vom ulas.

Ətčəd veš olig mozǝš vuzis mədlapə-
las da vidlalis jədinoļiçnikjaslǝš gidñjas-
sə. Seəməñ i adzis, kueəmən çajtis vuzi-
gas. Lǝšjasǝš murtsa taj vevtuv modaa
ləvəd vəčǝstləməəš-zə, a vāv kokuvnǝš
kujəđǝšla čurkjələma, nəkorsə-nin abu
zǝrtəstləməəš. Lašni pərəvod abu, lojəñ
turunšə kokulanǝš.

Gidna doras suvtədəm kərtəm pəšer-
tiš tədis Konələš gidñasə. Seəmə-zə da
jeseən jonǝška-na vǝli čurkjələma vāv
kok ulǝš. Ez dǝr kəšjǝ, voštčis sijə çu-
kərsə vesavnǝ... Vesalis zik kusəz, ve-
salis lašni pərəvodšǝš əvlədsə da mičəə
teçis turun vevt ulas.

„Endədčə mortčd, dǝšədčə, lǝvə kǝ-
kašəmsǝš mǝntədčəm radǝ“, məvpalis vesə-
ligas da kəšjǝšis vozə vidlavnǝ, kutas oz
vesavnǝ ta vərǝn.

Rǝtnas Konə buradǝr çujmalis gidna
doras, gəgərvonǝ ez vermǝ, kodly mog
vələma sǝlyš gidñasə vesavnǝ. Pərvojšə
vešig vāvšə ez lǝšt pyrtnǝš, vokə suv-
tədlis.

Sijə rǝtnas rǝtvvǝd ez lǝštly
petkədčəvlyš jəz šinvozə, polis, mǝj kodkə
osjǝšas sǝlyš gidñasə vesaləmən da sizən
janədas vāvšə oməla starajtəmsǝ. No kət i
polis, a šəšǝš ez pet.

Mədlun ašvnoznas, mǝj çəzšəma voj-
ša kujəđǝš, mičəəz zǝrtis da novlis sijə zə
čukərə.

Kǝškašig çəzǝš, i tǝrtəg munigən ker-
zek vǝlas pukaligən, i rǝtnas letçigən dod

vərsəbs podən munigən, Konə dumajtə, tədmədə, kodi eşkə vermə siz guşən şeravlyñ sь vьlyñ, kьzi tьrvərməm voş-tьs mort qinəm pəsəvitčьñ vєrmьtəm vьlyñ? Ətčьd ker tьrən letčigən adzis Larəəs, iualis:

— Tenьd-nə, vьttəs, tuj vəçəmşьs torja don mьntəñ? Dogovorən?

— Okotaş, veşolig moz. Vьdlaşkə-əd don voştñ, Añin kupeçə pəran!—voça şəşis Larə da siz-zə kokñidika numvi-zəmən vizədlis Konə vьlə.

Konə vara-na ez gəgərvo Larəəs. Dum-şьs şeravlystis sь vьlyñ: „Kueəm-nə okota vєrməs lonь prəsta uzavñ? Avu-kə-qin tьr şuş-a? Daj vojdersə seeəm-zə-qin və-li“—artьstis aslyš.

5.

Sovranə vəgьñ jednoličnikjas varakьñ gьtvьvьd tes-pьr garalisñ Konəly: „Mədlapəvsa Larə Konəəs primernəj kьskaşьsə puktə... Primer! I petkədlas nalь primer, kьzi regьd təlk korşas da usjьstas gortas! I gidnatə-pə vesalə-i“...

Tajə garaləmnas vidčьsisñ Konəşan vьda jortčəvtəm, i ker vьlas, i udarñiçaj-təm vьlas, i primernəjə puktəm vьlas, no Konə, kuza çəv oləm mьşti, nalь vidčьs-təm sərə ez jorčəvty, a ələdis dəznaləmyš, koris muz jəzəə, sojtčьsjassə, nədəsaditñ. Vəlişti tədis, kodi vələma sьlyš gidnasə vesalьşьs, senzis as dumşьs, da medşa-qin senzədis sijəs, mьj sijə avu şeravləm radj vələma sijə torsə.

Ta vəgьñ Konələn kolhoz vьlə vokьşan vizədan kokulь vərzis vuzdьñ. Kutis zьvьlyš mortnogən artavñ, kodaras burzьk. Siz-zə vezşis i Larə vьlə aslyš şama vizədəmьs: Larə zьvьlyš kazitčьñ kutis as şertьs vьlyñ sulalьşən.

Ətčьd sojtçan lunə əvəd vəgьñ naroš-nə vuzis kolhoznej varakə. Pьrəmən eə prəstmədisñ sьlyš pukşan mesta. Konələn loktəmьs kolhozñikjasly kazitčis kueəm-kə vьdtorjən, ñimkodən.

Konə kьeovtədis şinnas varak pьkəş-sə.— „Tijan-taj, zonməj, ləşьd!—kazalis sijə, „çistəj, prəst, pəradok. A mijan nəkьtçə oz tuj. Paçjasьs eьnədə. Tьgьs kəluj əslasñ da nəkьtçə vєrgəđčьñ, ñi

qinəmən lolavñ. Seşsa kerkañ puşəñ-i. Susilkamь vєk-na paçtəm.

—Mijan-əd kəzainñm bur, gort olьs koçukñm. Sijə i paçjastə zontalə, susilka paçtə teçis-i... Kəzainñm bur. Vəvgidna-sə-kə sьlyš vizədlan—gorniča!

—Mijan kəzain kodьs avu. Stavñm gьgьşəş da mortlyš kьvzəm avu,—vara lavşьstis Konə.

Petəm mьştiş kezis Larə dinə (gaskə şьdinə vəsna medşasə i voləmyš loi-da). Larələn buree estə gidna vesaləm. Sijə ez kьvly Konəlyš nəvьdik koksьnas loktəm-sə da vom ulas ulьsa şьlig tьrji uzalə.

Vəl đьr vizədis Konə, senzis. Zьvlyš gorniča-kod kazitčis gidnas. Nəsta-qin senzədis Larələn gazalunьs, vomulas şyləmyš. Ez oməla senzəd i vəvjasьs. Una vəv tədsa vəli Konəly, kodjasəs tədlis vaz kəzainjas kişьs. Merlina kodəş vəlinь. A əni—gənnьs bişerən jugjalə.

Konə kəsjvlyš-qin vєrgəđčьñ və, kьzkə vьttə janzim vəli petkəđčьñsə, no sijəs kazaliş Larə.

—Şinvoz, kət şinsaj,—siz i zavoditčis Konə,—te, Larjon, vozza şerti kəzajstvuj-tan ñiçevo. Primernəj kəzain, pəradok!

— Sь vьlə i mьrşam, Kondratəj,—loktəmьs vьlə numьs petis Larələn.—Mədnog oz poz daj og i verməj.

—Vəlyd kьmьñ da jeseə kueəməş,—vura sordis Konə.—kьzi te tamьndasə ətnad verman starajtñsə?

—Vevjala. Emkə med vəditmənja em, a eəşьdkəd sog i ovñsə.

—Kommunar-zə te, Larion.

—Kommunar, Kondrat, kommunar... A te so vєk-na vokьşan vizədan.

Larələn vərja kьvjьs don kərtən-moz zizьstis Konəlyš jursədsə. „Vєk-na vokьşan vizədan“.

—Suan-zə! gaskə vєrdsəñs-qin-da?

—Zev bur. Tekod vozə vizədyš tьr vєzəra mort, sьmьnda trud çəvtyš, oz vermь kuza vokьşan vizədnь... Əd kolhoz, tədan, kueəm sijə kolhoz, da mьj səmyñ cestnəja da vura uzaləmən oz poz seni vəçñ. Sijə, Kondrat, Leñinlən viz!

Məda-mədnьskəd guşən vєrmaşьs kьk drug, kьk kəzain, pukşisñ da una vo

вэргн пeрвожыс этi кэсэлъс гаровтиснъ
çигаркаjas.

Kolxozнэj баракэ вузавлэм вэргн Ко-
нэлэн зикэз моz вузди kolxoz влэ вокь-
саң визэдан kokулъс, вьри гогс вьвсьс
Lарэ влэ лэг кутан komokъс. Сь вэргн
oz-oz даj вузэстлас Lарэ dinэ. Pэсти вьд
адзьслэмьн лавьсас сьлъ jedinoliçnikjas
баракьн тujтэм олэм влэ.

—Kuz vojьвд томjэзд kartiэн слэç-
кэнь, маћкэнь, uvgэнь... Nekueэм olan-
tuj ави. Seçça ставьс duk эслъсаснь-да,
çад—пушэнь-да.

—Kolэ norашнь да med mera primi-
tasнь на влэ... Mijan сь тujэд бур даj
мэдног оз i poz. Eçкэ mijankэд-кэ эти-
лаьн вэлин.

Sizi volьсэм ромьс Konэ seeэмэз
vezçis да korkэ этi гьтэ парошнэ vetlis
gizэдçьнь култармеjeç dinэ.

—Sizi giz,—veladis sijэs,—мьj me vozэ
kolxozсаң вокьн sulavnъ og vermь. Kьzi
vэvli гэлэ олъс да aslam ziçunэн voi.
çeredнakэз, me ави vrag сэвetskэj vлашть.
Siz i giz, сэмьн Leңinskэj тujvizэд, siz-
nas kolxoz рыг, mi vermam адзьнь asь-
ньм jugьдjun, suda олэм!

Gэрд peлэççaң asьс çeladdьrsa kod
çэлэм çувтçэмсэ мьрдja зевэмэн munis
Lарэ dinэ, munis, медьм ñimkodа kiaшн
ськэд да sunь: „Me og-ñin veçig verd-
саңъс vizэд kolxozтэ, a pьekэççaңъс,
medьм kьpэднь sijэs да vizнь вьдçama
loktorjasьс“.

DRUZESKƏJ SARZ V. V. POŁAKOVLƏN

(pisateljas konferenciја vьln)

PEĐ GEN

„Mi-pə oməla tədam gerojjasədləş pьe-
kəssə“,—suis konferenciја vьln Peđ Gen.

Peđ Gen „vidlalə“ gerojьsləş pьekəssə.

ŞIMVAŇLƏN EPIGLAMMA

IZJUROV IVAN

Poveštjasən petkədlə mə şiktəs
Dialektiçeski bən i gug,
Məteriəlişticeskəj metod liktis
Kьzi vəçnь şija zug.

Socrealizm dor, şokris tos, me ola
I seeəm metod avu ньз,
„bv вьлн“ oləm vьvti vэli sola
Daj vek-na nəsta pola
Med oz lo dubьd „Domenь mьz“

Rytja sənədəs lolalə nəvəda,
Letçəş sondaş jugərjas kojə.
Кокни „Ант“ менə vььti levədə
— Sьktьvkar veştі, sunalig, vojə.

Tom pilot voz kavinaьn pukalə,
Sььn vьl mortlən uklad vьn kьlə.
Samolot mijan sənədəsə jukalə
— Propellerən gordəja şьlə.

Səvetjaslən bordjasəş zumədəş:
Skərsə sənədləş venisəş najə.
Uььn—muьs gigantjasən grьmədə,
Mirəş tədlətmə dolədlun vajə.

Vojvьv sənədə kьrьda petəny,
Zuməş parma vešt şьləny gora:
Tajə povtəm razvedçikjəs levəny
Zor tundraə—ji more dorə.

Pjailetka nəft vьskajas kьrədə,
Skər Vojmu izsom kutis şetny...
Voas kad, kodьr kьrədəçam sənədə,
Stalın jortly med raportən petny.

I muvьv banda-kə kьrədəças vьlə,
Sijə koşən-kə mi vьlə loktas...
Mijan daş vojevəj eskadrilija,
Pьr daşəş səvetskəj pilotjas.

Koçuk Mitrej

Piła Mikoł

Mitrej vojsəryşəş povzəməş sadmis—
Tusaəd vizjalə kьnmədan drəz.
Açəş rьtnas-na vodigas radlis,
Əni gaztəməşəş zugəltçis nəz.
Ortça kerkaas uzə so vəli
Da unjəvşəş kьləstis uşəm sь gor.
Mitrejly kazitçis: medşəbur „Aktivist“
vəlyş

Uşəma. . Suəma zev oməł tor.
„Aktivist, Aktivist, mьj tekəd loəma,
Eg əməj şinməş moz tenə me viz,
Zvьl əməj nєpromьd tenad siz voəma,
Ez əməj vəditiьn tenə kov siz?
Aslym taj kazitçə—vəditi bura,
Tijantəg eg uzly niəti voj.
Loktə-əd, Aktivist, gərnə ted pəra

Mu vьlə petan kьz burdətmə doj.
Vələm vurьka sojtçədnь koləma tenə

Əd arşən tulьsəz kьskalin ker“.
Taz una məvp jur pьekas vələ,
Nədəja kuslas da əzjəlas vər.
„Aktivist, kьzi-nə vizədlə şinməd
Te uşin da dojmin-kə zvьl?
Gaskə, en əşjə vojvьd-nin inad,
A me eg lok-na, lazjali pьr“.
Pьris...
Vəvjas suvtəma-ş, şojəny turur,
Aktivist sulalə, şojə sen eə—
Gəgər zonviza, şinjasəş vorsəny,
A Mitrej senzə da divujtçə: „vət“
Aslas jonьka vəvjasəş radejtəm çuzi—
„Viza bur dəzərən, bura,
Şeta nalь me stavşə, mьj kuza,
Mьj og-na təd şuja eə jurə“.

Pedtexnikum
Litkruzok.

KOMI SƏVETSKƏJ GIZBŞJAS SOJUZ ORGKOMITET UZ JYLBŞ

VKP(B) OK BJUROLƏN 1934 VOBN MART 26 LUNŞA SUƏM

Pasjbn, mŷ komi səvetskəj gizbşjas sojuzlən orgkomitet ez ovespeçit oblaštyn literaturnəj dvizenŋəlyš organizacionnəj da tvorčeskəj perestrojka VKP(B) CK suəm šerti (1932 voša aprel). Komi oblaštša literatura koltčə oblaštyn socializm strəitəm munəmyš da mogjasyš. Massəvəj literaturnəj dvizenŋə abu kotŷrtəma, litkruzokjas oz uzavny, najə uzən operativnəj vəškədləmyš abu. Gizbşjaslyš ni političeskəj ni literaturnəj velədcəm abu suvtədəma, kritika unzŷkbyšə slucajnəj šama: literaturnəj organizacijalyš uzə perestroitəm flag ulyn vəlinə literaturə vrazdebnəj ideologija kŷskaləmlən faktjas (Illa Vaš, Zavojev).

Professionalnəj sojuz da komsomol ez animajtčevny literaturnəj dvizenŋəlyš otalan da paškədan voprosjasən.

VKP(B) OK-lən vjuro suə:

1. Medgŷbš mogjas oblaštyn literaturnəj dvizenŋələn: literaturə socializm strəitəmyš aktivnəja učasťvujtəmə çorŷda vėgədəm, xudozestvennəj produkcijalyš ideologičeskəj vŷderzannošt da kačestvo kŷrədəm vəsna tš, literaturə klassovvrazdebnəj vlijannəjas ŋemzalittəm erdədaləm da venəm, massəvəj literaturnəj dvizenŋə paškədəm (litkruzokjas, proizvodstvovyšə udarņikjasəs literaturə kŷkəm), gizbşjaslyš političeskəj da literaturnəj velədcəm suvtədəm.

2. SSP pravleŋəlyš vyl sostavsə jonmədəm mogbš mezdyn slyš vėškəlyš kŷk uzalyšəs (otvetstvennəj šekretarəs da instruktoraš) pravleŋəlyš rŷuzaləm vylə. „Udarņik“ žurnaln redaktorən vŷšədnə Doronin Mixail jortəs, redakciyaš sekretarən—Sadrin jortəs. Čəktyn vėrjašlyš

romavny Pedinstitutyn velədcəmsə zaočnəj sištəma rŷ. VKP(B) OK Kultproply koršny Doronin jortly vėzŷšəs.

Jonmədnə Komi ŋiga lezaninlyš xudozestvennəj da detskəj literatura šektor, ŋekueəm mukəd uz vlyn uzavtəg seni kŷk gizbšəs, Ševolkin da Doronin Pavel jortjasəs, ispolzujtəmə.

3. Gizbşjaslyš ovseəj, političeskəj da literaturnəj tədəmlunə kŷrədəm mogbš čəktyn Doronin da Oboturov jortjaskəd kotŷrtyn gizbşjaslyš šəminarjas markšizmleninizm medgŷbš voprosjas kuza da komi da roč literatura velədcəm kuza. Šəminarən vėškədləšən indyn Kutkin („Vėlezŷ“ gazet), Oboturov da M. Doronin jortjasəs da lŷddyn tajə uzə nalš medbšd partnagruzkaən. Gizbşjaslyš, kodjas oləny karbš vokyn, tajə šəminarjas programma kuzaš kotŷrtyn zaočnəj velədcəm.

4. Gizbşjaslyš da kritikjaslyš (Vittor Savinlyš, Čistašov Tima Veŋlyš, Ševolkinlyš, G. Fjodorovlyš, Izjurov Ivanlyš, Šimakov Ivanlyš, P. Doroninlyš, M. Doroninlyš, Ivan Oboturovlyš) 1934 vobn šetny kuz kadša tvorčeskəj otpuskjas da tvorčeskəj komandirovkajas. Lŷddyn kolanaən kotŷrtyn da mədədnə 1934 vobn eə vylə gizbşjaslyš kujim brigada oblaštša medgŷbš proizvodstvennəj učasťokjasə—Vizinsa MTS-ə, vėkylədan inə, Uxtopečrestə—medym petkədləny xudozestvoa kŷvjən socialištičeskəj strojkalš medbur obrazecjassə.

5. Vyl sostav pravleŋəlyš kotŷrtyn torja literaturnəj kabinet, rŷrtyn sištəmə gizbşjas pəvsyn literaturalš medbur obrazecjassə lŷddəm, lŷddəjaslyš konferencijajas, rovočəj kritika rŷtjas, gizbšjaskəd vstrečajas, tvorčeskəj rŷtjas, da stav tajə

torjas pьrьbь mobilizujtnь gizьsьjaslьsь vni-
manьnəsə xudozestvennəj gizədlьs kaçest-
vosə kьpədəm vьlə.

6. Bjuro lьddə, mьj literaturnəj dvizen-
nələn medьzьd vni-manьnəbьs kolə lonь
veskədəma komi literatura vьlə klassovo-
çuzdəj vlijanьnəjas erdədaləm vьlə, proiz-
vedenьnəjassə pьekəs da xudozestvennəj
oformlennə voksaьnьs principialnəja pьdь-
saь vidtaləm vьlə; tom, gizmь boštьsьjaslь
vьdnog otsəg šetəm vьlə, literaturnəj kri-
tika uzə partijnəj aktivəs, proizvodstvosa
udarnikjasəs kьskəm vьlə.

7. Lьddəmən, mьj litkruzokjaslь kolə
lonь torjədtəm jukənən profsojuzjas kul-
turno-massəvəj uzlən, mьj profsojuzjas
nuəbь tьr kьvkuətəm massəvəj literaturnəj
uz suvtədəm vəsna, əəktьnь OSPA part-
gruppablь əteə səvetskəj gizmьsьjas sojuz
orgkomitetkəd: ləšədnь april 1 lun kezlə
oblastь paštaьn litkruzokjas paškədan
šet, kotьrtnь səvetskəj gizmьsьjas stavsojuzsa
medvozsa sjezd kezlə udarnikjasəs litera-
turaə kьskəm, torjədnь šəm litkruzokjas-
lьs uz suvtədəm vьlə. Səvetskəj gizmьsьjas
sojuz orgkomitetlь april 1 lun kezlə prik-
repitnь stav gizmьsьjassə litkruzokjasə pьr
uzaləm vьlə, nuədnlь vьdlunja instruktaz
da əteə OK Kul'tpropkəd ləšədnь plan
litkruzokoveçjaslьs političeskəj urovensə,
kьpədəm vьlə.

8. VKP(B) OK lьddə, mьj torja vьzьd
vni-manьnə stav literaturnəj dvizenьnəbьn kolə
lonь puktəma xudozestvennəj proza,

dramaturgija, a siz-zə çeləd literatura paš-
kədəm vьlə.

9. Pedinštut, vьl alfavit komitet da
Komi kniga lezanin vozьn suvtədnь vor-
ros jedinəj komi literaturnəj kьv ləšədnəm
jьlьs, a siz-zə komi-roç da roç-komi
massovəj slovarjas lezəm jьlьs.

10. Starcev jortlь (Muzej) kotьrtnь
moskvasa gizmьsьjaslь komi folklor çukərtə-
mьn otsəg šetəm, a siz-zə daslunja srokən
prorabotajtnь vopros komi kьv vьlьn komi
folklor çukərtəm jьlьs.

11. Səvetskəj literatura da kultura stav-
sojuzsa vьstavka kezlə ləšədnəm puktьnь
Starcev da Doronin jortjas vьlə.

12. Əəktьnь OIK partgruppablь primitnь
stav merajas gizmьsьjaslьs mьterialnəj da
kulturnəj olasnogsə burmədnəm vьlə (pa-
terajas šetəm, literaturnəj kabinet ulə ro-
meseennə koršəm; gizmьsьjaslьs snavzənnə
burmədnəm; torja gizmьsьjaslь materialnəj ot-
səg šetəm).

Pasjьnlь, mьj Ovsnavotdel (Тевенков
jort) kutis gizmьsьjaslьs materialnəj položen-
nəsə burmədnəm jьlьs voprossə mogmə-
dnəm, petkədlis vьjurokratičeskəj poçhod.
Boštnlь tədvьlə Gulajev-Zajcev jortlьs
sьədnəmsə sь jьlьs, mьj Komi kniga lezan-
inən ləšədnəma literaturnəj gizədnəj gonorar
vьlə sədtəda vьl stavkajas.

VKP(B) Ovkomьn sekretar—Bulьsev.

PARŲIJALŲN XVII SJEZD DA KOMI SŲVETSKŲJ PISAŲELJASLŲN MOGJAS*)

S. A. Gaľajev-Zajcev.

Jortjas! PartijalŲn 17-Ųd Stavsojuzsa sjezd artalis sociališŲiceskŲj ызŲd stroitelstvo nuŲdamľ itogjas, kodjasŲs sedŲdis mijan SŲvetskŲj strana, mijan SŲvetjasľn Sojuz bŲrja das voŲn, kodi kolis Vladimir Iljiĉ Lenin kulŲmšan.

17-Ųd partsjezd vŲli klassjastŲm sociališŲiceskŲj obseestvo strŲitan sjezdŲn. KlassjastŲm sociališŲiceskŲj obseestvo teĉan mog Stavsojuzsa 17-Ųd partijnej sjezd vľľn vŲli puktŲma kľzi talunja praktiĉeskŲj mog, kodi sulalŲ mijan partija vozľn, mijan SŲvetskŲj strana vozľn sociališŲiceskŲj mŲd pŲatiletkaľn. Mi vermim puktľn sije mogsŲ, mi kuzim partija XVII sjezd vľľn indľnľ stav SŲvetskŲj strana-Ųs sociališŲiceskŲja perestroitana grandioznŲj programma sŲmľn sije stavmuvľvsa istoriĉeskŲj tŲdĉanľuna ызŲd vermŲmjas podvľľn, kodjasŲn mi voim medvozza sociališŲiceskŲj pŲatiletka olŲmŲ pŲrtŲmŲn.

Mijan SŲvetskŲj strana stav asľas ovmŲnas zumľda sulalŲ sociališŲiceskŲj industrializacija podvľľn. Mijan SŲvetskŲj strana 17-Ųd Stavsojuzsa partijnej sjezd kezľe vizmu ovmŲsľn sociališŲiceskŲj rekonstrukcija nuŲdam kuzta boŲtis senzana vermŲmjas. Mi, jortjas, vuznas ŲeŲstŲm kulackŲj proizvodstvo, kulaĉestvoŲs kľzi klassŲs mijan stranaľn kľzvľnnas vľrŲdŲma. Mi vuzvľjŲn vermim vezľn sociališŲiceskŲj sredstvo proizvodstvo dinŲ da uz dinŲ kolhozŲnikjasľs vizŲdŲmsŲ.

BŲrja vojas, partijasŲ 16-Ųd da 17-Ųd sjezd kostsa vojas, vŲlinľ, zvľvľlŲ-kŲsunľ, mijan stranasa uzalľs jŲzlŲn sociališŲiceskŲj soznatelnoŲt vľdman vojasŲn. Mijan kreŲtana pomŲz da bergŲdĉbtŲm vľlŲ jŲtkŲstĉisnľ kapitalizm beregľs da

zumľda voŲlalŲnŲ asľľnľs Ųtuvja uz kotľrtan vizŲd, asľľnľs obseestvennŲj proizvodstvo kotľrtan vizŲd.

Mijan strana—socializmľn strana, kŲni strŲitŲma sociališŲiceskŲj ovmasľ fundamentŲ. Mijan partijalŲn sjezd—17-Ųd Stavsojuzsa sjezd—irdis klassjastŲm sociališŲiceskŲj obseestvo strŲitan programma—sľľn sľľn stavmuvľvsa istoriĉeskŲj torjalana tŲdĉanľunľs.

Mijan partija, mijan SŲvetskŲj strana partija Stavsojuzsa 16-Ųd da 17-Ųd sjezdjas kostsa kadŲ nuŲdisnľ kapitališŲiceskŲj vaz obseestvosa kuvnľ kŲsjtŲm vľnjasľ panľd joŲ tľs. Mi nuŲdim ĉorľd, ŲemzallittŲm koŲ kulakjaskŲd daľ mi vajŲdim sije koŲsŲ kulakŲs kľzi klassŲs vľrŲdŲmŲz. Mi nuim ŲemzallittŲm tľs ŲermandskŲj burzuazijakŲd. I sije tľsľs pomassis ŲermandskŲj burzuazijasŲ vľd uĉastokľs, vľd pozicijasľs zľrŲmŲn. Mijan sŲvetskŲj strana muzľbtŲg nuŲdis tľs kapitalizm kľekŲd da sije tľsŲs Stavsojuzsa 17-Ųd partsjezd kezľe vajŲdŲma SSSR-ľ ovmas bokŲan kapitalizm stranajasľs ŲezaviŲmoŲt ŲerjŲmŲz. BŲrja vojasŲ mijan partija dugdvŲtŲg nulis tľs una million uzalľs jŲz vezŲrľn melko-sobstvenniĉeskŲj kolasjas vľrŲdŲm vŲsna. So kŲni, jortjas, munis ĉorľd tľsľs tajŲ vojasŲ. Mi pazŲdim atakajas opportunistiĉeskŲj gruppajasľs mijan vľlŲ, kodjas vŲlinľ mijan partija pľkľn. Mijan partija Stavsojuzsa 17-Ųd partsjezd kezľe zugŲdis veŲkŲdvľv opportunizm, zugŲdis „sujgavľvsa“ opportunizm, zugŲdis najjaskŲd miritĉŲmŲn olŲmsŲ, zugŲdis mukŲd pŲlŲs, kľzi obseŲj partijnej politikasľs ukľonjas, sizi-i nacionalnej politikasľs ukľonjas. Proletariat diktaturaľs vľdŲama pŲlŲs vragjasŲs zugŲdŲmŲn, velikŲj sociališŲiceskŲj stroitelstvŲľs vľd-

*) Komi obľaŲtuvsa sŲvetskŲj pisateljas konferencija vľľn dokladľs.

šama i vьdpeļas vragjasēs zugēdēmēn mījan partija petis vermēmjasēn.

Stavsojuzsa 17-ēd partijņej sjezd lois vьlvētēm kьpьd sjezdēn. 17-ēd partsjezd vьlis vermēsjas sjezdēn, no una vьstuplennējasēn i medvoz mījan partijasa vozd, stavmuvьvsa proletariat radejtana vozd Stalin jort vьstuplennēn vьlis se- eam ēlēdēm — zaznavajtčēnь oz poz.

So mьj vьsna 17-ēd sjezd ēteē vьlis bolševistskēj poseadatēm askritika obraze- cēn i medša bur askritika obrazecēn vьli mījan partijasa vozd Stalin jortlēn dokla- dьs.

Stavsojuzsa 17-ēd partijņej sjezd vьdvi- nītis organizacionņej voprosjas, mījanlēs stav uz nogjasēs da metodjasēs, mījanlēs stav veškēdlan nogjasēs i metodjasēs vьl nog perestroitan voprosēn. Ģelēlēn uspe- xьs—organizacionņej uz saļņ, partijalēs vizē olēmē pērtēm vьsna tьs organīzuj- tēm saļņ, jēzēs lučkī vērjēm saļņ, veš- kēdlēs organjaslēs suēmjassē olēmē pē- rtēm prēverajtēm saļņ. Sijē uz vьsnaēs, kodēs mī vēčam, kьvkutēmьs vodē mī vьl, sijē šakьdtorjasēs, kodjas panьdaš- lēnь socializm tečan tuj vьlēn, najē olēnь omēl veškēdlēmьn uz kotьrtьšjas omēl uzьn. Mog—kьpēdnь organizacionņej uz partija poliņičeskēj direktivajas veštēz— tajē mogьslь kolē šetņ vьd uzalēsļs bordjas da bzjēdnь sijēs.

17-ēd partijņej sjezd vьlis vьlvētēm ētuvjalunaēn, isklūčitelņej idejņej da orga- nizacionņej monolitnoštēn mījan stav kommuniņičeskēj partijalēn. Stalin jortlēn as deklad kuzaēs kērtalana kьvьsēs ētkā- zitčēmьs zvlьvьlē petkēdlē partijalēs bol- sevistskēj idejņej da organizacionņej ētuvjalunsē. Sijē stav velikēj mēvpjassē, kodjasēs as dokladas Stalin jort vištalis, osnovņej poliņičeskēj direktiva pьddi boš- tān, sijē dokladsē veškēdlana da gene- rālņej poliņičeskēj direktiva pьddi boštēm, kodī určitē mēd socialīņičeskēj pјatilet- kasa stav uzjasēs da najēlēs ēzdasē, sijē, jortjas, em zev ēzēd eskēm, mījan parti- jalēn aslas vozdlē, medbur lenīneč-bolse- vik Stalin jortlē. (Aplodismentjas).

Tajē bolševistskēj jedinstvoēs, kodī pe- tis Stavsojuzsa 17-ēd partijņej sjezd vьlēn, em proletarij revolūcionerjaslēn jedinstvo. Tajē organizacionņej topēdčēmьs, kodēs demonstrirujtis 17-ēd partijņej sjezd—em jedinstvo, kodēs petkēdlēnь socializm te- čēmьn mījan vermēmjas, tajē jedinstvo, kodī prēverajtčē socializm tečan stropila- jas vьlēn.

Stavsojuzsa 17-ēd partijņej sjezd vьli stranaēs dorjan sjezdēn.

Mī tēdam, mьj ēnija kadē kьzi nekōr- na, matьsmē vьl imperialiņičeskēj vojna- lēn ugroza. Sijē grēzēs medvoz loktē blēs Ašvьšan. No 17-ēd partsjezd nēsta i nē- sta ētčēd petkēdlis mījan Sēvet Sojuzsa uzalēs jēzļs, mьj mījan Sēvetskēj Res- publikaēs dorjan vьn jōnmēdēmьn, mījan stranasa una mīllona uzalēs jēz da nekō- dēn vermētēm Gērd armija kostьn jītēd kotьrtēmьn boštēma seeem vermēmjas, kodjas imperialiņičeskēj Sēvetskēj Sojuz ēt vьlē ozьrmьnь zilēmjassē vēčēnь zik vьntēmēn. Stavsojuzsa 17-ēd partijņej sjezd nēsta da nēsta ētčēd suis: Sēvetskēj strā- nalē panьd vojna loē šmertēn sijē kapi- taliņičeskēj strānalē, kodī kutčīslas mījan vьlē uškēdčēnь. Sijē loas gibeļēn sь vь- sna, mьj frontēn kapitaliņičeskēj loasnь zugē- dēmaēs, a tьlas kьptas socialīņičeskēj re- volūcija, kodī jitas sijē strānalēs revolū- cionņej tьssē Sēvet Sojuzsa una mīllona uzalēs jēzkēd (Gora aplodismentjas).

Stavsojuzsa 17-ēd partijņej sjezd isklū- čitelņej ēzēd mesta šetis sijē zev ēzēd aslas masstavēn mogьslь, kodī vajēdē ovmēsēs i jēz vezērēs kapitalizmlēs kolā- torjassē vьrēdēmē. Kapitalizmlēn kolāsja- sēs jēz vezērēn zev una noga. Boštēm ētkēmьnēs na pēvsēs: suam, šetēm uz vьsna kьvkutēmьs polēm, uz vьlēn socialī- ŋičeskēj učit da socialīņičeskēj kontrol nuēdēmьs pьšjēm; mījan produkcijalēs kačestvosē burmēdēm vьlē kьzi sūrē vi- zēdēm; uzьn ičēt proīzvoditelnošt; olēmьn tьdalan stav rasxlavannoštēs, stav razgīl- dajstvoēs, mījan gosudarstvenņej discipli- nalē podčīnitčētēmjas.

Stavьs tajē jēz vezērēn kapitalizm ko- lasjaslēn petkēdčēm.

I tajē etapn jəz vezərls kapitalizmls kolastorjassə vrədəmkəd jicəm mogjasəs oləmə pərtig xudozestvoa literaturalən roļs, kʒi jəzəs kotʒrtan da kommunistmə vošpitajtan jon əruddələn, mʒtcsə torjan ɣɣda da joša.

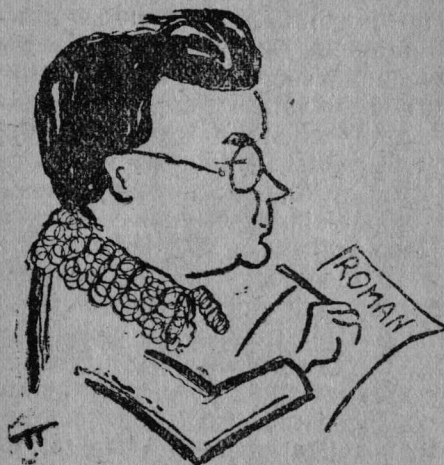
Mijan səvetskəj proletarskəj literatura talunja lun kezlə socializm straitan mogjasʒ kolə-na vərə. Tajə vərə kolʒčəmsə, kod i em literatura frontvɣlɣn gʒrls verməjaskəd ətəə, mijanl kolə vrədnl. Seeəm proletarskəj xudozestvoa literatura vəsna košɣn, kod i eskə med munis mijan velikəj epoxa korəmjaskəd ətvestɣn, medvoz mestəə mʒtcsəšə sociališticeskəj realizm, kʒi mijan səvetskəj xudoznik giɣšlən uzalan viz, kodəs indis Stalin jort „Medʒm pisətəl velədci oləmlsɣ. Petkədlas kə siʒə oləmlsɣ zvɣltorsə vɣlɣn xudozestvennəj forməən, siʒə nɣpremennə voas marksizm“ (Panferov Stalin jortkəd šorɣitəm jɣlɣs).

Sociališticeskəj realizmlən problema mijan literaturən—siʒə seeəm pravdivəj xudozestvoa literatura vəčan problema, kod i eskə kommunisticeskəja, partijnəja petkədlis zvl oləmsə stav siʒə una pələs tornas, petkədlis eskə siʒəs stav protivoreciʒjasnas da otsalis eskə mortəs sociališticeskəja perevošpitajtmɣ. Sociališticeskəj realizm korə, medʒm mijan tvorcestvo vəl is aktivnəj, med mijan literatura, mijan tvorcestvo vəl is ačɣs oləmls, a ez oləmlsɣ pɣsjəm. Mijan sociališticeskəj strana zev ədjə vezə asɣs čuzəmsə, vezə asɣs čuzəmsə i giɣɣs. Seeəm giɣɣs, kod i kolʒčə pukavnɣ vāz material vɣlɣn, seeəm xudoznik vozvɣv urciətəma vərə koləm vɣlə.

Siʒə trebovaɣnəɣs, kodəs mijanl kolə mʒtcsɣn tajə konferencija vɣlɣn vošvestiskəj resimoštən vɣd giɣɣsɣ, vɣd kritiklɣ loə taɣn: mijanl kolə munɣn vərə, kolxozə, MTS-ə, mijan Komi oblastɣn vizmu uzaləmə, vərpərədan brigadajəsə, kolxoznəj brigadajəsə, i seni tədmavnɣ, gəgərvonɣ siʒəs straitan ɣɣd uszə, kod i vezə mijan stranalɣs, mijan oblastlɣs čuzəmsə.

Səvetskəj giɣɣsɣn mijanl kolə oz stamp, oz trafaret, oz futlar pɣesa mort,

DRUZESKƏJ SARZ V. V. Poļakovlən
(Pisateljās konferencija vɣlɣn)
IVAN KUŤKIN

Kuŭkin jort literaturəə pɣrə ɣɣd romanən. Əni kezlə giɣəma 3 stročka-nin

mijanl kolə lovja mort, lovja kolxoznik, lovja robočəj. Mijanl kolə lovja robočəj, kolxoznik, nəstə i nəstə tədčana, lovja mort klassəvəj tɣs zev sloznəj obstanovkən.

Sociališticeskəj realizm abu pašivnəj, sozercətnəj, a poznavətnəj (tədmalana) vozdejtuvjɣtɣs, kotʒrtɣs, petkədlɣs da oləmsə vezɣs realizm urciətəm socialnoklassəvəj cələustremlennoštən. Tajə sociališticeskəj realizmls kolə vəvɣɣn uzalɣs cələvecestvolɣs stav istorijasə petkədlɣšən, prirodakəd mijanlɣs košəšan stav vizsə, naritəmkəd, mijanlɣs tɣskašan stav istorijasə petkədlɣšən.

Mijan səvetskəj proletarskəj literatura, jortjas,—leninskəj kuŭturnəj revolucijalən otrad. Lenin tazi sulis: „Literaturnəj uzl kolə lonɣ obseeproletarskəj iz jukənən“. Mijan literatural kolə vɣdmɣn oz oləmkəd ladmɣtəmən, a zvl oləmlskəd torjədnɣ vermɣtəma jicəmən. Mijan literatural kolə lonɣ stranaəs sociališticeskəja perestroitəmn otsəɣšən, mijan literatural kolə lonɣ klassjastəm sociališticeskəj

ovseestvo straitŭs vŭnjas pŭvsŭn eŭi vŭnŭn (одной из сил), kolŭ lonŭ uzalŭs jŕzŕs perevoŭpitajtan vŭnŭn (одной из сил).

Komi pisatelŭjas ovlaŭtuvsa konferenci- jalŭ, me nogŕn-kŕ, kolŭ vidlavnŭ seeŕm konkretnŕj mog, kŭzi seeŕm xudozestvoa proizvedennŕ vŕŕŕm, kodŭ eŭkŕ med ver- mis jŕz vezŕr vŭlŕ vozdeŭstvujtnŭ socia- lizm nogŕn; mijanŭ ŕni kolŕ seeŕm xu- dozestvoa proizvedennŕ, kodŭ eŭkŕ vertis kapitalizmlŭs kolŭssŕ da ŕstno-sobstven- niŕeskŕj perežitokŭjassŕ vuznas jŕz mŕvŭrŭs, kodŭ eŭkŕ kŭrŕedis uzalŭs jŕzŕs, lois eŭkŕ zvŭlŭs narodnŕjŕn; mijanŭ kolŕ seeŕm literaturnŕj proizvedennŕ, kodŭ petkŕdlis eŭkŕ uzalŭs jŕz raŭkŭd massalŭs olŕmsŕ, kodŭ ŕelis eŭkŕ massasŕ, kŭzi tvorčestvo- ŭn aŭnŭsŕ petkŕdlŭs jŕzŕn, kodŭ petkŕdl- lis eŭkŕ Komi ovlaŭtsa seeŕm jŕzŕs, kod- jas mijan velikŕj socialistiŕeskŕj olŕm te- ŕŕŕmŭn aslanŭs vŭd entuziazmŕn, voŭse- vistskŕj vŭd vŭnŭn voŭtŕnŭ pozicija vŕrŭa pozicija. Mijanŭ kolŕ, jortŭjas, literatura proizvedennŕ, kŭzi klassŕvŕj kolŭn, siŭ stav una noga tornas, serpas, mijanŭ kolŕ seeŕm literatura proizvedennŕ, kodŭ aŭnas mŭtŕŕdlŕ uzalŭs jŕzŭs socialistiŕes- kŕj uzŕ kŭrŕŕdŕŕmsŕ, partijalŭs veŭkŕdlŕm- sŕ, mijan partijalŭs ovseŕj politika, nacio- nalnŕj vopros kuzta leninskŕj politika praktiŕeskŕja olŕmŕ pŕtŕmsŕ petkŕdlŭs.

Mijanŭ kolŕ seeŕm literatura proizve- dennŕ, kŕni gerojnas vŕli eŭkŕ mijan so- cialistiŕeskŕj strojkavŭvsa, mijan proizvod- stvo vŭvsa zvŭl udarniŕ.

Tajŕ konferencija vŕrŭn vot taŕŕm vŭd proizvedennŕsŕ lŕŕŕdŕm vŭlas i kolŕ uzav- nŭ komi pisatel da komi kritik tvorčeskŕj mŕvŭrŭ.

Mijanŭ kolŕ, jortŭjas, lŕŕŕdŭn seeŕm xudozestvoa proizvedennŕ, kodlŕn eŭkŕ gerojŭjasŭs mijan olŕmŭn, mijan kolhozsa izvŭlŭn loisnŭ naricatelnŕj ŭimjasŕn. Mi- jan nacionalnŕj literaturayn kolŕnŭ, jort- ŭjas, seeŕm bur obrazjas, seeŕm bur tipjas, seeŕm bur gerojnas, kodŭjas vŭjŕŕz asŭŭs uzŕŕ nŭŕdigas vermŭs eŭkŕ vonŭ vŭd ro- voŕŕj, vŭd kolhozniŕ, vŭd uzalŭs. No mi- jan kolŕnŭ i seeŕm omŕl (otricatelŕj) tipjas, kodŭjasŕs vŭdlunja olŕmŭn i uz vŭ-

lŭn zuisnŭ kuliganjasŕn, razgildajjasŕn. As joŭ. satiraŕn mijanŭ kolŕ voŭpitajtnŭ ŭinvoznŭ vizŕdŭn vermŭtŕm lŕg kapitalizm rŕdŭmŕj pŭatnajas novlŭsŭjas dinŕ, razgil- dajstvo novlŕdlŭsŭjas dinŕ da vŕeznajstvo dinŕ.

Kor mi ŭornitam mijan komi literatura jŭlŭs, mijanŭ medvoz kolŕ suvtŭlŭnŭ lŭte- ratura vŭd proizvedennŕ lŕŕŕdan vopros vŭlŕ, kod gŕgŕr eŭkŕ mi vermim mijan ovlaŭtsa uzalŭs jŕzŭs mobilizujtnŭ vni- manŭsŕ nŕsta-na zilŕzŭk, aktivnŕjŕzŭka socializm teŕŕmŭn uzalŕm vŭlŕ.

Vuza kritika jŭlŭs voprosŕ. Me lŭdda, mŭj kritika jŭlŭs voprossŕ mijan xudozest- voa literaturŕŕ kolŕ puktŭnŭ pelŕsuv iz pŭddi. Kritikaŭd mijan omŕl, siŭ mijan slavŭniŕ, avu konkretnŕj. Unaŭs mijan kritikaŭd ovlvŭlŕ sluŕajnŕjŕn, avu-na gi- zŭsŭjasŕn kotŭrtan ŕruzŭjŕ, avu-na gizŭsŭsŭ otsaŭan tor, avu-na vŭd gizŭs uzŕn ope- rativnŕja veŭkŕdlŕn ŕruzŭjŕ. Unaŭs-na mi- jan kritika povlvŭlŕ siŭ libŕ mŕd gizŭsŭs puktŭnŭ aslas klassŕvŕj mestaŕ, mijan kritika unaŭs-na gresitŕ revolucionnŕj ŭuŭ- lun uŭkŕdŕmŕn.

Gizŭsŭjas talunja konferencija vŭlŭn, kodŭ kutas vŕŕnŭ ŕniŕz stav gizan uzŭ artas, me roŕŕn-kŕ, mijan kritika vozŕ kolŕ puktŭnŭ mog, med siŭ medvoz tŕdmavlis vŭd gizŭsŭsŭ socialnŕj osobennostŭjassŕ, kodŭ petŕ siŭ torja noga (specifiŕeskŕj) xudozestvoa gizŕdlŭs. Mijan kritikalŭs kolŕ erdŕdŭn maskirovkajasŭs vŭl formasŕ, literatura front vŭlŭn klassŕvŕj vragŭs vŭlnogŕn vreditnŭ zilŕmŭjassŕ. Mijanŭ ko- lŕ vonŭ setŕŕz, med eŭkŕ mijan kritika torjŕdis zvŭlŭs zavoditŕŭs gizŭsŭs nŕtik gizŭsŭjasŭs, „zavoditŕŭs peŭŭsimiŭtŭjasŭs“ „mexaniŕeskŕj grazdanajasŭs“, revolucija- ŕn i aŭnŭs asnanŭs ŭedovolnŕjjasŭs i stavŕn gŕgŕr razŕŕarujtŕŭsŭjasŭs. Mijan kritikalŭs kolŕ vŭdtŭnŭ rovoŕŕj klass literatura vŕs- na koŭŭan istoriŕeskŕj obrazŕcjas vŭlŭn, markŭsistsko-leninskŕj literaturnŕj teorija vŕsna koŭ vŭlŭn literatura vŭl kadrjas.

Vizŕdlam-kŕ mi, kŭzi mijan kommuniŕ- tiŕeskŕj partija tŭskaŭs mijan kulŭtura stroi- telŭstvo torja uŕastokŭjas vŭlŭn markŭsistsko- leninskŕj teorija vŕsna stav istorijaas, mi

vermam sunь, mьj mijan em marksistsko-leninskəj literatura vəsna bolševikjälən literatura koš istorija. Kritikälən mogьs seni, medьm literaturaln da iskusstvojn burzuanno-idealistseskəj reakcijakəd tьskašan istorijasə bolševizmlьs vajədnь literaturnəj paškьd massalь. Mijanlь kolə voštьnь literaturnəj koš kniga, voštьnь klassəvəj tьssə literatura učasokьn voinstvujušəj bolševistskəj partijnostlьs kniga. Mijanlь kolə voštьnь zьvlьvsa proletarskəj, marksistsko-leninskəj stalinskəj socialističeskəj literatura vəsna mijan bolševistskəj partijalьs tьskašan knigasə.

Literaturnəj vьd kritiklь, me nogən-kə sizi-zə rьgə mog i vьd zavoditčьs tom gizьsəs velədнь vaz oləmьs koləm kultura dinə revolucionnəj vizədəmə.

Kor VKP(в)-lən Komi Ovkom vidlalilь xudozestvoa komi literaturalьs sostojančəsə, siə torjən suvtis taeəm mogjas vьlə. Mijanlь asšьnm literaturnəj kritiklə kolə gəgərvonь, kьzi vьd gizьsən, i medvoz zavoditčьs gizьsən, operativnəja vьt kolana veškədləm. Vot tajəšan-kə kutam vizədнь, jona-ə vəlis mijan kritiklə operativnəja, konkretnəja veškədlən torjən, konkretnəj operativnəj otsəgən, konkretnəj operativnəj kotьrtьsən, loə tьdalana, jortjas, tani mijan zev vьd prəbьvas da vozə vьlə kolossalnəj mogjas.

Меньм аслам җорниьн окота нәста суvtиьн тaeəm vopros vьlə. Литература иskуство—кьvja иskуство. Кьльн xudozник petkədə ašsəs məvpjassə. Šəkьd da kьvkutana gizьslən uz, sь vəsna, mьs vьlьn mog uzalьs jəz massəəs socialističeskəja perevospi-tajtəmnь. Pisatəšan kolə vьd kulturnošt, vьd podgotovka, gьrьs tədəmnas, dugdьvtəg velədčəm da muzьltəg siəs vozə nuə-dəm. Xudozestvoa kьv vəsna tьs, literatura vəsna tьs, gizьs kultura vəsna tьs—em čorьd klassəvəj tьslən petkədčəm. Əd oz poz, jortjas, texničeskəj velədčəməs torjədnь mijan səvetskəj gizьs vozьn sulalьs idejno-političeskəj mogjasьs. Səvetskəj stranaьn artman ənija literaturnəj texnika-ьn em vьl, aslas torja socialnəj znacənnə, socialnəj pьkəs, burzuanno-pomeseičəj

literaturasə xudozestvoa gizan nogjaskəd ətlaštitiğən tьdalьs vьl kačestvo.

So mьj vəsna mijan xudozник da li-teratura kritiklь vьt kolə velədнь da voštajitnь vьd gizьsəs oz səmnь siə gizədlьs pьkəssə vidlaləmən, no vьd kritiklь konkretnəja operativnəj veškədləm kuza, vьd gizьs uzьn konkretnəj otsəg vəsna, vьt kolə velədнь siəs gizьsəs siə xudozestvoa gizədlьslьs formasə vidlaləmən, xudozestvoa gizəd formalьs stav elementjassə analizirujtəmən. Sizikan xudozestvoa gizədlən formalьs olə gizəd pьkəssьskəd zev torьd jedinstvoьn.

Gorkij jort forma vokčən korə medša šəkьdsə, no zik ətnasən pravilnəjsə. „Слова надо употреблять с точностью самой строгой“. Gorkij korə „opisanəlьs točnošt“, siə suə: kan „opisanələn točnošt“ avu, seni zьvtorjəd avu, a „mijan lьddьšьd zьvtortə tədə“.

„Opisanələn točnoštьd“ oz vьd xudoz-никlь, oz vьd gizьslь sed: opisanələn točnoštьd, vešig, oz vьd klassəvəj literaturalь sed. Ənija burzuanno-fasistskəj li-teraturaln opisanələn točnošt ez vermь lonь. Burzuanno-kapitalističeskəj ovseestvo-ьn oz vermь lonь opisanələn točnoštьd, əd burzuanəj xudozникlь, burzuanəj gi-zьslь euk, nətə mičədtəg petkədlьnь kapitalističeskəj ovseestvolьs zьvtorsə, prav-dasə, siə loə vəčnь as vьlьn i kapitalištičeskəj ovseestvo vьlьn pomašəm prigo-vor da vozə vьlə nє lonь kapitalističeskə xudoznikən da literatorən. Ənija burzuan-əj literatura, kod i tьrəma medša reakci-onnəj idejajəsən, zev ьlьn da vrazdəvnə-oləmsə stəča petkədləmlьs.

Medvozza trebovanə, kodəs mi suvtə-dam vьd gizьslь,—zev bura kьvzьsnь massa lovja kьlə: kьvtədəmsə ašsəs vьd gizьslь vьt kolə ozьrmədнь vaz klassičeskəj literatura lьddəmən; gizьslь kolə velədčьnь, kьzi vuraзьka kolə uzavnь xudozestvoa gizədlən kьvjasən, med sьs vura-зьk ez poz sunь; gizьn kolə prəstəjьka da ekonomnəjzьka sizi, „med kьvjaslь və-li zeskьd, a məvpjaslь paškьd“ (M. Gor-kij).

Gorkij sūa: „Gramota vīt kolē vīd mortīb i torja-nin najēb, kodjas uzalēb literatūra vībn“. — „Gizn' boštčyšjas-as velēdn' prēstēja gizn', jasnaja da gramot-naja—rūrē kritika ovjazannoštjas lēdā, me vešig mēvpaļā, mīj tajē sīlēn med- vīd ovjazannoštjas“.

Oz kov vunēdn', jortjas, literatūra zev vīd kulturnāj rol' jībš, sīj isklučitel'naj ovseestvenno-vošpitatel'naj tēdčanlun jī- bš. Kolē čorēda puktēn' vopros gizbš kultūra jībš, vīt dugdīv-tēg velēdčēm jībš, dugdīv-tēg vīlēzēk kūrēdn' asšbš tēdēmlunšā, bošt'n' aslēs sīj stav vaz bagazsā, kodi kolis mījanēz olēšjaslēn mī- janlēb da medvoz vura tēdmīlēma proletariat revolūcionnēj praktikaēn, robočēj klass teoretikjasēn da vozdjasēn. „Gizbš ovjazan stavšā tēdn', olēmlēš stav pašk- da vizuvtēmsā, vizulēslēš vīd ičētīk sor- jassā, zvītorjēslēš stav protivorečijāssā, dramajassā da komedijāssā, sīlēs gero- izmsā i posloštšā, lēzsā i pravdasā“. So mīj sūa Gorkij.

Mījanlēb vīd gizbššan kolē korn' mark- sistsko-leņinskāj teorijaēn ovladejtēm sē vēsna, medēm eškā veškēda tēdmavn' da vīdlavn' mījan velikēj sociališčeskēj stroi- tel'svolēš stav vizv'tasjassā, unā nogsā, unā torsā.

Sē vēsna, jortjas, talunja konferencija lozungēn kolē lonē—korn' uzā vīd gi- zēšsā, korn' vīnā konkretēj uzā, korn', nēsta sūa, asvībn zīļā uzalēmā, korn' asšd markšistsko-leņinskāj tēdanlun zvoja kūrēdn'ē, korn' mījanlēš unā voza so- ciališčeskēj zvītorsā, olēmsā tēdmalēmā, volsevistskāj, leņinskāj korēm, velēdčēn', velēdčēn' daj nēsta velēdčēn'. 1934 volē vīd gizbš vozēn kolē lonē zev zīļā velēd- čān voēn, oput da tēdēmlun šūsā boštēm voēn.

Komi gīzštjas vozē tajē mogsā suvtē- dēmēn, mījanlē nēmzālītēg kovmas ko- šasēn kommunističeskēj čvanstvo petas- jaskād. Kommunističeskēj čvanstvo, kēzi mī tēdam, munlēvlē paškēda-nin talalēm koknīd tujjas kuzta sekī, kor mījanlē kolē pīštēdn' vīltujjas gērlētēm-na mujas vīv- tī. Kommunističeskēj čvanstvo nogēnēd

zev koknīdēn čajčēnē seeēm gērēš šēkd mogjasēd, kēzi gizēslēš markšistsko-leņin- skāj mirovozreņnā kūrēdn', kēzi vaz is- kusstvolēš da vaz literatūralēš mījanēz voēm torjasēn kritičeskējā tēdmasēm, kēzi stav literatūras volsevīzīrujtēm; i ēnija kadā, kor mījanlē kolē vīlēzēk leptēn' asšēnēn markšistsko-leņinskāj mirovozreņ- nā, talun mījanlē, kēzi nekōr-na ez vāvlē, kolē suvtēdn' mog stav literatūras vol- sevīzīrujtēm, talunja lun kezlē suvtēdn' gērēš moglas pīš ētī zev vīd mog, vaz oputēs kritičeskējā boštēm, sīzī-kē i lē kommunističeskēj čvanstvo vīdšama pe- tasjaskād tēslē kolē lonē mījan vīdlunja uzēn.

Proletarskāj literatūra dvīzeņnā radē suvtēnē pūr vīl i vīl nacionalnēj otradžas. Literatūraē loktēn' tomjēz. Talunja bošt- čyšjas askī-nin lōēnē sociališčeskēj līte- ratūra vāčyšjasēn. Mījanlē kolē kotērtēn' najēlēš literatūrnēj velēdčēmsā, mījan kolē kūrēdn' najēs idejnēj da političeskēj medvīlēsā eupēdā. Mījanlē kolē ēnija kadā, konferencijaēs mēdēdčānēn boštē- mēn, tēdmasēn ēnija vīd literatūrnēj kru- zoksa uzjasēn. Lītkruzokjaslēš uzā mī kolana nogēn ogā donjalē. Sīj uzē omē- ļa munē, najēkad mījan jītasēnēn nēkētčē tujtēm, najē partijno-massāvēj uz šīste- masš vokēn sulalēnē, najē torjalēmāēs socializm strēitan konkretēj mogjasēš, mī ogā šētā najēlē kolana oštēg, uzalēš jēz massakād jītēdēs nalēn avū.

Tajē literatūrnēj kruzokjasēskād uzavn' profsojuz sēmēn boštčē ēnī-na, a mījan komsomol-i ēnēz-na kruzokjaslēš stav uzā kotērtēm vīlē kolana nog ez vīzēdlē.

Talunja konferencijalēn literatūrnēj dvi- zeņnā kotērtēm kuztā i komsomollē i profsojuzlē kolē mītčēnē zev unā da gēr- bš korēmjas. Profsojuzlēs literatūrnēj kruzokiaslēš uzā kolē lēddēn' aslanēš uzēn. Profsojuzlē kolē artavn' sīj uzā stav as kultūrnō-massāvēj uz jukēnēn. Profsojuzlē kolē tēzēšēn literatūrnēj vīl kadrjasēs vīdētēm vēsna. Profsojuzlē kolē oštavn' najē tvorčeskēj sēvmēmēlē, vīt kolē kvkūtēn' najē uz ideologičeskēj sē- stēmlun vēsna, sīlē kolē najēēs vāčēn'

massəvəj kotirtasjasən; vəçnʲ sizi, med kruzokjas voštisnʲ as pʲekanʲs cexjasəs, promʲslennəj predprijattəjasəs, rovoçəj brigadajəsəs, kolxozsa brigadajəsəs. Profsojuznʲ kolə kotirtnʲ proizvodstvovʲvsa udarnikjasəs literaturə kʲskəm kuzta vʲl prizʲv, no ɲe kampanejskəj çukəstçəm, a uzalʲs tomjəzəs, kodjasəs kotirtənʲ litkruzokjas dugdʲvtəg da sistematičeskəja velədəmən da sijə uz vʲlʲn səvmədəmən.

Kor mi šornitam literaturnəj tajə pokolenə ʲvʲsʲs, mijanlʲ kolə artavnʲ taəəm tor. Mijan partijnəi organizacijalʲ, mijan profsojuzlʲ vʲt kolə tədmavnʲ kruzoksa vʲd slenəs torjən.

Mijan literatura vozʲn sulalənʲ una pələs mogjas, torja-nin seeəm revolucionəj uz jukədʲn, kʲzi mijan vʲdmʲs pokolenəəs, mijan vʲdmʲs tom ulovəs komunističeskəja vošpitajtəmnʲ. Me, jortjas, suvtla torja ʲzə d vošpitətelnəj da kotirtana tədçanlun vʲlə, kodəs talunja lun kezlə aslʲs voštə mijan uslovijəjasʲn çeladlʲ literatura. Me vuzə sijə mogjasə, kodjaslʲ kolə lonʲ podulən zʲvʲlʲs çelad literatura ləšədəm kuzta mijan uzjasʲn.

Mijan partijalən Centralnəj Komitet, kor vidlalis çelad literatura lezan vopros, indis, mʲj „çelad ɲigajəsʲn kolə petkədʲlʲn çeladlʲ klassəvəj tʲslʲs, rovoçəj klass da partija strəitelʲstvolʲs itogjassə“.

Kueəm trebovanəjas mijanlʲ talunja lun kezlə kolə puktnʲ sijə çelad literatura vozəs, kodəs lezəmsə mijanlʲ əni-zə vʲt kolə kotirtnʲ.

Radejtnʲ da tədnʲ mijanlʲs Səvetskəj stranaəs, med eskə sijəs preobrazajtʲn, med eskə veznʲ sʲlʲs çuzəmsə. Petkədʲlʲn çeladlʲ stranaəs socialističeskəja prestroitəm kuzta geroičeskəj uzsə, šiktəs socialističeskəja preobrazujtəmsə. Internacjonalističeskəja vošpitajtʲn asʲnʲm šmenəpnʲməs, mijanəs vezʲsjasəs. Šetnʲ vʲdmʲs ulovlʲ nauçno-popularnəj tədəmjas. Vištavnʲ mijan çeladlʲ Komi oblaštʲlʲs vaz šəkʲd oləm ʲlʲs, tədmədʲn najəs Komi oblaštʲlʲs çuzəmsə vezan ʲzə d socialističeskəj uzən.

Medvərja vopros. Med eskə oləmə pərtnʲ sijə gʲrʲs mogjassə, kodjasəs suv-

tədəma mijan vozə socialističeskəj məd pʲatiletkaən, vʲd uzalʲslʲs soznənnəsə socialističeskəj lad vʲlə suvtədəmkəd ʲiçəm mogjasəs, mijan, jortjas, kolə zʲvʲlʲs, veškʲda suəmən, leznʲ uzə konkretnəj bolsevistskəj veškədləmlʲs stav voropjassə. Mijanlʲ kolə kʲskʲnʲ uzə vʲd ərudə, med eskə socialističeskəj pʲatiletka pomašig kezlə vennʲ jəz vezərnʲs kapitalizmlʲs koləstorjassə.

Taəəm voropjas piʲs əti voropən, kodjas vezənʲ uzalʲs jəzlʲs ideologitəsə, i loə, siz sušəna, folklor—jəzkostsa vištavlana poezija. Folklor,—kʲzi bordja kʲlən suis ətik ucənəj,—em zev vazən koləm torlən pamjatnik da ənija oləmlən zev gora gələs. Sijə ustnəj poezija, sijə jəzlən višt as. Folklor pʲrə mijan oblaštsa uzalʲs jəz vʲtə, sijə kʲv iskusstvolən lovja olʲs, sijə petkədlə vaz oləmlʲs istorijəsə, sijə petkədlə mijanlʲs ənja oləm. Folklor ideologičeskəja vozdejstvujtan ərudə, klassəvəj koš ərudə. Lenin sijəs donjalis tazi: „Tajə zʲvʲlʲs narodnəj tvorcestvo, seeəm kolana da vaznəj tor ənija lunjasə jəzlʲs pʲsichologijəsə tədmələmnʲ“.

Mijanlʲ kolə as kʲə voštʲn folklorlʲs agitacionnəj da propagandistskəj ʲzə d rolsə, nemzəlitəg kolə orədʲn kulaklʲs šʲlan kʲvjas pʲr, narodnəj skazənnə pʲr, çastuskajəs pʲr da pribautkajəs pʲr ideologičeskəj propaganda nunʲ ziləmsə. Socialnəja səstəm tvorcestvosə rovoçəjjaslʲs da kolxoznikjaslʲs mijanlʲ kolə voštʲn as veškədləm ulə, kʲpədʲn ustnəj poetičeskəj tvorcestvosə sijə uzas proletarskəj da kolxoznəj massəəs kʲskəmən kolana ideologičeskəj vʲləəz.

Vot, jortjas, mijan xudozestvoa literatura uz voprosjas, kodjas vʲlə me kəsjj suvtədlʲnʲ tijanlʲs vɲimənnəntə.

Lezəj menʲm, Bolsevistskəj Kommunističeskəj Partija Obləštʲvsa Komitet ɲimšan šetnʲ tijanlʲ via-pəš bolsevistskəj çoləm. Çorʲda eska: kor mi kutam nuədʲn komi gizʲsjaslʲs oblaštʲvsa II-əd sjezd, tajə konferencija vʲvsa vʲd delegat šetas raport, mʲj sijə zʲvʲlʲs em mijan velikəj socialističeskəj stroitelʲstvo vʲvsa udarnik (gora aplodismentjas).

Poezijaəs — socializm straitämby otsaşəm vylə*)

Nosdinsa Vittor.

Poezija jukse kujim medgryš sikas vylə: epos, lirika, drama.

Dert, tazi jukəməš avu kueəmkə vər-zədlətəm zakon, kod šerti výtəkə oz-nin roz əti šikasə sorlavny mədkəd. Nekueəm „mьzən“ oz ləddəššə, epos gizəš-kə aslas poemaas şujas lirikaə livə dramaa şikasjas. Nekueəma siz-zə oz „eьk“ i lirika, setčə-kə rьras eposa şikas. A drama vermə zev paškəda rьrtny as-rьekas luvəj şikas—lirika i epos. Ənija, səvetskəj poezijaəny taeəm gartčəməš jona tədčə, i sijə oz nətəi tork şamsə eposlyš-ni, lirikalyš-ni, dramalyš-ni. Siz-kə, poezijalyš kujim şikas vylə jukseəməš kolə ləddəny uslovnəja, zik udovstvo vəsna.

Vyd vištaləm i vyd gizəd kazitčə sьmьny mičəən da vurən, kьmьny seni unzьk obrazjas da şerpasjas. Unaən poezijasə gəgərvoəny səmьny sьlyda gizəm, ləşyda murtaləm da rifmujtəm kьvburjas. Dert, taeəm gəgərvoəməš avu zik veškəd. Oz roz vyd kьvbur ləddəny poezijaən, a səmьny seeəməš, kodəs gizəma obrazjasa da şerpasjasa kьvjasən. Məd-kə, poezija ovlə i prozaə gizədy—drama, višt, očerki, veşig publicišticeskəj stattajasyəny. No jonzьkasə poezija rьrə, dert, kьvburjasə, sьvəsna kьvburjas (kьzi poezija) torjaləny prozaəš. Tani mi pondam vozə šornitny kьvburjas jlyš.

Poezija seeəm-zə vaz, kueəm i vezərtan mortlən muvьvsa oləməš. Poezija uli eupədsən rьg vočasən kьptis vyləzьk. Poetičeskəj obrazjas, şerpasjas mortly şuris i pondis sijən vəditčəny, dert, aslas oləm gəgərtassəš, prirodaəš. Vyd as-pələs jəzlən poezija torjalə obrazjasən da şerpasjasən obseestvenno-ekonomičeskəj for-

macija šerti, uz šerti, olanin šerti, olas-nog šerti.

Vuzam aslanьny komi jəz kostə. Boštan naləš kьvvьvsa tvorčestvosə, folklor. Jəz kostsa prəštəj šornilyš-kə komilən jonənin obrazjasa, sьlən eposas da folkloras seeəməš vьvty una—mojdkьvjasəny, şylan-kьvjasəny, vərdankьvjasəny.

Petkədlam kьmьnkə primer:

„Batəj-batuskəj, vestə te, vestə,
Gid-sər vəvnad te menə, vestə,
Maməj-matuskəj, vestə, te, vestə,
Karta-sər mənənad te menə vestə,

„(Komi jəzkostsa şylankьvjas).

Zev una obrazjasən suktəma vərdan kьvjas:

„Daskьk ul-pu zorjən zorjavtəg,
Daskьk lagьra čerən keravtəg,
Paškəm mьg-ulas sьmьrtəməny,
Kos vən gərədas gərəzaləməny,
Pizəs pomas murkjədlig tьrji,
Koklavə-jlyas bergədlig tьrji,
Vomdor-jlyas pələlig tьrji,
Kьrpdəsas macəlig tьrji“...
„Ulvyš nevəd kьvnad čukəstan,
Namьr nevəd čunpomnad vəzədan“.
„Kuzin taj menə
Lь kuzədy nuzədnəš,
Kuzin taj menə
Jaj kьzədy kьzədnəš“...

Dert, prəštəj šornikьvjən-kə vəli suəma tajəs, ez eškə vən seeəm mičə, ez eškə seeəma şələmvylad vo, mədnog-kə sunь—ez vən poetičnəj, ez vən xudozestvennəj. Ənija səvetskəj komi poetjaslyš-kə em zev ьzədy da paškəd rozanlun boštavny aslanьny tvorčestvoə obrazjassə ənija kьrpd olankadsa şeršəš, siz-zə oz kov vokə kolny i jəzkostsa tvorčestvo, folklor,—tatəš rozə gumlavny siz-zə zev ozьr da mičə obrazjas.

*) Komi səvetskəj pisateljəş oblaštvusa 1-ja konferencija vьlən doklad.

Әни кытыкә кыв коми роезија формајас јылыс. Визәдлам-кә ми вoзза, јәзкостса, творчествo вьлә, чекытыс сез ми огә адзә муртәсаләм һи рифмааләм. Со, воштам кәт:

„Dassizim arә voi, da
Guļva vьlә peti,
Seeәm-taeәm guļva vьlә, da
Zonjas vorsaninә da nivjas şlaninә.
Ças-zә me vadoras letçyла, da“...

Unalati şylәnь sizi-sualig-tyrji (reçitativәn). Siz-kә, murtәsalәм avu vьt, i коми poetjas-kә (vozзajas i әnijajas) murtәsalәnь ашылыс кыввурјаснысә, siјә-ñin mukәdјas-lyş (medjonasә roçjaslyş) воштам şam—podrazajtәm. No, kolә sunь, murtәsalәм кыввурјас kokñыkь lьdьny—udovnәzьk. Siz-zә i rифma avu vьt, no—rifmalәn kolan-lynyс seni, siјә setә vьzdьkь tәdçanlun кыввурьsь, kokñәdә pomñitnь torja momentjas, кьz-vьtә setә torja şornikuzalyş (predlozeñdәlyş) pomasәn pas, daј lәşьdьzьka kьlәм (sozvuçnost). Ovlәnь кыввурјас i zik murtәstәg da rifmatәg—„velәј stix“ veşig proza nogәn: „Песнь о соколе“ da „Буревестник“ Gorkijlyş kәt воштам roç роезија рьекьs, livә komiыş Tima Venlyş „Tulyş voәm“, „Subvoñnik voj“. Tajәјasәş kәt gizәma proza nogәn, no najә—роезија:

„Uļәvkoд nevyd tәv
Lunvьşsañ pәltә,—
Vajәdә çәskьd kәr,
Lәşьda çuzәmad әvtә“ („Tulyş voәm“).

Taeәm artmә tajә „prozaыş“ кыввур nogәn (stolvikәn) gizәmәn, tani veşig murtәsnog em—dәktil.

Кыввур gizannogјas emәş una pәlәs: xoreј, jamb, daktil, amfibraxij, anapest, i vьdәnlәn em aslas murtas da udareñdә şerti torјalәм. Miјan коми кыв mukәd şornia јәz кывјasыş (suam—roçыş) torјalә әti zev vьzd nogәn: vьd кывјьn udareñdәş medvozza slogas, i siјә zev jona jәrtә коми кыввурјasь una pәlәs nogәnzьk paşkәdçьny, xoreј da daktil-kә kokñьda artmәny коми кывјәn, mukәdыş şәkьda daј iskusstvennәja.

Oz poç vokә koļnь nәsta әti tor forma јылыс: medьm рьекәs şertilyş vәli кыввurlәn i teçasыs. Tajә tәdvьlә voştәmla vermasnь i artmьny (daј artmьvlәny) tәdçana neļuçkijas—teçasыs oz lәşav кыввур рьекәsьsь.

Medvәryн kolә sunь: коми роезијalәn әnәz-na avu assәr teças formaыs, em sәmьn podrazajtәm mukәd јәz formaјasь.

Vәvlinь коми forma vidlәgјas sәmьn Tima Venlәn:

„Tәlyş-kozuv әtarşan—
vьlyşsañ.
Jezgov lәz lьm mәdәrşan—
ulьşan,
Jurvьv kozuv zev vьlyн—
zirdalә,
Şьtәg lьny, vojvьlyн—
cardalә“ („Jugьd voj, kәzьd voj“).

Tajә i stavьs. I kor mi lәşәdam, suam, nacionalnәј formaa literatura, to коми роезијayн tajә nacionalnәј, коми formaыs tьdalә sәmьn kus әti коми кывјәn gizәmьn. No, кьzi mi tәdam, коми uzalyş јәz velәlisnь-ñin daskvajt voәn i әnija nogәn gi-zan formaә, a tazinas-kә najә gәgәrvәoәnyş—siјә bur. No tajә ñәti oz sa, vьtәkә коми poetjasь oz kov uzavnь eәe formaјas korşәm vьlyн.

Cardьrşa коми роезија

Carsko-pomeseiçәј pravitelstvo dьrji ez vermь кьртьny һи vьdmьny-paşkavny i коми literatura. Sekјasә veşig коми кыvsә ez lezlyнь skolajasә һи çekueәm pravitelstvennәј uçrezdeñdәјasә. Коми uzalyş јәz pәvьşыş sekјasә soç mort vermьlyş voştәn ашыs sәrkod gramota, a vьzd gramotaajaşьd petavlysnь şo vә рьекьn әtkәn-әtkәn, daј na kostыş unzьkьs ez loļnь коми uzalyş јәz dor sulalyşјasәn, коми uzalyş јәz әs narñitәmьş dorјьşјasәn, na vәsna tәz-dьşыşјasәn, vermaşыşјasәn (G. Ş. Lytkin, K. F. Zakov). No—ad vәli, zev-ñin vazьşsañ vәli әti emator (fakt), kodәs samoderzavnәј stroј çekьz ez vermь vьrәdnь, siјә—vәli коми јәz, кьzi torja (kәt içәtik) naçija, kodlәn vәli ашыs pәlәs olәм, ашыs pәlәs кыv, vәli i nemјasәn çukәrmәm askostsa tvorçestvo. Siz-kә, çekьz oz poç vәli olәм eәtki vьlyş siјәs şьvьtнь. I petavlysnь, kәt nem pьn әtçьd, коми uzalyş јәz vәsna tәz-dьşыşјas, najә şәkьd olәм јылыs gizьşјas, şьlyşјas.

Әti seeәm mort vәli Ivan Әlәkşеjeviç Kuratov, kodi çuzlәma 1839-әd voьn Kevra şiktнь (әni Şьktyн rajonьn). Kura-

tov—medvozsa komi nacionalnəj poet. Ačs vələma jona kulturnəj, velədcəm mort, tədləma dasş unək pələs kəv, komi-ədləma gizədjəs Gejnəls, Sillerləs, Beranzeləls, Puskinləs, Volterləs da mukədləls. Sijə tədmavləma filosofija Kantləs, Gegellə da mukədləls. Kuratov vura velədləma (izucitləma) i komi kəv, ləşədləma ačs naučnəj tədmədjəs komi kəv jyləş — „Зырянский язык“, kodəs, peçatajtəmaəs „Вологодские губернские ведомости“ gazetən 1865 voən. No Kuratovlən medşa ызд tədčanlunəls, kəzi mi tədam koləm dannəjjas kuza, komi poezija çuztəmn. Səmn zev zal, mi ogə tədə sylvəş stav tvorcestvosə-da. Sylən vələma kujim tetrad, kətçə gizləma sijə asşs proizvedennəjassə, no kujim pişs koləma mijan nemə səmn ətik, kodəs lezəma Komi Izdatelstvo 1932-əd voən torja niğəən, kətçə pəmə 85 kəvbur. No i tajə kəvburjas şertiləş pozə adzənlə Kuratov poezijaləş tujvizsə, pozə adzənlə i ызд xudozestvoa maşterstvosə formajas vokşaç. Eməş kət myjkə-mənda ideologija vokşaç katlaşəmjəs, no kəzvənlə şurəsəls, osnovnəj vizəls Kuratov poezijaən—komi oləməş voštəm, medşa jonasə komi gəl kreştəna oləməş, zvlə vələməş—realizm. Oz kov vunədnə Kuratov uzalan kadşa pərasə Roşsijaləş—1850-70 vojas, kor vəli feodalnəj stroj-na, kor kapitalizm murtsəna zavoditə suvtənlə, vėdmənlə. I Kuratov kət nadejtčəlis, voas-pə jugədlə pəra, kolə şəd-pemədlə voj, no sylvələ tujšə ez verməna, dert, adzənlə:

„Mijan mi vylvəş şəd voj
Suvtəm, me og təd-nin korşaç:
Vojn jəzəls şəd-zə, taş
Vessərə-taj jəzəs korşaç...
Pə-zə korkə petas tan
Sondi, adza rəmdə ылən...
I jenvevtsa ləsva sek
Vokjas, jugdas muəj vylvən!“

Kuratov ez adzəv sek i poduv pomkasə, kodjas vəsna „suvtəma mi vylvəş şəd voj“, ez adzəv i sijəs, kodjas sijə vojsə razədasənlə da „korkə petas sondi“. Kuratov ləgaləmənlə vizədlə seksə olan stroj vylas, no, dert, nənəm ez vermə pəsəvitənlə

i kor-şurə uşlėvli sylən şələməls, nastrojənnəls:

„Vizuv ju panədl me kata
Oməla-taj səmn katşəl
Syna, syna, a og vəzəyl
Eg-ə şivədl-nin me tatçə?“

Dert, sijə kadjasə oləməls komi uzaləş jəzlən (daj „mukədl uzaləşjaslən) vəli şəkədl, zugəyl, kəzi sulasənlə—pədləv oləm, no Kuratovlən unək poezijaəls, sijə kad şertikə donjavənlə, abu zev nargan, abu zev zugəyltan, a veşig gazədan, mukədl-dərliləş şeralan (sašira).

„Ətçədl zev mem zugəyl lol,
As-piə ez lo-nin tərəmi!
Məj-nin sual Purl me voşt—
Da i vundl... naşyl səgəmi!
Mədləş şələm potlis sogəş,
Vizəd—gəgər zugsəl, gartçəl...
Dərl-ə?.. Şəvətçəl me juə—
Da me... mədlapələs vartçəl!“

Kuratovlən eməş anakreon noga kəvburjas, kənjəsənlə petkədlə oləm vylə nım-kodaşəm, em vura una sašira, zəndik epigrammajas („Çəl zon“, „Grezdsə nəv karsə varinlə“, „Generallə“, velədcəm jyləş, da mukədlətor). Tajə viştələ Kuratovləş literatūra jyləş ызд tədəmlunəls.

Təças-forma vokşaç Kuratov kəvburjasənlə jona tədcə mukədl jəz tvorcestvolən vlijənnə—roçjaslən i rətvə-jevropasə kləssikjaslən, torjən pozə sunə—Beranzələn („Nekodlə“, „Gəştkad“ „Sudtəmjəs“).

Şəkədl uslovijənlə oləməş Kuratov voz kuvşis—ez ov veşig 40 arəsəz, no kolis komi poezijaənlə ызdə tədčan tuj, sylən poezijaəls i əni-na ez vostə asşs znaçənnəşə. Dert, Kuratovlən gizəməls ez vermə paşkavənlə sekjasə, səmn 5 kəvbur vəli peçatajtəmaəs „Вологод. губ. ведом.“-ənlə, 1866 voşa 2 da 3 № №, daj sijə kolə çajtənlə, ылədəmənlə: jəzkostsa şylankəvjəs ulə viştələmənlə.

Ez vəv nekueəm pozənlənlə kərtənlə komi literaturalə i vəgənlə. 45 vo myşt i Kuratov kuləm vəgənlə, komi kəv vylvəş pətəvlis (1913-1914 vojasə) zojanik kəkl svornik—„Komi mojdankəvjəs da şylankəvjəs“—lezlis Sember, no sijə svornikjasə ez vəvənlə tədçəna gərləş komi kəvburjas. Medtədçənaəls na pəvsəş Lebedevlən kəvbur „Gazazək, komi jəz, oləj“.

Kət seksa kad kezlə Roşşijaın jona-ñin kişmis kapitalizm, vьdmis i rovoçej klass—proletariat, grьmalis Roşşija paštala sьlən vьlsь kьpədçəm gь (1907-1909 reakcija vojnas vərən), no Lebedev seki ez-na kuz ta jьlsь pьdə gəgərvoň i çuksalan tujšə indьň ez vermь. Lebedev aslas tajə gi-zədnas, kьz sulasň, štixijnəja çukəstçis komi jəz dinə, medьm kьpədň nacionalnej samosoznaņņəsə nalьs. Em, dert, tajə kьvburas i una neļucki, suam kət: „Lov mijan kuvň oz vermь“, „Moritь on puktь kərtvov“, „Vunədam sijəs (loksə, sogšə, eəe kolə gəgərvoň i lokvəçьsјassə) bur vokjas, sogšə med novlədlas təv“.

Eəəñik gizlisň Oktabrса revolucijaəz i mukədjas, no nalən proizvedennəjasňs nekьtçə ez petavľňň, daј znaçennəšs nalən ez vəv tədçana ideja vokšañ ñi forma vokšañ.

Səvetskəј komi poezija

Oktabrса revolucija putkьltis stav vaz partitan strojsə, voštis tuj vьd aššornia jəzľ teçňň vьl, socialističeskəј oləm, kьpədçəňň aslas kьvjən paškьda pəlzujtçəməň, šetis ətkođ prava sьls. Vərzis seki kьptьňň, kommunist partijaən veškədləm ulьň, i komilən kьltura,—komi gizəd, komi literatūra,—zik vьl, nekor vəlvətəm noga, nekuəəm nemkəd sravnittəm ədjasən. Sijə i gəgərvoana: əd komi uzalьs jəz šьli vьlsь ušl neməvəjša šəkьd poňtəd, voššis vьd paškьd tuj tvorčeskəј uzьl!

Kolə sunь, komi xudožestvoa literatūra-lən vьdməťs, paškələmьs revolucija vər-vьvsa vojnas, —vo 5-6 kьmьň,—munis štixijnəja, kьzi sušə—samotokən: ez vəv nekuəəm veškədləm, velədəm, indaləm, daј ez vəv pəsti sь vьľň kontrol.

Vizədlam-kə mi daskvajt voša, revolucija vər-vьvsa: komi xudožestvoa literatūra vьd-man tuj vьlə, adzam: literatūra zavoditçə poezijašañ, vьd tədçanažьk gizьš voštçə medvojdər kьvburjašañ, vešig prozajkjas (suam kət, Peđ Gen, Izjur Ivan), medvozza literatūra vьňjəgnьsə vidlavlisň kьvburjas vьľň. Sь vəsna i ənəz komi xudožestvoa literatūraəň medьžəđ jukəňs—poezija,

sь vəsna komi xudožestvoa literatūra gə-l-na prozaən.

Səvet vlašť dьrša komi poezija požə juk-nь taeəm kadkolastjas šerti: a) revolucija medvozza vojassa—grazdanskəј vojna kad-ša, b) vosstanovitelnej kadša, c) rekon-struktivnej, socializmə pьran kadša. Tajə kadkolastjas šerti mi i pondam vidlavňň komi poezija artməm da torja poetjasľs tvorčeskəј tujvizjassə. Dert, nekuəəm po-zanlun avu da vьd kolanlunьs vidlavňň vьd komi „poetľs“ tvorčestvosə, kodjas gizlisň sluçajňə, gaskə nemnanьs ətçəđ livə kьkьs, sešsa literatūra uzьs kosisňň, vesjisňň,—seəməjasьs zev una vəvlinь. Mi voštəm tani səťmьň grьžšьk, kьz sulasň—„ñimalanžьk“ poetjasəs, kod jaslən em (livə vəli) assər tvorčeskəј štil da komi poezijaəň tədçan tuj.

Grazdanskəј vojna kadša poezija

Səvetskəј epoxəə vaz strojšaň vuzisňň taeəm komi poetjas: Čistolov Tima Ven, Lebedev M. N. (Juš), Illa Vaš, Kolegov Vašileј Jogor,—vərja kьkьs zavoditisňň gizavňň komi kьvburjas neuna vozьk Oktabrса revolucijaəz.

Tima Ven komiən gizə 1908-əd vošaň. Sijə vojđər i əni stav komi poetjas pəv-sьň medmašter xudožnik, sьlən poezija-ьs em ne tolkə kьvburjašəň, no i prozaəň.

Tima Ven gizə šələmšaňňs, sijə šetə lьdđšsjasľs poezijaľs „čəskьd kərjassə“, kьz suə açьs: „setçə puktəma, mьl med-donaьs, menam kьvjasəј tajə—virtušjas, menam gizədjas—menam šinvajas“

Tima Ven pervojšaňňs Oktabrса revo-lucija dor, səvet vlašť dor suvtis, sьls on adzə nalь panьda gizəd. No Tima Ven tvorčestvoəň revolucija vər-vьvsa vojnas zev jona tədçisňň neļucki vizjas: nacio-nalizm, individualizm, zugьlməm, sogšəm.

„Kodľ me vištala sogəs?”

Kod vozňň šьľsta-vərdə?”

Kodľ-nə poraša-gorza?”

Kodəs-nə sь vьlə vərja?”

Livə məđ kьvburьň sijə suə:

„Šələməј vərdə i šьlə,

Viralə vьdšama nog:
Tom kadəj lebzəma ьlə,—
Koləma palədtəm sog*..

Taeəmkod nor-zugьl lirikəbьš Tima Ven-
lən šuras zev una kvьvurьš: „Ok, eškə“,
„Jəz muьn“, „En kəsьj lonь“, „Mьj kolə
mem“ da s. v. Taeəm individualisticeskəj
šamьsь, dert, ьzd vlijannə Tima Ven
vьl vəcis i komi nacionalist Zakov, kod
jьlьš Tima Ven ačьs niьkodašig-tьr (vešig
1927-əd voьn) gizə: „Attə-zə ьzdəs sijə
kvьjasьl... šetisnь nađeja vozəvьv ovnь“.
A kueəm kvьjasьš attəalə Tima Ven Za-
kovəs?

Taeəmjasьš:

„Будите мысль, будите жизнь,—на
труд разумный направляйте“.

Dert, nacionalist Zakovlən tajə kvьja-
sьš vəlinь ьlədcətmjasən: nekueəm „разум-
ный труд“ uzalьš jəzль ez vermь lonь
kapitalizm dьrji.

Komi jəzəs, komi kultura, komi oləmsə
kьpədəm vəсна kvьvurьjasьš Tima Venlən
mukəd dьrjьš pərlinь nacional-sovinizm-
laņ:

„Tenьd mi, čuzan mi, šetam
Ašьnməs zopnənm stavnas!
Šetam tьr šələma
Tomdьrša oləm.
Emvurtə kьpədнь
Mort-nogsa oləmtə vəcнь!
Viгnməs, lovnьməs šetam!
Stav vьpньməs sь vьlə puktam!“

Sijə kadjasə nacionalizmlən katlasəmiьd
ez vəv, dert, kus ətnaslən Tima Venlən—
unaən əvvəlitčьlisnь.

No Tima Venlən i tajə kadjasas vəvlinь
səvetskəj ideologijaa kvьvurьjas, daј ez
vermь sьtəgьs lonь. Boštam kət „Majьvь
maj“, kəni Tima Ven vədmiča tuvsov təlьs-
jasə—majəs da junəs—metaforaalə komso-
molən da komšomolkaən:

„Təlьd kolj. Oləm vezšə:
Kьvšə majьvь-Maj...
Loktis zvoja, ьta jьvti,
Komsomollən Maj...
Bəršьd loktə, turun nəvən
Jun, vьlən saņ;
Tajə tenad loə pəlьd—
Komsomolnьv Jun“.

„Muvezandьr“ niьma ьzd kvьvurьn Ti-
ma Ven ašsə pətkədlə-nin proletariat
ideologijə matьšmьš pətəp, siz-zə i
„Lenin gu dьrлn“. A sьbьš jona-na vozьk—

1919-əd vojəsə Tima Ven ьzd xudozest-
voa mašterstvoən komiədis Maksim Gorkij-
lьš „Песнь о соколе“—„Təvьv vəgьš“,
a vəgьnzьk—1930-31 vojəsə sьlьš-zə ьzd
višt „Mam“.

Tima Ven uzalis unьk kadsə (pəsti
stavšə vərja 12-13 vošə) ətnasən, nekod
sьlь otsəšьš ez vəv, sešša i aslas politika
vokšaņ tədəmlunьš vəli ulьn, sь vəсна
siјə ez šammь perestroitčьnь vьl, rekon-
struktivnəј kad šerti; setčə-zə nəsta i vəz
KAPP-lən rukovodstvoəš tojьstis siјəs
vokə, kьzi „kulak šama“ gizьšəs, i mi
adzam seəəmtor, mьj Tima Ven 1930-1931
da 1932-əd vojəsə niьəmtor ez šet komi
xudozestvoa literatūra fondə.

Əni Tima Ven sulalə aktivnəј səvetskəj
gizьšjas radьn, i—

„Nekod oz lьšt
Tojьstнь mləs
Vəz mirə—jitrə.
Mьjla?
—Da siјən,
Mьj šələmjas
Jirəmən jirlis
Vəz olan mirьš“.

Tima Ven tvorčestvoљ šetis ьzd ana-
liz I. I. Oboturov jort (1933 voša „Udar-
nik“ № 9-12), i sь vəсна tani sešša oğə
jonəsə paškədcə. Suam səmnь, komi pəet-
jasль kolə velədcьnь xudozestvoa mašter-
stvoas Tima Venlьš, a aslьs sьlь jonьka
tədmavnь-velədnь markšizm-leninizm teo-
rija, medьm ašьš ьzd xudozestvoa maš-
terstvoə suktьnь pьkəššənьš proletarskəj
ideologijən.

Lebedev M. N. (Juš) gizə vazьšən-zə-
nin, pərvojšə gizlis ročən („Burən“—
povešt, „Kərt ajka“—predaņə). Kьzi komi
poet, Lebedev tədsa mijanь və 20 kьmьn—
aslas „Komi zvojlunən“ da „Ičət čeri da
ьzd čeri“-ən (vašna). Səvet vlašť dor
sulalə pərvojšənьš-zə. Komi xudozestvoa
kvьjən kuзə vura vəditčьnь—em ьzd
tehnika. No ideja da ideologija vokšaņ
Lebedevlən tvorčestvoəš vərja kadəzьš ez
vəv jona vьlьn. Gizannog Lebedevlən
abu nor, abu zugьl, a jumor sora prəstəј
komi kvьjən gizəem šerpasjas komi olə-
mьš, uzьš, olasnogьš. Bura setčə Lebe-
devlьš vašna, satira, moјd,—tajən siјə sulalə,

pəzaluŋ, mədvozza mestaŋn komi poetjas pʲɪn. Lebedev gizis kujim operetta: „Tun“, „Buraŋ“, „Miça pʲɪv“. Na pʲɪs medša udaçnəjəŋ poçə sunʲ „Miça pʲɪv“, kodəs gizəma satiraa šaməŋ, realiŋtiçeskəj nogəŋ, daŋ šurəsʲs komi jəzkostsa olasnogʲs voštəŋ, a vozza kʲkʲs avu udajtçəmaəs: „Tun“—mojd („Ruslan i Ludmila“-lan munə), no sorlaləma vʲl kadsa šorninogʲjasəŋ; „Buraŋ“—zev sxematiçeskəj da idealistiçeskəj šurəsa vorsantor: komi jəzʲlʲs vaz oləmsə (vəraləmjjas, vojpel jenʲlʲ jurbitəmjjas da mʲj-da)jitəma korkə revolucija loəm kədkəd.

Lebedev, dert, tədçana səvetskəj komi poet, no siŋə oz petkədʲlʲ oləmsʲlʲs pʲekəsə, a pəsti pʲr vizədə ez vʲlas, jonzʲka gizə vaz roç poetjas nogəŋ. Sešša sʲlən gizəŋ kʲvʲjʲs, kət i obrəzjasə, avu zev ozʲr, tədçə roçlan kʲskəm, komi grammatikaʲs kezlaşəm da s. v.

Lebedev ənəz-na pʲr uzalis zik ətnəsəŋ, vešig vaz KAPP-ɪn ez vəv sʲlenəŋ, politika vokšaŋ gramotaʲs eea, sʲ vəsna ez-zə vermʲ olankad šerti əssə perestroitnʲ i 1930, 1931 da 1932-d vojasə sʲz-zə ɲinəm pəsti ez set.

Illa Vaš jʲlʲs taçə mi ogə dʲr kezlə suvʲləj. Siŋəs eridədəma-ɲin tʲrʲmʲməŋja, kʲzi nacional burzuəznəj gizʲsəs, kodi iskovtis kontrrevolucionnəj lagerə, kodi vərmašis finlandijasa fasistjaskəd ətvʲlʲs ləšədʲnʲ burzuəznəj gosudarstvo— „Biarmi-ja“. Suvʲtis kommunist partijalʲ da Səvet vʲləstʲlʲ pəŋd, ʲlədʲis nəjəs. Səvet vʲləst si-ŋəs vėlədʲis, vostis ʲzə udçonəj mortəz i stav tədʲbʲšəmsə sʲlʲs Illa Vaš vuzalis fasistjasʲlʲ, burzuəziʲalʲ.

Tani miŋanʲ kovmas nəsta ətçəd kʲejmitnʲ Illa Vašəs, kʲzi kontrrevolucijalʲ otsəšʲsəs, eridədnʲ poməz sʲlʲs mištəm uzšə. I sʲbʲs ətdor, taŋəs voštʲnʲ əsʲlʲnʲm tədvʲlə da jonzʲka joštʲnʲ šušlunnʲməs sʲ vʲlə, kʲzi mukədjas verməŋ ɲudoze-stvoa literaturəŋ mudera vevʲtʲnʲ, maskirujnʲ antiproletarskəj pʲekəsəŋsə.

Kolegov Vašilej Jogor, gizə 1917-əd vošaŋ. Kʲvʲjən i teŋnikaəŋ kuzə vədʲitçʲnʲ bura. Sulalə pəvojsəŋs oktabrsə revolucija dor. Tədçana komi poet, kʲzi satirik,

feljetonist. Sʲlən radejtanzʲk temajas: olasnog, pop-dak, religija, kueəm šurə ŋeçuçkijas uçredəŋnəjasʲn da organi-zacijajasʲn („Zlova dnə“). Gizəŋ kʲv kockidik. Aslas tvorçeskəj šʲilnas mukəd gʲrji volʲvlə ʲzədnʲ maŋterstvoəz,—voštəm kət sʲlʲs kʲk kʲvʲvurʲs otrʲvokjas: „Pəš pʲv-šan“ da „Təlʲs kusədəm“:

„Əti suə: „Tavoŋ vətən,
Mʲrʲsi mištəm šura sətən,

Çuzəms zik sa...

Kʲzka ez-əd vermʲ vʲnʲs...

Sešša vətədn pʲr i inis:

„Sadmi, vokəŋ va“.

— „Məskəd kukjašis-ɲin, Pekla?“

— „Çəv te, tʲrtəm siŋə vek-na—

blədʲlis vʲl svat“...

— „On-taj kinad siŋəs kəlʲst...

Mijaŋ çʲpan vəjə gəlʲs,—

Gəgərʲvok šo mat!“

Taŋə kʲvʲvuras Kolegov zev udaçnəja da veškəda kvətitəma komi pʲvʲvəbəjasʲlʲs pʲvʲšiganʲs vaz kadsa šornitəmnʲsə,— dert satirəŋ,—daŋ gizəma lovja šerpəsəŋ, maŋtera. „Təlʲs kusədəm“-ɪn sʲz-zə tədçə Kolegovlən aslas „koçok“-ʲs, kʲzi suləsʲnʲ,—səməŋ taŋə-ɲin feljeton:

„Təlʲs kʲptə ferma dorə,

Mʲtçsʲs-ɲin gəgʲl ʲɲ

Vənoç (kalançasa stəraz) gorədis zev gora

„Ferma əzjis!... Bʲ i ebn!...

Mədədcʲsʲnʲ jirki-jarki...,

Regʲd mʲšti voʲs ferma,

Gərdov təlʲs vek-na sen,

Kerka veštʲnʲ sotnʲ vermas...,

Çasʲl petkədʲlasnʲ zvəŋ!..

Sekšaŋ təlʲs zikəz rammis:

Çuŋ pəzərnʲk mʲtças jur,

Uderitnʲ pəçʲs šamməs,—

Pʲras kʲmər saŋə—gur“...

Taeəm-zə tçə-sora i mukəd satiriçeskəj kʲvʲvurjas Kolegovlən. No kolə sunʲ, siŋə tema vʲlas pʲr pəsti voštə kueəmkə içə-tiktor, a šerjoznəjzʲk sʲlən oz šur. Poli-tiçeskəj tədəmlunʲs zev içət; sʲ vʲlə ez vəv vaz KAPP-šaŋ ŋekueəm vʲiŋmaçnə, daŋ Orgkomitetsəŋ siŋə ez ʲzədnʲ vəv, sʲ vəsna Kolegov vərja vojasnas olis zik əs kezəs moz i dert ez šammʲ perestroitçʲnʲ əŋija kad šertʲs da šetnʲ kueəmkə təd-çanaʲzʲk gizəd. Vərja vojasnas siŋə uzalis roç šʲlankʲvjas komiədəm vʲlʲn.

Tajə kadnas-zə, graždanskəj vojna voja-
sən, komi poezija ləšədəmn uzavlisn
nəsta mort-məd, suam kət **Popov Vaš Pe-
dər** (kuvli 1922 voən, ŕeŕtabr 7 lunə),
Zan Morəs (kuvli 1923 voən, jul 24 lunə),
Varəs (A. Majegov) da **Sandrik Mikol**
(Saxov), no palən ez vən ызьd tvorčest-
vonəs. **Vaš Pedər** eškə vura una gizlis,
no sylan poezijəb zugyl, vəz šəkə oləm
jyls—surikoveina, oz tɔdav bur oləm lan
petan tuj. **Zan Morəs** zev eea gizlis as-
saŕn, unzəksə vuzədlis roč poetjaslės kv-
vurjas, da j sija seeəmjasəsəyk, kəni pet-
kədləššə soğšəm, zugylməm (ellegijajas);
aslas gizədjəsb—nacionalistėeskəj šamaəš
(„Parmasa vojtr“), livə ellegija-zə („Kor
menam šələməj nəjtčən kutas“, „Jansəd-
čəm“), eməš i eserjaslən lozunglas—„ра-
венство, братство, свобода“ („Первому
всезырянскому с'езду“), sija-zə kvlə vešig
seeəm, kazitčə revolucionnəj kvvuryn
—„Maj təlyš medvozza lun“, kəni **Zan
Morəs** çuksalə: „Єyg, koçər jəzəj, kəpəd-
čəj—

Med vbras jəz-kost lokl!“—mədnogən-kə
sunь—„равенство“ da „братство“-zə
sijəm, klassəvəj tьbьš ələdəm.

Varəs (Majegov) vəl vojevəja çuksa-
šəš poet, no gizlis zev eea. Əti təđčana
kvvur sylan vəl Oktəbrsa revolucijaəz-na
gizləma, kəni petkədlə ləgaləm roč kapi-
talistjas vlə komi uzaləs jəzəs nartitəməš.
Medtəđčana vojevəj gizəd (prozaa-kv-
vur šama) petalis 1918-d voən „Зырянская
жизнь“ 39-d № gazetyn—„Ozьrly, sarjaslė
poml“ Sešša enovtčis literatūra ызьš—
nekor loi.

Sandrik Mikullən nemnas petavlis sə-
mьn 3 kvvur: „Vozəl“ („Зыр. ж.“ ga-
zetyn, 1918 voša 4-d №-yn), „Velədčəm
tom nьvjasl“ (çukəstčəm) da „Təlyš vьvsa
nьv“ (mojd), sešša gizan ызьšb vesjis-zə.

Tajə kadnas, revolucija-vərvьvsa med-
vozza vojasnas, kət i vəl tvorčestvo vlə
ызьd entuziazm, no tvorčestvoəb munis,
kəz mi sulim-nin, štixijnəja, gizəšjaslən
ez vən nekueəm opyt ni veškədləm, vəl
səmn aslanb mьvkədnb—i kodarlan sija
kodəs kьskis, əni tədmašim eeanika.

Vosstanovitelnəj kadša poezija

Revolucija, kəz mi sulim-nin, sьbьtis
komi uzaləs jəz vьlš neməvəjša šəkə
pontəd, vostis paškə tuj vlənoga oləm
ləšədnb da kəpədis ызьd tvorčeskəj entu-
ziazm. I mi adzam: komi uzaləs massa
plastjas pəvsəš pьr vočasən petənb vl
komi gizəšjas, da j petənb najə oz vura
livə sərkođdema oləšjas pьš, a medša gəl
kreštana kostəš, pəstl proletarizirujtčəm
oləšjas pьkəb: **Parmazon, Vьl Pas, Šim-
Van, Bia Əgyr, Špira Prokə**, mukədjas.
Səmn pervojja kadnas ez vən ызьd po-
zanlunəb najə tvorčestvolb paškavn—ne-
kətčə vəl peçatajtnə proizvedenəjasnəš.
Komi avtonomija kotьrtəm nəsta vlə kə-
pədis literaturno-tvorčeskəj gь, i sь vərn
regəđ suvtis gizəšjas vozьn mog: oz poz
literatūra ləšədnb kimalasən, indəđjastəg,
kotьrtčətəg. Sь mogəš vəl çukərtəma
1923 voən, jun təlyšyn, komi gizəšjas
medvozza konferencija. No, konferencija
kət unator-kuza šorņitis, ызьd təđčanlun-
səš ez lo,—komi gizəšjas kolinv pəstl
vaz-nogsa uslovijəjasn: veškədlš, inda-
lš nekod ez vən, peçatnəj komi or-
gan, kod pьr med eškə pozis petkədn
„svet vlə“ komi literatūra, ez-zə vən, i
komi gizəšjas vozza-moz uzaləsn razi-pe-
li, asnaukən. Tajə ызьd tьrmtəmtoršəš
komi literatūra ez vermь mьntəđčənb
1926 vo poməz, kor KAPP (kotьrtčlis
1926 voša martyn) pondis lezn „Ordьn“
zurnal. Sьš vozьnjən vozьk, aprešan,
petavlis komi gazet „Komi šikt“, kəni
vəl torjadəma literatūra jukəd—„Komi
gizəm“, tajə içətik listbokas petalis 21
avtorlən 46 kvvur. Tajə-nin vištələ, kəz
sodisn komi gizəšjas vosstanovitelnəj
kadša məd zьnjəb kezlə. Tajə-zə kadnas,
1926 voən, avgustyn, munis KAPP-lən
medvozza konferencija, kodl puktis gizəš-
jas kotьrtčəmlə poduv da šetis gizan
mogjas kuza kueəm-šurə indəđjas. Kət
vəlvnə una tьrmtəmtorjas (slava veškə-
ləm, gruppoveina, „sujgavьv“ kezəm, vul-
garizatorstvo), no KAPP-lən 6 voša nem-

nas vәli i tәdçana znaçennә komi literatura proletariat ideologijә matъstәmьn, gizъsjasәs kotъrtәmьn.

Әni vizәdlam sija kadša poetjaslъs tvorçeskәj tujvizjassә. Әtuv-kә voštнь seki petъs poetjaslъs proizvedennәjassә, kovnәs veškьda sunъ tazi: kәt i vәvlinъ әtkьmьn katovtçәmjas vaz sog olәmlәn, no kьzvьn tvorçestvoъs vәli vьllәnә çuksalәna, şәlәm kьpәdana, dolъd mәvpjasa.

Parmazon (Ә. P. Tимusev)—gәlinik kreştәnin pi. Gizнь zavoditis bura voz, no 1927-әd voәz ez petlъ peçatъn ñnәm. Medvozza kьvburjasas-ñin sija çuksalә tsьkaşнь vaz lok peмьd olәmkәd: „Komi anlъ“, „Vaz-dor sogşъs nъvlъ“, „Koş vьlә“, „Vermaşнь, vermaşнь“, „Komi gizъsjaslъ“ da una mukәdjas—1929-әd vo pomәz kьzvьn kьvburis şьlәn seeәm şәna. Parmazonlәn petavlis „Ordьm“ zurnalъn zev una kьvbur, kus әti 1929-әd voъn—16, no әnәz paşkьd komi uzalъs massa sijaş oz jona tәd. Mьjla ez pьr massa pәvsas şьlәn poezijaş? Medъzъd pomkanas tan kolә lъdçьnъ, çert, şьlъs aslъssama tvorçeskәj ştil-sә: gizlis seeәm kьvbertasәn, kueәmъs oz ovlъ komi jәz kostas. Voştam kьmьnәskә:

„Oz-ә tenә musmәm vәtlъ,
Oz-ә vәtlъ sudtәm ças:
Musa mortъd şetçis mәdlъ,
Indis tenъd sogan „pas“?
Aştә eelә ne-ә jәrtъn,
Sogan vazlъs pesnъ nok“.

Liә voştam mәd kьvburlъs:

„Olәmъd әvu-әd rәmpәstan vuzәr:
Petkәdlә vьdnoga kişşәmlъs şer,
Unator gugәn-na sajdalә vezәr.
Sjadkezъs vermaştәg una on ker...“

Dert, vьd poetlәn kolә lonъ aslas ştil, no „xudozestvoavnъ“ aştъd proizvedennәjas seeәmәz, medъm komi uzalъs massa ez gәgәrvo—oz kьpәd proizvedennәjasdlъs donsa. Xudozestvo vokşәn zev ulъnәş sessә—zik proza, publiciştika nogaәş. A әti kьvburьn Parmazon tazi viştalә aştъs moğsә:

„Me lokti mirlъs ñiştә sotnъ,
Lokti korşнь jәz-kost mez,
Socializmlәnә petnъ.“

Leñin tujәd kokñizъk.
Me lokti nunъ jugъd inә,
Kәnl olәm RAJSA nog“.

Tani-ñin ne tolkә gәgәrvotәm, no ideologičeskәj zugşәm.

No, kolә sunъ, Parmazonlәn tvorçestvoъs pьr voçasәn burmis, kәt xudozestvo vokşәn i ez jona vьlә kьptъ, pәri gazetnәj „zlova dna“ şerpasalәmә: „Çolәm“, „Әkьmьsәdlъ“. Najәjasъs jona torjalә Parmazonlәn vәrja kьvburjasъs—„Vәr vәsnal Plan vәsnal“, kәt voştam:

„Vәrsәl.. Vajl.—Fabrika korә.
„Vәrsәl.. Vajl.—Paravoz buksә
„Vәrsәl.. Vajl.—Vәrzavod turgә.
„Vәrsәl.. Vajl.—Dneprostroj murgә.“

Sәmьn vәrja vojzasas Parmazon zikәz kutis әtdortçьnъ aslas literatura uzъs: 1930-d voъn ñnәm ez şet, 1931 voъn 3 kьvbur, 1932 voъn—1-әs, a 1933-әd voъn—1-zә. Tәjә viştalә, mьj Parmazon ez şamъs aştә perestroitnъ әnija socializmә pьran kad şerti.

Vьl Pas (P. Ә. Sevolkin)—vosstanovitelnәj kadъn petъs komi poetjas pәvsъs medtәdçana poet. Vьl Pas—lovja primer, kьzi pozә as vьlъn uzalәmәn, as zilәmәn, içәtik gramotaşan, vәtrakşәn, korъşşәn, vьdmьnъ da kьptъnъ proletarskәj poetәz. Vьl Pas zavoditis gizнь 1926-d voşәn, i әnәz gizis-ñin zev una—petalis kus zurnaljasъn 1927-d voşәn 1933-d voәz 90 kьvbur, na riñn emәş gьrъs poemajas: „Gudәk“, „Mu vezәm“, „Kuslътәm kozuvjas“, „Ded pilәn pi-janъs“ da mukәdtor. Vozza kadjasas-kә sija tvorçestvoъn vәvlinъ tьrmьtәmtorjas ideologija vokşәn („Gudәk“), sijaşәs pьr zilis vьrәdnъ. Vьl Pas tvorçestvoъs ez kol vokә ñekueәm uçastok munan kadša olәmlәn, uzlәn, medşә-ñin jona vәrfront, grazdan-skәj vojna, Gәrd armija, vьl stroitelstvo da s. v. Şьlәn poezija xudozestvo vokşәn әvu zev zuzъd, no vojevәj, jurgan, zьmgan kьvjasa. Vozza kadnas-kә vәli „oveәj“ kьvburjas, vәrja vьlas-ñin konkretnәj tema-jas voştә („Palazzasa udarnikjaslәn mars“, „Şemә“, „Mamlәn ñimkodaşәm“). Gizan texnika Vьl Paslәn jona vьzъd, no, kolә sunъ, xudozestvennәj ovrazjasәn şьlәn proizvedennәjas gәlәşzъk, panьdaşlә una stamp, daş şьlәn tvorçeskәj leksikonъs әvu jona paşkьd. Şьlәn zev eәә şuras lirika.

Бэыд узэн Вьл Пасьлэ колэ торжэн пасьлэнь
Безьменскильс „Tragedijnəj voj“ komi-
dəm, kəni sijə vizəma Безьменскильс
štilsə i pьekəssə i šetəma veškəda.

Assьs tvorčeskəj tujvizsə i mogsə, kьzi
poetlьs Vьl Pas zev cotkəja určitəma aslas
kьk kьvburь: „Poetlь“ (1930 vo) da
„Druglь“ (1933 vo); i kolə nađejtčьnь—
Vьl Pas sьbьs oz kez.

Šim Vaň (I. N. Šimakov) siz-zə aslas zi-
ləmən vois komi poetəz. Sijə vьdmis sə-
kьd-kurьd oləm pьr. Veləđčəm zojaňik—
ez vešig pomav zemskəj skola. Kьnma-
lis jona da višis. Zev toman loi kutčisnь
verštə uzjasə: 8 arəsən tregubeč kьnь, 10
arəsən kureňn som vəčnь, 13 arəsən
tьlajas uzavnь da „kəzainavnь“ vatьs ku-
ləm vəgьn kolinь 7 čoja-voka, sešsa kut-
čьsis mašterstvoiasə: panjas vəčnь, sa-
rozňičajtnь. 1924 voьn Lazьm šiktə (kəni
ačьs čuzlis) Šim Vaň kotьrtə komsomol ja-
cejka, štengazeta, zavoditə eəe i oblašt-
ivsa gazeta šelkoravnь da kьvburjas gi-
zьstavnь komiən.

„Zev-əd jona tajə uzьs
Višlis menam šəlməj,
Kor-nə loa giznь kuzьs?
Šo majvьrəj, oləməj!“

Tazi sijə gizlis 1925-əd voьn. I, kьz mi ad-
zam, Šim Vaň loi giznь kuzьsən. Vozza
kьvburjasьs Šim Vaňlən—kokňidik komi
kьvjən vьl oləmə čuksašəm, tvorčestvoas
ez vəv zuzьd pəezija, a jonьkasə munlis
rifmaaləm xronika vьlə; pəštj vьd təd-
čanьk slučaj kezlə sьlən šuras kьvbur.

Vozza kadsa proizvedenňajas, piьs pozə
lьdđьnь Šim Vaňlьs ьzьdьk torjən kьk
kьvbur: „Roman pu“ (sar Romanov rədəs
fevralsə revolucija dьrji putkьltəm jьlьs)
da „Kolə tədnь“ (oborona tema vьlə),
kənjasьn tədčə-ňin obrəzjasən šerpasa-
ləmjās:

„Ozьrlən vara-ňin legjьsə vəzьs,
Bara-ňin vьvlađə suvtəma gəň“
(„Kolə tədnь“—1927 vo).

Bərja kadsa tvorčestvoš Šim Vaňlən jo-
na-ňin tьdalə konkretnošt da xudozestvo
mašterstvo kьrtəm: „Brigadir məvpalə“,
„Bzəň pu“, „Əttə, Mačvej“. Šim Vaňlən
gizan štilьs jona matьsmə komi jəzkostsa

šorňi noglaň da j kьvjьs sьlən bura ozьr,
kuzə sijən ləšьda pəlzujtčьnь, vešig vьrs-
nь. Torja kokňida sьbь setčənь satira, paro-
đija, epigramma, kodjasən sijə šammə
veškəda kvačitnь torja gizьsiaslьs štilsə,
nogsə:

„Vetla-svučka vərvati,
Šurgan rasti, ləsəsti...
Təlьs ulə sungəđča,
Sondi ulə ləngəđča...
Mačka-sətkə kuala,
Puiš-puə puala...
Uvja-lьskə krukaša,
Muə-vuekə lukaša,
Mьskən-vokən vərgəđča,

Vьvlaň kokəň cevğəđča“,
Tazi parodirujtə gizan štilsə Pav. Doro-
ňinlьs. A Vьl Pasiьs so kьzi:

„Jurgə jag.
Tirzə vrag.
Bьdmə tag
Oz šoj gag.
Čag.
Vošsə pir,
Kišsə vir.
Kurtčis šir
Šilьzir,
Mir“.

Sandrik Jogorlьs tvorčestvo šamsə tazi
petkədlə:

„Svьrgь, peckь ičmonəj,
Daskьk kačtəm kačtəməj,
Šurgь-rektaš čozinəj,
Targь-vьdmaš, vəzanəj,
Uz da vətəš kəkinəj...
bzgə, suvgə vərinəj“.

Šim Vaňlən em aslas štil i forma: sijə
oz zev vətльs mukəđjas moz razmer vərsə-
ňi, rifma vərsə,—oz setčəjasə lukas, zueaš.
Sьlən kьzvьn tvorčestvoš—ləšьd dekla-
mirujtan kьvburjas, da j Šim Vaňəs assə komi
uzalьs jəz jonьkasə tədə, kьzi poet-dekla-
matorəs. I tani Šim Vaňlən em aslьs-šama
mašterstvo, sьləm sorən jurkьđləmən, və-
mən da zəstiku širujtəmən vištavlə.

Bija Əgьr (Jakov Čuprov)—1926-28
vojasə šetlis-vef bur xudozestvoa proizve-
denňajas: „Veləđčьs pьvjaslь“, „Vužər“,
„Gərd Oktabr“ da mukədtor, kənjasьn
vəli tədčə sьlən pəezija-nogsə šamlunьs,
vьl romaňtika:

„Невѣд и љуби моѣ-за кишѣ
Нѣвлѣн мѣла сѣлѣм гог“... (1926 во)
„Вузѣг со ветлѣдлѣ му куза,
Ѡтѣвѣја олѣмлѣн вузѣр,
Југѣрѣн лолѣлѣ кѣрѣда,
Му паѣта гѣлѣлѣ југѣг“ (1927 во).
Тѣлѣј, тѣлѣј...
Кѣни онѣ сѣеѣм долѣд?
Кѣни кокѣд ветлѣ лолѣд?
—Онѣ сѣтѣн боѣтѣ газ,
Кѣтѣн олѣм аву ваз,
Онѣ сѣтѣн менѣм долѣд.
Кокѣд сѣтѣн ветлѣ лолѣд,
Кѣтѣн вѣсѣн вѣјѣм уз“.

Петавлис кѣмѣнкѣ кѣвѣур том дѣрѣа
нѣла-зонѣма кост рѣдѣјтѣѣм куза, мѣѣаа
ѣерпасаљѣмѣјасѣн.

Bура љѣд наѣдѣја вѣли ѣтѣ Bија Ѡгѣг,
кѣзи талѣнта коми poet, no кѣзкѣ мѣјкѣ
аслас изѣѣ рѣрѣтарѣ вокѣ вѣсјис, i 1929-ѣд
воѣаѣ ѣнѣз ѣнѣмтор-ѣнѣн ez гизлѣ.

Tajѣ кадѣ-зѣ петавлисѣн ѣѣѣта гоѣ-мѣд
коми кѣвѣурѣјас гизѣѣјаслѣн—**Упирѣ Proкѣ,**
Уакѣв Јогѣг, **Иѣѣт Иван,** **Уук Парма** да
мукѣдѣјас, no наљѣн тѣворѣѣтѣвоѣнѣс ѣнѣн-
ѣн ѣн торѣја ez тѣдѣѣвѣнѣ, ez вѣдѣлѣјтѣѣнѣ.

Rekonstrukcija kadŝa komi poezija

Vois „вѣл обѣтанѣвка, вѣл погѣн изав-
нѣ, вѣл погѣн вѣѣкѣдљнѣн“, i коми poet-
јас ez ѣамѣмѣнѣнѣ тајѣ кад ѣртѣѣс рѣрѣстро-
итѣѣнѣ. Сѣвѣсна рѣндис тѣдѣѣнѣ рѣѣзјалѣн
олѣмѣѣс колѣѣѣм, вѣѣѣг ваз рѣѣтјаслѣн
(Тѣма Веѣ, Леѣдѣѣв, менѣм, Кољѣгов).
Medŝa љѣд мѣѣѣс KAPP руковѣдѣтѣвољѣн:
KAPP-лѣн руковѣдѣтѣвољѣс тајѣ каднас (тор-
ја-ѣнѣн 1930-31 војасѣ) ez куз котѣртѣнѣ ко-
ми писѣтѣлѣјасѣс вѣл обѣтанѣвка ѣртѣ изав-
нѣ. Seki вѣѣѣг кѣртѣлис ѣорѣни коми лѣтѣра-
турѣнѣн кризис лѣѣм јѣљѣ.

Тert, кризис ez вѣв, дај оз верѣмѣ лѣонѣ
рѣѣтѣтарѣскѣј лѣтѣратѣурѣнѣн; вѣли сѣмѣнѣ кад
ѣртѣ колѣѣѣм.

Rekonstrukcija kadŝa petlisnѣ вѣл коми
poetјас: **Акин pi (Z. Starcey), Уѣпан**
Пољарнѣј, Mitruk Jak, Popov Ped, Влад.
Латкин, Ваѣ Mit, Ван Mod да мукѣдѣјас.
Na рѣѣѣс возза кѣк јѣртѣѣс ѣни ѣѣти оз гиз-
нѣ, дај војдѣрсѣ ez вѣвнѣнѣ вѣљнѣѣс наљѣн

proizvedennѣјасѣс—јѣнѣѣка вѣли мунѣнѣн
gazetѣнѣј reportaљѣн, publiѣistѣkalan, обѣ-
зрѣнѣнѣлѣн. Уѣпан Пољарнѣј тѣворѣѣтѣво јѣ-
лѣѣс зѣв удаѣѣнѣја Уим Ван аслас epigram-
маѣн (sarъѣн) pasјis, кѣзи Пољарнѣј ѣјѣ-
sis „Udarnik“ плѣсеѣд вѣлѣ—

„Уузјавнѣ рѣѣтѣѣскѣј маѣ...
Уузјалис вѣрѣн,
Уузјалис воѣнѣн,
Уузјалис ѣтѣс,
Уузјалис тѣз.
Уузјалис сѣтѣѣс—
Уѣи гаѣ,
А маѣ ez каѣ!“

Akin pilѣн гизѣдјас xudoъestvo вокѣѣн
улѣн:

„Kapitalistјас вѣдљѣн
рѣлтѣнѣн вѣл војна вѣ.
Gospodstѣvoѣs putѣkѣтѣѣ,
kutѣѣѣнѣнѣ некѣѣѣс vorop oz ŝur
(Кѣк mir—1932 во)

Popov Ped (Staљnѣј) гизнѣ боѣтѣsis 1929-d
воѣаѣ. Кѣвѣурѣјасѣс кѣтѣ em stroitѣљtѣvo
вѣлѣ ѣуксалан рѣѣѣс, no гизѣн ѣамѣѣс аву-
на вѣљнѣн, темѣјас вѣрјѣ вѣвѣти гѣрѣѣѣс да
обѣѣјѣс: „Socializмлаѣ“, „Вѣл ѣikt“. Ѡнѣз
гизлис ѣѣ-на, no тѣдѣѣ гизѣн-ног бурѣмѣ-
мѣѣс. Боѣтам-кѣтѣ сѣљѣс кѣк кѣвѣур, кѣк-
nansѣ ѣти ѣимѣн суѣма—„Вѣл ѣikt“, ѣтѣсѣ
гизѣма 1930 воѣн, мѣдсѣ 1932-ѣн:

„Stavѣn-ѣнѣн ѣнѣлѣн колѣxѣънѣн loѣm.
Socializmѣ ми зѣвѣљѣѣнѣн voѣm.
Vaz изљѣ рѣuktѣмѣ рѣom.
Кѣрѣнѣсјас, рѣкајас рѣвѣзѣнѣнѣн гѣра:
—„Тѣјанлѣ, јудѣјас, узѣнѣд сорѣм,
Putѣkѣtѣm колѣxѣъѣ zik“.

Мѣд „Вѣл ѣikt“ кѣвѣурѣјас суѣ:

„Soŝѣ куза ѣѣв моѣ леѣва.
Уѣвѣкѣс менѣм ѣiktлѣн ѣѣр...
Вѣд колѣxѣ—udarnѣј крѣпоѣт
Strana дорјѣн сорѣд вѣн.
Bija коѣѣн сѣјѣ кѣртѣ,
Sija вѣрјѣлаѣн оз сѣн“.

Vozzѣѣs-кѣ вѣвѣти „обѣј“ да sxematѣ-
ѣскѣј, вѣрјѣѣс тѣдѣѣ-ѣнѣн бурѣѣк гизѣн
ѣам. Ѡни Popov Ped велѣдѣѣ Pedinstѣtѣ-
ѣн, лѣтѣратѣра јукѣдѣн, i колѣ ѣјтѣнѣ—гиз-
нѣ велѣлас бѣра, сѣљѣн em кѣѣјѣмѣѣс.

Mitruk Jak (Roѣѣv)—izvasѣа коми poet.
Gizнѣ боѣтѣsis Popov Pedѣѣс возѣѣк, гизлис
pervojјassѣ gazetјѣsѣн, а рѣѣкѣд гизѣн-
тујѣ петис 1929-d воѣн. Mitruk Jakлѣн
ѣнѣз петѣлис бѣра una кѣвѣур-ѣнѣн. Sijѣ

vorčestvojn tädčə socializm vəsna tšakšn, Vojvyn industrializujtn čuksašan poezija, medjona Izva-Pečerajn promyšlennost jylš. Xudozestvo vokšan kät-i ranьdašlənь neličkijas, torja-ñin aslas kьv vьln oməja uzaləm šinmad jona zьvьtčə, no sьlən temajasьs pьr konkret-nəjəš. „Vьl oləm“ (1930 vo)—kьvburьn petkədlə, kьzi

„Vьl sьjas uzьm mijan kəzə
So, vizəd, vezšə olasnog.
Zik levəl.. levə, munə vozə...
Vьl zavod lovzəma-ñin, suvtə,
Vel-ədje Čivju vezis vansə.
Bur, mīčə ežš rəmən koje
Ełektrolampajasьs vl..

Siz-zə Ukvasa nerp jylš vištalə i „Vьl voškov“, kьzi „Otmel“ parakod nerp perjan kəluj Ukva ju kuza katədigən šiv-dьlis da „Gərd Uxta“ kolhozñikjas sьls otsalisnь. „Otmel“ zavodə vois—

Nerp perjan kəlujšə
Tьrmьmən vajs.
Neməvəj vəvlьtəm
Voškovjas vəčis:
Kьvlьtəm, verittəm
Tuj „Otmel“ voštis“.

Mukəd kьvburjasas Mitruk Jak siz-zə petkədlə Vojvyn mulš vozə vošlaləmsə— industrializujtčəm.

Mitruk Jak əni velədčə Pedinstitutьn, i sьbš vermas lonь bur poet.

VI. Latkin—kolhoznej poet, kьzvьn gizə-dьs sьlən vьl, socialističeskəj šikt jylš: „Kolhozñiklь“, „Traktoristlən šblankv“, „Loktə tulьs“, „Traktor sь“, „Signal“ da s. v., zev eə mukəd pələs strojka jylš. Sijə, dert, medjonasə sь-ponda, acьs Latkinьs agronom-da. No sijə kuzə i məd temajas vьlə giznь. Torjən zik sulalə poemakod kьvbur.— „Tundraša mojd“ („Rum“). Kolhozñikjas jylš-kə Latkinlən gizədjasьs ətišamaəšzьk, „Tundraša mojd“ mədšamazьk—formajas i xudozestvo vokšan, daj idejəb tani tədčana ьzd: tundrašn kьrtə vьl pələs, ñekor vəvlьtəm oləm, kьrtə izsom perjan promyšlennost, i tajə vьl, socialističeskəj uzьs vezə mortlьs olansamsə, mьvkьdsə, vezšə mortьs stavnas. Gizəma vura šerpasaləmən, xudozestvənnəj obrazjasən i, požə sunь, taəəm proizvedəñdəb kod komi poezijašn ez-na

petavly (eməš, dert, i tani ətkьmьn tьrmьtəmtorjas, no sijəb vevtčən vьl tematikaš, vьl konstrukcijaš da xudozestvolunьb):

„Tan čum sajn tola,
Tan čum sajn pemьd,
Kus vьllas jugjalə jenezlən van,
Mem mukəddьr kazitčə:
Kozula jenezьs—
Muvьvsa uzjaslən bur rəmpəstan.“
So, adzan, sen, vojvьvian jenezьs pemьd,
Oz tьdavnь kosuvjaš—mestəb kus;
Sen tundralən vuzərbьs,
Mijanlən nemьs,
Sen strojkalən vijugər ənəz ez čuz“.

Tazl Latkin šerpasalə tundralьš vəz oləmsə. No vot vois, jukovtis seti məd pələs nem i—

„So, šinvozьn tədčə
Kьz tundraš lovzə,
Tan zumьda pukšə eə
Vьl olasnog,
Tan saxtalən zervizə vom.
I vьlmədə sьnədəb reļsjaslən golgəmə—
Kərt tačkaən saxtašan munə izsom“.

A izsom perjəšjasьs seni Rumjas, tundraša oləjjas; koçujtš nənəcjas pərənь socialističeskəj strojka vьvsa udarnikjasə.

Tajəb i petkədləma VI. Latkin aslas poeməb, no, dert-na, abu seəəm zuzьda, kьz-eškə vəli kolə da požə, medьzd tьrmьtəmtorjьs Latkin poezijašn ənəz vəli sьbьn, mьj priroda sajas, uz da kəluj (вещи) sajas sajmovtčənь (verdənь) lovja jəzьs.

Tajə kadša komi poezijaš mi adzam tədčynənja konkretnej temajasə kutčьšəm, zuzьdzьk xudozestvoa kьvburjas šetəm, daj texñikaən burzьka ovladejtəm, no una-na i tьrmьtəmtorjьs em: oləmsьs kolčəm ez-na vьr, una-na stamp ovlə, ez-na lo kolana perestrojka. Torjən kolə pašjьnь: tajə kadnas (1931-1933 v.) komi poetjaslən lьdьs činis: 1931 voьn-kə petavlisnь „Udarnik“ zurnalьn 30 avtorlən kьvburjas, 1932 voьn-ñin 25-lən, a 1933-d voьn səmьn 13-lən. Tajə činəməb loi sь vəsna: əti-kə, ətkьmьn vozza poetjas ez šammьnь ašnьsə perestroitnь kad šerti da vesjisnь literatura uz vьlš; məd-kə, vьlš petьš poetjaslь ez vəv puktəma kolana vñimanəñ vьdmьnь, velədčьnь (konsultacija).

Әни, әтув-кә артыстнъ коми поезиялыз тујса Октаврса революцијаҗан, вермам сунъ: а) сәветскәј коми поезия јона вьдмис да сәвмис; в) сәветскәј коми поезия социалистиҗескәј строжкаса вьд уҗастокън вәли партијалъ да сәвет властлъ отсаҗьсән, идеологиҗескәј фронтвьвса әрузјәән: кьрәдис коми узалыз массалыз культураса, революционнәј самосознаңнәсә да энтузиазмса социализм теҗәм вьлә. Но, тајә доҗизеннәјаскәд әтеә сәветскәј коми поезиялн вәлинь і гьрлз тьрмьтәмторјас:

1) Әнәз-на ырг коми поезия колтҗә оләм мунан әдсьс, ез-на суvt социалистиҗескәј моҗјас вештәз;

2) Воzza коми poetјас ыркыз кодшурә (Тима Вен, Лебедев), кәт і pervојсаңыз суvtиснъ сәветскәј платформа вьлә, ез вермьнъ регьдән гәгәрвонь Октаврса революцијаҗән став оләм podув vezәмсә; сь вәсна асланъ национализман, индивидуализман, ливә җетҗылиснъ куз созерцателнәј лирикаә да вьvti posnidикторјас вьлә;

3) Сәветскәј коми poetјаслән јона-на тьрмьтәм да улън марксистско-ленинскәј теория тәдәмлуннъ; сь вәсна і tvorҗескәј продукцияныз палән идеја вокшаң аву зев вьлн да овләнъ зәмдаләмјас;

4) Сь вәсна-зә да әтеә марксистскәј зуызд критика авутәм понда, коми поезиялыз ез lo askад ердәдәма пролетариатлъ паньда гизәдјас, ез вәв кьрәдәма да җетәма наль колана отпор, торјән—коми национал-бурузуазнәј poetлъ Илла Ваҗлъ. 1930 воәз Илла Ваҗәс oskisнъ да dorјиснъ, кьзи ңималан сәветскәј poetәс, вешг сьлз контреволюционнәј узсә ердәдәм вәргн-ңин торја јортјасән сьјәс вәли воҗтәма „Udarnik“ зурналн (1933 воҗа № 4) zaseita улә;

5) Poetјас вьлә ез вәв тьрмьмән пуктәма вһимаңнә Оргкомитетсаң котьртҗәм вокшаң ңи узавнъ отсаләмән;

6) Коми poetјаслән siz-зә јона тьрмьтәм іliteratura теория тәдәмлуннъ; сь вәсна і хudoзestво вокшаң палән tvorҗestвоныз аву зев вьлн: publicistika җама, lapкьд verkәса, una-на stamp да s. v., siz-зә і форма да техника-на улнәш. Уна-

на і mukәд пәләс тьрмьтәмторјас емәш.

Тајә ставсә арталәмән, siz-зә коми узалыз јәзлз культура кьртәмсә тәдвьлә воҗтәмән да, медјонасә, социалистиҗескәј еroxалыз ызд тәдҗанлунсә гәгәрвоәмән, —возә вьлә сәветскәј коми poetјас возьн суvtәнъ гьрлз кьвкүтана моҗјас пәртнъ сәветскәј коми поезия звьлвьлә партијнәј рупорә, социализм стрәйтлз класслз јон әрузјәә. Сь моҗыз медвојдәр колә тьрмьмәнја вооружитҗынь Marks-Lenin-Stalin веләдәмјасән да сьјә pod вьлн кьрәднъ коми поезия идејанас вьли еурәдә—социалистиҗескәј моҗјас вештәз.

Мәд-кә, тьрмьмәнја веләднъ literatura теория, торја-ңин поезиялыз јукәнсә, сьлз техника формajas; тәдмавнъ ваз маҗтерјаслз наследствосә, критиҗескәја сьјәс osvoитнъ; сәмьн тајәјасән овладејтәмән сәветскәј коми poetјас вермаснъ җетнъ вьлн идејаа, зуызд хudoзestвоa прозвөденнәјас. Сьлз кьзи poetјаслз колә узавнъ националнәј вьл формajas, вьл конструкцияз корҗәм вьлн; колә лонъ siz-зә ыреикјасән коми literature кьв озьрмәдәмьн, миҗмәдәмьн, јогәҗҗәмьз визәмьн; асланъ tvorҗestвоңн колә јонзька пәлзүтҗынь коми јәзкостса tvorҗestвоән—folklorән.

Тајә ставыз еәктә сәве тскәј коми poetјасәз веләдҗынь, зуздәднъ аҗҗыныз идејнәј да tvorҗескәј уровеньнәсә. Но тајә оз-на lo тьрмьмән. Медьн социалистиҗескәј страналыз петкәдлнъ звьл оләмса-узсә став паҗтанас да став судта-зузтанас, колә poetјаслз сьјә звьл оләмьскәд топыда јитҗынь, сьјә җәмәсәзьс-вужәзьс тәдмавнъ. I секи, сәмьн секи, сәветскәј poetјас вермаснъ лонъ классјастәм социалистиҗескәј овсеestво теҗәмьн идеологиҗескәј фронтвьвса војеҗјасән. А та вьлә мијан ем став розанлунъс. Колә сәмьн аҗнмәс сь вьлә мобилзүтнъ.

Мијансаң, јортјас, сәветскәј коми poetјасәң, видҗьсәнъ una das җурсјас коми узалыз јәз вьл прозвөденнәјас—poemajas, кьвбуҗјас, җьланкьвјас, еroxаль dostojнәјјасәс. I ми сьјәс, SSP вьл правленнә отсәгән да индәдјасән, партија вешкәдләмән,—җетам!

MASSƏVƏJ LİTERATURNƏJ DVIZENŇƏ MOGJAS JYLBŞ

SƏVETSKƏJ PISATELJAS KOMI OBLAŞTUVSA
MEDVO33A KONFERENCIJALƏN REZOŁUCIJA

Aprəl 4-d lun, 1934 vo.

1. „Literaturnəj organizacijajasəs pere-
stroitam jylbş“ VKP (B) CK-lən 1932 voša
aprel 23-d lunša suəmbş ņetis ызьд ver-
manlun Komi oblastn massəvəj literatur-
nəj dvizenŇə paškədəm kuza. CK suəməz-
kə vəli 2-3 literaturnəj kruzok, suəm
vəras litkruzokjas kutisnь kotьrtčavnь
vel una predprijattəjas da skolajas verdьn.

Ənija kad kezlə oblast pasta artavşə
15 litkruzok, kьtčə kьskəma 200 slenbş
unьk. Medbur litkruzokjas: Pedinstitut,
Pomədin, Razga, Ullanasa ņ-x. texnikum
da mukəd, ņetisnь-nin vьl tədčana tom
gizbşjasəs (V. LATKIN, VAŞ MIT,
POPOV PED, A. MEZENIN, VAN
MOD, GAVRIL IVAN, LUZDOR
VAŞ, BAJARSA IVAN da una mukəd).
Vozьn munbş litkruzokjas zьvьl vьjə vošt-
šisnь paškədnь tvorčeskəj velədčəm,
vozməstčəmnь učastvujtnь xudozestvennəj
kьvjən oblastlşxozajstvenno-političeskəj
mogjas oləmə pərtəmnь.

Litkruzokjas pyr velədčəm tom pi-
sateljas ņetasnь-nin vel tədčana gizədjās
vər jylbş, kolhozjas jylbş, kultura kьpədəm
jylbş (VI. Latkin — poema „Tundrasa
mojd“, Gavril Ivan — xudozestvennəj
očerk „Vərsa udarnikjas“, Luzdor Vaš—
višt „Veškьd tujəd“, kьnvurjas da vištjas
A. Mezeninlən, Vaš Mitlən, Van Mod-
lən da s.v.).

2. Uzalbş jəz pəvsьn tvorčeskəj voz-
məstčəmlən sodəm, rovočəjjaslən, vər-
lezbşjaslən, kolhoznikjaslən tədəmlunən,
kulturaən ovladejtnь ziləm voštə gьrbş
perspektivajās massəvəj literaturnəj dvizen-
Ňə paškədəmnь. Səmnь uzalbş jəzlən
kьrtbş vozməstčəmbş jona-na avu ispol-

zujtəma, litkruzokjaslən ņet zev-na tьrmь-
təm, torjən-nin predprijattəjas vьln, vər-
ьn, kolhozjasьn.

3. Massəvəj literaturnəj dvizenŇə oməl
sostojaŇnələn medьzьd pomkəbş sьbn,
mьj profsojuznəj organizacijajas, kət i ta
kuza vəlisnь suəmjās VCSPS-lən i Kraj-
SPS-lən, nətj-na oz donjavnь stav kolan-
lunsə, da političeskəj tədčanlunsə massə-
vəj literaturnəj dvizenŇənlş, ņekueəma oz
veškədlənb litkruzokjasən, oz lьddьnb ta-
jə uzə profsojuzjas kultmassəvəj uzьn
tədčana jukənən. OSPS ənəz-na ez kut-
čьslş massəvəj literaturnəj dvizenŇə kuza
voprosjas verdə. OSPS da səvetskəj pi-
sateljas Komi Orgkomitet kostьn ez vəv
ņekueəmn jitəd. Zev tьrmьtəma ta vokşan
uzalis i Orgkomitet. Massəvəj literaturnəj
dvizenŇə kuza uz vəli lezəma as vizьv
vьlas.

4. „Vojvьv krajьn literaturnəj dvizen-
Ňə jylbş“ VKP(B) Vojvьv Krajkom 1933
voša dekabr 20-əd lunša suəm poduv vь-
ln da „Massəvəj literaturnəj dvizenŇən
profsojuzjaslən da pisatelškəj organizaci-
jajaslən ətvьlş veškədləm jylbş“ Kraj
SPS. 1934 voša fevral 20 lunša suəm
poduv vьln kolə medmatьsa srokən nuəd-
nь oləmə taeəmn veškьd indəd, mьj prof-
sojuznəj organizacijajas Komi
oblastnь uvşanbş da vьləzьb (FZMK-
jas, sojuzjaslən OK-jas, OSPS) nuənb tьr
otvetsstvennošt karьn da ņiktьn
profsojuzjasə kotьrtəm rovo-
čəjjās da rovoŇiçajās pəv-
sьn massəvəj literaturnəj uz
s'uvtədəm vəsnə. Takəd eə „pi-
sateljaslən pravleŇnə tьrvьjə nuə ot-
vetsstvennošt litkruzokjasьn

metodiceskəj da tvorčeskəj veškədləm vəsna“.

Ta mogʹbʹ proforganizacijajasə kolə:

a) шу́нъ литкрузокјасəs profsojuzјas kultmassəvəј uz sis-temaə;

b) litkruzokјas uz vəsna otvetstvennošt puktənʹ proforganizјas kultmassəvəј jukədjas vʹlə da mestajas vʹlʹn najə kultra-voŋnikјas vʹlə;

v) ovespečitʹnʹ litkruzokјasʹ material-nej otsəg (šetnʹ uzalanin, leznʹ KrajSPS suəm šerti kultšmetabʹ 0,5 pračent šəm, mʹntnʹnʹ litkruzokјasən veškədlʹbʹsјasʹ, snab-žajtʹnʹ programmno-metodiceskəј materialjasən, suzədnʹ periodiceskəј literatura, sodnʹnʹ bibliotekajasə xudozestvennəј literatura da s. v.);

g) səvetskəј pisatelјas ovlaštuvsa prav-leŋnə verdə kotʹrtnʹ rovočəј av-torlʹbʹ kavieŋet, ovespečitʹnʹ sijəs po-meseŋŋən da kolana posovijajasən;

d) litkruzokјasən veškədlʹbʹsјasəs velə-dəm mogʹbʹ 1934 voʹn nuədnʹ ob-laštuvsa kratkosročnəј kursјas.

5. Massəvəј literaturnəј dvizenə jon-žka paškədnʹ da proizvodstvo vʹ-lybʹ medvur udarnikјasəs litera-turaə kʹskəm mogʹbʹ, səvetskəј pi-satelјaslən Komi ovlaštuvsa medvozza konferencija lʹddə kolanaən nuədnʹ ta-eəm meroprijattəjas:

a) ənija litkruzokјasəs jonmədəmkəd da naən konkretnej operativnej veškədləm čorzədəmkəd eəe, ovlašt pašta 1934 voʹn kotʹrtnʹ ŋe eəazʹk 20 vʹl litkruzok predprijattəjas vʹlʹn da skolajasʹn, tajə uzə nuədnʹ vʹlə torja plan ləšədnʹ;

b) ətvʹlybʹ OSPS-kəd ovespečitʹnʹ stav litkruzokјassə kʹz Sʹktyvkarʹn, siz-zə i mestajas vʹlʹn buržk veškədlʹbʹsјasən, kʹskʹnʹ tajə uzas səvetskəј pisatelјasəs, literaturovedjasəs, skolajasʹn velədlʹbʹsјasəs, kultaktiv da mukəd jortјasəs;

v) dorvʹv tədmavnʹ tvorčeskəј talant-јas rovočəјjas, vərləzʹbʹsјas, kolhoznikјas, ve-ləčbʹsјas, nʹvʹvabajas—socializm tečʹs udarnikјas pəvsʹbʹ, kʹskʹnʹ najas litkru-zokјas pʹr vozməstčana tvorčeskəј uzə, otsavnʹ najə vʹdlunja uzʹn lovja da gi-zašan jitəd kutəmn, kʹzi pisatelјas prav-leŋnə, siz-zə i „Udarnik“ zurnal redak-cija vizəd litkonsultacija paškədnʹ, lit-kruzokјas da giznʹ voštčbʹsјas vʹlʹn torja pisatelјasən sefstvo voštəmn;

g) stav litkruzokјasas kotʹrtnʹ torja programma šerti dorvʹv nuədana tvor-českəј veləčəm.

6. Konferencija ində, mʹj litkruzoklʹ oz kov turkʹšnʹ kus aslas kruzoksa uz kʹsə. Litkruzoklən mog—tʹskasʹnʹ aslas xudozestvennəј kʹvʹnʹ partijalʹbʹs generalnəј tuјvizsə oləmə nuədnʹ vəsna, klas-səvəј vragjasʹlʹ panʹd, mo-bilizujtʹnʹ rovočəјjasəs, vərləzʹbʹsјasəs, kolhoznikјasəs da uzalʹbʹs ətkəolʹbʹsјasəs socializm tečən mogјas oləmə pərtəmn vʹlə.

Vərfroŋt vʹvsa da kolhozјassa geroj-јasəs xudozestvoa kʹvʹnʹ petkədləm, literaturnəј da politiceskəј veləčəm, šen-gazetјasʹn da mnogotirazkajasʹn učastvuj-təm, kiən gizəm literaturno-xudozestven-nəј zurnalјas lezəm, massəvəј literaturnəј rʹtјas vəčaləm, partijaən da pravitelstvo-ən nuədan stav meroprijattəjasʹn učastvuj-təm, proizvodstvo vʹlybʹ udarnikјasəs kʹsk-əmn asʹnʹ radјassə sodtəm, litkruzok-јas uzə socordјasən metodјas šujəm—ta-eəmn kolə lonʹ mijan litkruzokјas uzlən pʹkəsʹs.

7. Konferencija vərn səvetskəј pisatel-јas ovlaštuvsa pravleŋnə, ətvʹlybʹ OSPS-kəd, kotʹrtnʹ pisatelјaslʹbʹs mestajas vʹlə massəvəјa vetləm tajə suəmas indəm mero-prijattəjas realizujtəm mogʹbʹ.

Ромәз ердәдам национал-социализм коми литературасы!

I. Оבותуров.

Мөста 1905 воьн-на Ленин сульт: „Литература долзен лонь партиноян“, литературан колә доръянь революционнәй робочәй классысь интересжассә. Маркс, Engels, Ленин, Сталин асланьс узжасын ана рәв ви́ставлиснь—колә ләшәднъ пролетариат революционнәй дивеңнәлысь интересжассә доржан литература, котыртнъ социалистическәй литература.

Литература—классәвәй тьжасын зев јон әружә. Октявrsa революция вәрн коми сәветскәй литература взын sulalisнъ зев гьрбъс могјас—котыртнъ коми узалысь јәзәс доръянь революциялысь vermәмјассә, јонмәднъ сәвет властәс, тьскашнъ социализм стрәйтәм вәсна. Коми сәветскәй литература взын sulalisнъ ызд mog—petkәдлнъ коми узалысь mortль сьлысь классәвәй вragсә—коми купечәс, kulakәс, капиталистәс да котыртнъ став узалысьјасәс експлоататорјаскәд још тьсјас вьлә најәс зикәз vermәмәз.

Коми сәветскәй литературалән бурторјасын ыздәс. Тајә зик вензятәм. Новдинса Vitor, Лебедев, Вь Pas да una mukәдјас хudozestvoa кьв рьр чуksalisнъ i чуksalәнъ коми узалысь јәзәс стрәйтнъ социализм.

Коми сәветскәй литературалысь кьртәмсә, социалистическәй строителствоын овсеественнәй знаеңнәсә зилisнъ увтыртнъ, үшкәднъ классәвәй вragјас. Классәвәй вragлән агентјас сујсылisнъ i коми литературас, медьм литература рьр пүәднъ асьпыньс визньсә.

Коми литературалән вәрја кадәз тәдчана мөста вәли коми гизьс да критик Ила Ваşлән. Сьлысь гизәдјассә, кнigajassә печатајtisнъ, лезалиснь сурс ләдән.

Ила Ваş вәрја кадәз вәли коми сәветскәй гизьсјас rukovodstvoын узалысь әткьмьн јортјасән ләддәсә „коми сәветскәй литература сәвмәмьн ваз маşтерән“, „proletariat сојузникән“ да с. в. Sizi donјalis Ила Ваşлысь творчествосә да критикасә коми сәветскәй гизьсјас obлаштувса Orgkomitetын vozza otvetstvenнәй шекретар Ivan Oşipov („Udarnik“, 1932 vo, 18 №).

Oşipov суәм шerti Ила Ваşлән „Munәнъ“ нима poema—, сәветскәй гизәд, ызд хudozestvoa гизәд“.

Oşipov ez вәв originalнәјән, ez вәв әтнанән Ила Ваşәс oskәмьн. Oşipov ви́сталис sijәс, мьј гизлис 1930 воьн-јин зуьздәкә Ила Ваş јьлысь San Antus (Al-r Zavojev), veşkәdvьv opportunist, seşsa dvurusnik, партијалән вrag. Oşipov,—сәветскәй гизьс, сәмьн вьлмәдис San Antusлысь мөвпјассә Ила Ваş јьлысь.

Ила-Ваşәс еәе oskis Әләк Әндрей (Andrej Popov), Әләк Әндрей шerti Ила Ваş „partillettәм kommunist“. Kodi-зә munә тајә voprosьн Әләк Әндрейль паньд, sijә „сујгавьв pesovтчәс“, kodәс рьрбьс-рьр колә çорьда nakazitнъ.

Тьдовтcisнъ Ила Ваşысь „сојувствужусәјјас“, коми гизьсјас рәвсьс әткьмьн јортјас loisнъ sijәс доръясьјасән. Oşipov јорт „Udarnik“ зурналнъ pondis dokazьvajtнът, мьј вьттәкәнәс Ила Ваşәс—nacionalistәс дорјәм petә... хudozestvoa литература јьлысь VKP(в) СК 1932 воьн, апрел тәлысә суәмьс.

Күеәм классысь интересжассә дорјә аслаз гизәдјасын Ила Ваş?

Tajə medša vьzd vopros. Tajə vьlə med-
vos kolə šetnь čotkəj vočakьv. Setьs seš-
sa ačьs tьdovtčas, kodəs dorjisnь I. Ošī-
pov daj Əlak Əndrəj.

* *
*

Илја Ваš ваз стрoj дьржи-на вошtis сəг ов-
разоваңдə. Октавrsa револуција вəгьн си-
јəs сувтəдистнь зев вьзд кьвкутана из вь-
лə—kultura узјас вьлə.

Илја Ваšəs вəлi ьstəma 1918 воə „Зы-
рянская жизнь“ њима газетə узавнь га-
зет redkollegijajn šlenən. Илја-Ваšл вəлi
šetəma UONO-ьн зев вьзд кьвкутана из
—komiədнь komi školajas. Səvet vlašť seš-
sa сьль šetə pozanlun velədčьnь Məskua-
ьн univərsitetьн, šetə сьль вьзд овразо-
ваңдə. Илја Ваš вьлə komi uzalьs jəz ku-
tisнь вьзд надеја, мьј сијə velədčas da
pondas komi uzalьs jəzəs jugdədнь, čuk-
savнь socializmlan.

Univərsitet roshaləm vəгьн Илја Ваšл
səvet vlašť šetə pozanlunda otsəg, me dьm
сьльs petis nauka front вьлн medvur уза-
льs, proletariatльs, uzalьs jəzльs interesjas
sə dorjьs.

Səvet vlašť otsəgən, partijalən leңin-
skəj nacionalnəj politika veškьda nuədə-
mən komijas pьekьs unaən voštisнь вьзд
ovrazovaңdə, a Илја Ваš vešig vois nauč-
nəj uzalьsəz. Medьm Илја Ваš vermis suz-
dədнь ašьs naučnəj kvalifikacijasə, sə-
vet vlašť šetə Илја Ваšл pozanlun vetль-
нь Finlandijasə, vizə сь вьлə una šəm
da s. v.

Oprav dajtis-ə Илја Ваš partijalьs da sə-
vet vlašťльs сь dinə vura otnošitčəmsə, si-
јəs učonəjəz кьрədəmsə? Opravdajtis-ə
Илја Ваš rovočəjjasльs da uzalьs jəzльs
nadejasə, мьј сијə pondas dorjьнь socia-
lizm strəitəm da pondas zilьн ədjəzьk
вьрəднь kapitalizmsə?

Kolə veškьda sunь—Илја-Ваš ez oprav-
dajť сь вьлə kutan надејajassə.

Илја Ваš loi predateлəн proletariatль,
səvet vlašťль, Октавrsa револуцијаль вра-
гəн, komi uzalьs jəzль врагəн. I tajə ez
vəv slučajnə.

Илја Ваšлəн proletariat револуцијаль ра-
ньда мəvпјјas тьdovtчьlisнь-ңиn 1918 воьн.

Seki-ңиn мьтчьsis, мьј Илја Ваš šinə kom
burzuazijalьs interesjassə dorjьнь.

Октавrsa револуција potkədis sardьrša
komi intelligencijaəs кьк miritčьtəm lager
вьлə: proletariatльs револуцијасə dorjьsјas
вьлə da proletariat револуцијаль паньд му-
ньsјas вьлə. 1918 воьн, kor komi uzalьs
jəzлəн klassəvəj samosozaңdəьs vəli sə-
мьн-на vəгьzəma кьравнь, seki-ңиn komi
burzuaznəj intelligentјas ez vermьнь vošьsən
munьн səvet vlašťль паньд. Nalь loi vьd
nogьs zevнь komi uzalьs vozьн ašьsньs
burzuaznəj zilьmjassə. Una komi burzuaz-
nəj intelligentјas, vešig popјas vəli paš-
taləнь səvetskəj paškəm, medьm ьzku sa-
јьs ez adzьнь lok kəјinəs. Seeəm vəli komi
burzuazijalən jurnuədьs Martusov, Dere-
vannəјьs pop Mitrəј Popov da mukəјјas.

Ašьsньs agentјassə burzuaznəj naciona-
listјas suvtədisнь Uštьsьolskəј Uispolkomə:
Martusovəs—Uispolkoməs predšdateлə, a
Mitrəј Popovəs—сь lь pomosнikən. So
kueəm v ə li Sьktьvkarьн medvozsa, sə-
vet vlašťль!

Vaz poslovica šerti—кьрньs кьрньsльs
šinsə oz kokav. Siz-zə dert Uispolkomьн
komi burzuazijalən jurnuədьsјasьs ez
doјdнь əta-mədньsə. Najə pьгьs-pьг leza-
нь Štepa n Latkinəs turmaьs, kьtčə vəli
šujəmaəs siјəs sьktьvkarsa револуционнəј
uzalьsјas.

Dert, Štepan Latkin турмаьs lezəm və-
гьн veš oz ov. Siјə pьгьstəm-pьг pьsјas
Kardorə, кьtəni vəlinь seki anglјјasa impe-
rialistјasлəн da beləjjasлəн voјska. Komi
uzalьs jəzль donən suvtis Štepan Latkinəs
burzuaznəј Uispolkomən lezəмьs!

Komi burzuazija zilьs šujьн Səvetјasə,
mukəd organizacijajasə ašьs jəzəs, „Зы-
рянская жизнь“— њима газетə pukšis re-
daktorən pop Mitrəј Popov, a сьль otsa-
šьsən puktisнь Илја Ваšəs. Кьзи нə najə
uzalisнь?

Lezisнь газетьн səvet vlašťль, kommunist
partijalь паньда staťјajas. Pop Mitrəј Po-
pov gizis вьзд staťјajas, кьзи komi krajьн
səvmədнь kapitalizm. Siјə ujezduvsa səvet-
јas məd sjezd вьлн—1918 воьн vьstupaj-
tə вьзд rečən, eəktə sjezdlь voštьsнь ko-
tьrtнь proletariat револуцијаль паньда ko-

mi burzuaznəj gosudarstvo. Muder pop—komi burzuazijalən pədrasnikā ruç suə sjezdlə—Moskvaɲn bolševikjaslən vlaštəs ez-na jonmь, əni saməj ləšyd kad kotьrt- nь komi burzuaznəj avtonomija, a bolševikjas jonməm vərɲn loə šor.

Illa Vaš vəli poplɲš tajə šornijassə, su- əmjassə vur kьvzьšən. Najə, dert nin, ga- zet redkollegijaad ləšədlisnь nuədɲn kontrevolucionnəj uzjas. Illa Vaš „Зы- рянская жизнь“—ɲn 1918 voɲn lezə pere- dovəj statta, kьtəni nuədə pop Popovlɲš aŋtisəvetskəj idejajassə. Peredovəjsə lezə- ma komi kьv vьlɲn. Illa Vaš stattaɲn gizə, kolə-pə kotьrtnь komi burzuaznəj gosu- darstvo vьlmədɲn korkə vazən, una šo vo saɲɲn, vьttəkə vəvləm komijaslɲš „Biarmija“ ŋima gosudarstvo. Ueiłel-pop səvet sjezd vьlɲn vištalə reç, a učenik IllaVaš sьlɲš məvpəš nuədə gazetɲn.

Regdən Sьktьvkarə loktisnь roç kom- muŋistjas—Larionov da Adrianov jortjas da nakəd eəe gərdarmejeçjaslən otrad. La- rionov jurnuədəmən Sьktьvkarɲn kotьrtis kommuŋistjaslɲš organizacijasə, a sešsa si- jə-lunjasə Martusovəs, Popovəs da mu- kədjasəs—komi burzuazijalɲš agentjassə vəli vətləma Uispolkomьš, a siz-zə Illa Va- šəs neddьrmьštɲi loi vestama gazet uz vьlɲš.

Kommuŋistjaslən organizacija boštis kotьrtnь komi uzalɲš jəzəs komi burzu- azijalɲš paɲɲd, kulakjaslɲš da najəs dorɲšjas- lɲš paɲɲd.

* * *

*

Illa Vaš tьdovtçə komiɲn 1924 voɲn. Ez-ə si- jə vez asšs burzuaznəj məvpšamsə? Vi- zədlam „Komi muš“ (1924 v., 4—5 №) ko- mi gizɲš Zan-Morəs jьlɲš statta, kьzi si- jə donjalə Zan-Morəsəs—komi eserəs, kodɲ siz-zə dorjɲs komi burzuazijalɲš interesjassə, kьvburjasɲn šlis vəz „Biarmija“ jьlɲš, „ravenstvo, bratstvo, svoboda“ jьlɲš? Illa Vaš šerți Zan Morəs „bьyd komi gizɲš“, kodɲ vьttəkə vəli zev jona sulalə komi literatūra vəsna.

Tajə stattaɲn IllaVaš kleveseitə kom- muŋist partija politika vьlə, səvet vlašt vьlə. Si- jə suə seni: „komi literaturatə vəli orədəma NEP, səvmьnь si- jə çekьz vəli

oz vermь“. Sešsa ŋeuna vərɲn: „komi gi- zəd leznь otsašьšs ɲekod ez vəv“. Šis liberalizmən višš „Komi mu“ zurnal red- kollegija lezis səvet vlaštɲš paɲɲda taeəm šornijas.

NEP—proletariat dikturalən politika, medьm vermьnь kapitalizməs, medьm šet- nь pozanlun səvet stranasa stav nacijasə uzalɲš jəzɲ vermьnь „asšnьš“ burzuazijasə, kapitalizməs. Komi uzalɲš jəz SSSR-sa stav uzalɲš jəzkəd ətuv NEP pьr košəšis- nь, medьm socializm vermis kapitalizməs. Sь mogьš vəli kotьrtəma Komi Avtonom- nəj oblast, sь mogьš partija da səvet pra- vitelstvo dugdьvtəg otsalisnь komi uzalɲš jəzɲ kьpədɲn nacionalnəj formaa socia- lišticeskəj pьekəssa kultūra. Illa Vaš kle- veseitə partija vьlə, səvet vlaš vьlə, kor suə, mьj „otsašьš ɲekod ez vəv“. NEP dьrji partija kotьrtə komi kɲiga lezanin, komi gazetjas, zurnaljas, komiadə skolajas.. komi literatūra NEP dьrji kьptə, paškalə vьdmə. Partija komi ravšelkorjas pəvsš kьpədə una komi səvetskəj gizɲšəs kul- tura front vьlɲn vьdšama šikas uzalɲšjasəs.

Nacional-soviŋistjas, kodjas uzalisnь komi peçatɲn, kodjas vəli šujsəmaəš sə- vet apparatə, vesig partorganizacija pьe- kə, siz-zə i IllaVaš, zilisnь Komi oblastsə bergədɲn kapitalizm tuj vьlə. Sь ponda, mi tədəm, „Komi mu“ zurnal, ŋi Komi ŋiga lezanin ez leznь komi kьv vьlɲn kommuŋist partija 10 da 12 sjezdjaslɲš suəmjassə. Partija 12 sjezd vьlɲn Stałin jort vəçis partija nacionalnəj politika jьlɲš doklad. Nacional-soviŋistjas sjezd- lɲš suəmsə ez leznь komi peçatɲn. Si- jə eskьtəm, no fakt.

1925 voɲn VKP(в) CK lezə postanov- leŋnə xudožestvoa literatūra jьlɲš. Postanovleŋnə vəli jəzədəma „Pravdaɲn“ da mukəd orgəŋjasɲn. A komi peçatɲn si- jə sizi ez i petavɲ. Tani vara-zə tadçə komi nacional-soviŋistjaslən kьbš. Partijalɲš tajə postanovleŋnəsə əni-na una komi səvet- skəj gizɲšjas oz tədɲn. A mьj ponda tajə postanovleŋnəš ez petav komi peçatɲn? Ŋe sь ponda, mьj ɲekən vəli si- jəs peçatjtn. Vəli lezšə gazet, bьyd zurnal „Ko- mi mu“. Peçat vəli i leznь vьt vəli kola-

na ez vov lezama. Tajə postanovlen-
nəbš vəlī veškədəma burzuazijalb, kulak-
jaslb, nacional-sovinistjaslb panəb. Seni
vəlī indəma, kəzi kotərtnb burzuazijalb
panəbda xudozestvoa literatūra—səvetskəj,
sociališticeskəj literatūra. Nacional-sovi-
nistjas, siz-zə i Illa Vaš, sajadisnb parti-
jalbš tajə postanovlenəšə.

VKP(В) СК-лbš tajə postanovlenəšə
una pisateljasən tədtəmbš ličədis tšsə
komi səvetskəj literatūra vəšna. Vešig
KAPP-ə pəram vəryn una pisateljas med-
vozza kadas ez gəgərvonb as vovanbš
sulaləbš klassəvəj mogjassə.

1925 vobn kotərtčə KAPP. Sijə vəlī
zev ызd voškolan sš mogbš, medbm
komi literatūrabn vermš proletariatlən
ideologijabš, medbm proletarskəj gizbšjas
vermisnb zvb vlə jurnuədnb səvetskəj
literatūra səvmədəmbn.

KAPP medvozza konferencija vlybn
Komi ovlaštbn proletarskəj literatūra kəp-
təmlb suvtisnb panəb komi burzuazijalən
ideologjas, nacional-sovinistjas: **Batijev da
Čeusov**. Najə šornitisnb, mjb Komi ov-
laštbn proletariat avu da sš ponda pə
komi proletarskəj literatūra oz vermš lonb.
Zvb vləssə najə dorjish, medbm komi
literatūra kəptis da vbdmis, kəzi burzuaz-
nəj, kulackəj literatūra.

Batijevl da Čeusovl vəlī šetəma KAPP
konferencija vlybn otpor, no ez vov er-
dədəma najəš, kəzi komi burzuazijalbš,
komi kulakjaslbš agentjasəš. KAPP-ənb
vešig kommunisticeskəj jukənbš ez pra-
məja gəgərvə najə vovbn sulalan mog-
jassə, literatūrabn partijəən suvtədan mog-
jassə. Tajə vajədis KAPP-əš, slybš ruko-
vodstvəšə gərbš əšvəkajasə.

KAPP tərmtəma tškasib burzuaznəj
vljačnəjasən, proletariatlb panəbda vljač-
nəjasən komi literatūrabn, medvoz nacio-
nal-sovinizmkəd. Komi literatūrabn nacio-
nal-sovinizmkəd, kəzi burzuaznəj ideolo-
gijakəd, KAPP tškasib oməla.

Batijev da Čeusov proletarskəj komi
literatūra səvməmlb vštupitish vovšən
panəb. A Omra da Illa Vaš—kəv vlybn
səglašticesnb, a zvb vləssə pondishnb
nuədnb proletariatlb, partijalb panəbda

viz. Medbm nalb vəlī koknidzək nuədnb
burzuaznəj vizəš komi literatūrabn, najə
pərisnb KAPP-ə, sijənb vevtššəmənb zavod-
itishnb aššənbš vrednəj uzšə.

Omraəš—velovanditəš—KAPP vermš
erdədnb, kəzi proletariatlbš vragəš da sš-
vbtis sijəš KAPP radjasbš. A Illa Vašəš,
kəzi mi adzam vovbš, KAPP ez i vermš
erdədnb. Sijə loi sš ponda, mjb KAPP
tərmtəma tškasib leninskəj nacionalnəj
politika vəšna, partija tujviz vəšna.

Dert, KAPP boštis zev gərbš verməmbjas.
Stav aslas tərmtəmtorjas dərji, KAPP
vəčis ызd uz—sijə kotərtis komi litera-
turabn proletarskəj gizbšjaslbš jadrosə,
səvmədib proletarskəj literaturasə sš
veštəz, mjb sijə loi jurnuədbšən komi
literatūrabn.

KAPP otsalis vuznb proletariat ideologi-
ja rels vlə una komi kreštanskəj gizbš-
jaslb, kəpədis ravšelkorjas pəkəbš tom
səvetskəj gizbšjasəš. KAPP uz jlybš kolə
giznb torja statta. Tani mi səmbn vizəd-
lam KAPP-lyš uzjassə sš vokšač, kəzi
sijə tškasib komi literatūrabn nacional-
sovinizm petasjaskəd, kəzi burzuazija ide-
ologijakəd. 1926 vobn, šəntavr təlyšbn
kotərtčə komi kəv vlybn əti təlyšša zur-
nal „Ordəmb“. Seni lezšənb vəlī stattajas
komi uzaləbš kreštanaləbš najəšəš stav intəre-
sujtan voprosjas kuza. KAPP-ly „Ordə-
mbn“ vəlī šetəma pəštī kojmədjukənbš.
Tajə vəlī ызd verməmb. KAPP-lyš jurnuə-
dbšjas veškalisnb „Ordəmb“ redkollegija
sostavə. Zurnalənb medvozza komi litera-
tura jukədə KAPP-lyš jortjas gizənb statta,
kueəmb mogjas suvtədə asvozb KAPP,
mjb la slyb kolə „Ordəmbn“ literatūra
jukəd.

Pozis məvrapnb, mjb KAPP-lyš jurnuə-
dbšjas gizasnb setčə komi literatūrabn par-
tijalbš politikasə nuədəmb jlybš, leninskəj
nacionalnəj politika ponda tškasəmb jlybš.

„Ordəmb“ medvozza nomerənb (1926 vo)
redakcijašə „Vozə jonzəka da vuzəka“—
nima stattaənb gizəma KAPP vovə kezlə
uzjas jlybš. Səmbn stattaənb kəv ni zbn
avu suəma xudozestvoa literatūra kuza
VKP(В) СК 1925 voša postanovlenəš jly-
lybš. Avu suvtədəma mogənb tškasənb pro-

letariat noga xudozestvoa literatura vėsna, burzuaznəj, antiproletarskəj vlijannəjaskəd tьskašəmən. Medvozsa niesta vьlə suvtədəнь mоg „komi jəzьlь šetnь komi literatura“ da „gazədnь komi jəzəs“, KAPP-ьn juralsjas ez praməja dumьstlьnь, mьj „komi jəzьs“ torjaləнь klassjas vьlə, kodjas oz vermьнь əta-mədньskəd đekor miritčьnь, mьj komi literatura „voobsee“ avu, sija siz-zə klassəvəj.

Partijalsь politikəsə vura gəgərvotəm vəsna, partijalsь leninskəj nacionalnəj politikəsə oməla nuədəm vəsna i vermisnь komi literaturayn erdədtəg đьr ovnь seeəm burzuaznəj gizьsjas, kьzi Illa Vaš.

* * *

16 partsjezd vьlьn Stalin jort šetis ta-
eəm opredelennə mestnəj nacionalizmlь.

„Mestnəj nacionalizmlađ kezəmlən pьkəšьs loə ziləmnь torjədcьnь da jərsitčьnь aslas nacionalnəj kьe pьkə, ziləmnь turkьnь aslas nacija pьkьn klassjas kost protivorečijə, ziləmnь dorjьnь velikoruskəj sovinizmsь socializm strəitan ətuvja uzьš enovtčəmən, sijas ne adzьnь ziləmnь, mьj matьsmədə da ətlaalə SSSR-sa uzalьš jəzəs — da adzьnь səmnь sijas, mьj vermas najəs məda-mə d s ь s ьlьstnь.

Mestnəj nacionalizmlađ kezəm petkədlə vaz uvtьrtəm nacijajas pьesa vьran klassjaslьš proletariat diktatura rezim vьlə nedovolstvosə, nalьš ziləmsə torjədcьnь aslanьs nacionalnəj gosudarstvoə da ləšədnь seni asьnьs klassəvəj gospodstvo.

Tajə uklonlən opasnošt loə seni, mьj sija paškədə burzuaznəj nacionalizm, zevmədə SSSR-sa uzalьš jəzьlьš jedinstvosə da vorskə intervencionistjas ki vьlə“.

Komi burzuazijalən, kulakjaslən ideolog,— pop Mitrəj Popov zilis kotьrtnь komi burzuaznəj avtonomija. Sьkəd əteə zilisnь Illa Vaš, Zan Morəs da mukəđjas.

Komi nacional sovinistjas zilisnь i ziləнь turkьnь komi nacija pьkьš klassjas kostьn protivorečijəsə.

1930 voəz komi pečatьn vəli „dokazьvajtəнь“, mьj komijas-pə oz torjavnь klassjas vьlə, kapitalizm-pə voəma komi muə ročjasьš da s. v. Nacionalistjas vəli suəнь, komijas pьkьn avu-pə kulakjas.

Komi burzuazijalən da kulakjaslən ideologjas mьjvьnšьs vьd nogьs zilisnь dorjьnь proletariat dikturalьš komi kapitalistjasəs: Zlobinjasəs, Terentjev — Ziničjasəs, Mikit Pasjasəs, Zavojevjasəs, Mitusovjasəs da s. v. Najə zilisnь zevnь komi kulakjasəs. Komi uzalьš jəz partija veškədləm ulьn pašvartisnь kapitalizməs, kulakjasəs da eəe kučkisnь na kuza, kodjas dorjisnь komi kulakjasəs, komi burzuazijaəs.

Nacionalistjaslən vlijannəš, medvoz Illa Vašlən, zev təđčana vəli komi literaturayn.

Illa Vaš medša pošledovatelnəja, medša vošsən dorjis, nuədis asьšs nacionalističeskəj burzuaznəj vizədəmsə, məvpsəmsə komi literaturayn.

Vizədьnь-kə Illa Vašlьš stav „uzaləmsə“, to pozə adzьnь, kьzi sija voəš-voə nuədis komi kulakjaslьš, komi burzuazijalьš ideologijasə.

1926 voьn Illa Vaš lezə kniga „Komi gizьsjas“, kьtəni gizə komi literatura istorija jьlьš. Seni sija zoņnas nuədə burzuaznəj vizədləmsə komi literatura istorija vьlə.

Tani mijan avu pozanlunjas gəgərvok vidlavnь sija knigašьs stav veznədləmjassə. Torjən pašjam səmnь medgьrьsjassə.

Kьzi petkədlə Illa Vaš komi literaturalьš istorijasə?

Sija zilis asьšs „uzsə“ panьd suvtədnь proletariatlь da sija revolucionnəj teorijalь—marksizm-leninizmlь.

„Komi gizьsjas“ đima knigayn Illa Vaš komi literatura istorijaəs vidlalə kьzi burzuaznəj učonəj, kьzi komi burzuazijalən, komi kulakjaslən agent.

Illa Vašlь em komi literatura „voobsee“ Illa Vaš zilə stav vьnšьs turkьnь, sađədnь komijas kostьn klassəvəj tьssə. Illa Vaš, kьzi komi burzuaznəj učonəj, lьddə, mьj komijas oz torjavnь klassjas vьlə. Illa Vaš šerti komijas pьkьn avu-đin burzujjas ni kulakjas. Stavьs sьlь „komi jəz“.

Tazi 1930 voəz Komi oblaštьn sornitisnь, gizisnь ne səmnь əti Illa-Vaš, a sьkəd i mukəd nacionalistjas (Batijev, Čeusov da mukəđjas), komi nacional-sovinistjas šerti komijas „asšikasa“ (samovьtnəj) jəz, „asšikasa“ kulturaa da s. v. Komijaslьn ku-

Iakjas da kapitalistjas avuəš. A kueəmkə Mikit Pas (jemdinsa kupeč-kapitalist), kodlən vėli vešig aslas paroxodjas, Zinič — Terentjevjas (Izva rajon), kodjaslən vėli zamsa vəčan zavodjas, kəni uzalislə 50-60 mort sajas—najə-pə avu burzujjas, a „suš komi mortjas“. Sizi zilislə dorjənlə i dorjislə Illa Vaš koddemjas komi kapitalistjasəs, komi kulakjasəs da s.v.

Illa Vaš komi literaturənlə, komt kultu-
raənlə sajadə kləssəvəj təssə. Komi burzua-
znəj uəonəj Ltkin Štepan Jogor (1835-
1907 v.v.) Illa Vašlə „veškə komi mort“,
„komi jəz (?) ponda pešəš“ da s.v.

Ltkin Štepan-Jogor zvl „pešəš“, sə-
mėnlə sə ponda, medym jonzəka nartitėnlə
komi uzaləš jəzəs. Sijə ez suvt panəd
sar vlaštlə, samoderzavnəj strojlə, kəzi vəč-
lislə revolucionnəj narodnikjas.

Štepan Jogor vuzədilə komi kəv vlə da
sajas jenlə eskana knigajas, medym peni-
dədnlə komi uzaləš jəzəs, medym nəsta
jonmədnə sariləš, eksploatorjasiləš vlaš-
sə, nartitəmsə komi uzaləš jəz vlənlə.

Štepan Jogor, komi kupeč pi, vėli dor-
jə interesjassə, medša konšervativ-
nəj, reakcionnəj interesjassə komi burzua-
zijašlə. Štepan Jogor petkədlilə 19 nemėnlə
mė komi da roč eksploatorjaslən inte-
resəš ətl—nartitėnlə, uvtərtėnlə komi gəl kre-
štəninəs, uzaləš mortəs.

Komi eksploatorjasiləš interesjassə Šte-
pan Jogor zililə miritčədnə roč eksploata-
torjas interesjaskəd. Tašan petə slən vi-
zədəməš religija vlə.

Jenlə eskana knigajas komi kəv vlə
vuzədəməš Ltkin Štepan Jogorəs jona
oskəma carica (sar gətyr) da əəktəma tajə
knigajassə mədədnə komijas pəvsə—pəm-
dədnə, gudərtėnlə jurvezərsə komi uzaləš
jəzəšləš. Štepan Jogoras taeəm uzaləmsəš
seki oskələma vešig Roššijasa reakcijaənlə
juraləšəš Povedonoscev.

So kəzi „pešəma“ komi uzaləš jəz pon-
da Ltkin Štepan-Jogor! No gaskə tajə
stavəš? Avu. Štepan Jogor predajtis komi
uzaləš jəzəs una torjən. Istoriceskəj očər-
kənlə Štepan Jogor „dokazvajtə“, mė vət-
tekə vaz komi jəz mirnəja šetčəmaəš roč
feodaljaslə da Štepan Perimskəjlə.

Ltkin Štepan Jogor čəvtčis (ətkazitčis)
komijas pəvsənlə vələm mezdbəšan (osvobo-
ditelnəj) dvizennəš da zonnas tajə vop-
rosənlə vuzis roč velikoderzavnəj burzua-
znəj istorikjas lagerə.

Ltkin Štepan Jogor vešig pondis otri-
cajtnə faktjassə, mė komi jəz təkəšislə
sar vlaštkəd, feodaljaskəd, kulakjaskəd. So
kueəm reakcionnəj nujtə uši Štepan Jogor!

Stav gizədjasas Štepan Jogor zilə nē
dojdnə sarvlaštləš eksploatorjasəs. Vešig
komi folklor čukertigən Štepan-Jogor səv-
lalə stavəš, mėj munə sarjaslə, ožyrjaslə,
porjaslə panəd. Komi-roč slovarənlə kəvjas-
sə ovsəsnajtə religija vokšan da s. v.

A Illa Vaš „Komi gizəšjas“ knigaənlə zev
jona oskə Štepan Jogorəs. 15 listbok vl-
lən nimkodašə Štepan Jogorən da pomas
so kəčəz voə: kolə-pə sələ suvtədnə Sək-
təvkar sərə pamjatnik! So kəzi vždədlə Illa
Vaš komi burzuaznəj uəonəjəs.

Taeəm vždədləməš Illa Vašlə čajtčə
eəa. Ltkin Štepan Jogorəs Illa Vaš kaztlə,
kəzi „komi gizəd vžd əjəs“. Illa Vaš šer-
ti artmə, vətəkə Štepan Jogor medvoz lə-
šədilə medvozza komi gizədsə.

Illa Vašlən tajə suəməš nekueəm vok-
šan avu veškə, veškəda pozə vištavnə—
vlədčəm.

Štepan Jogorəš vozək zavoditilə giznə ko-
mi kəv vlənlə komi raznočines-nerodnik
Kuraton Ələkšəj Ivan (1839-1877-79 v. v.).
Kuraton munis panəd sar vlaštlə, munis
panəd samoderzavnəj—krepoštņiceskəj
strojəslə, eəe i kapitalizmə kəptəmlə. Sə
ponda mi i kaztləlam Kuratovəs, kəzi nar-
odnikəs. Sijə dorjilə komi gəl, uvtərtəm
kreštəninəs.

Kuraton medvozza „Komi kəv“ nima
kəvbursə gizə 1852 voənlə. Kuvtəzəš sijə as-
las dnevnikə gizas zev una kəvbur. Gizilə
aslasən ləšədəm alfavit da grammatika
šerți. 1865 voənlə Kurator gizə komi kəv-
jyləš „Vologodskije gubernskije vedomoš-
ti“ nima gazetənlə vžd statta ¹⁾.

Tajə petkədlə, mėj Kuraton zavoditilə
giznə xudozestvoa komi kəvburjas da
statťajas Ltkin Štepan Jogor dorəš voz-
zək.

¹⁾ Vizəd „Kuraton I. A. Gizəd čukər,“ 1932 vo.

Stepan Jogor assъs medъъd knigasъ
„Зырянский край при епископах Перм-
ских“ lezъ 1889 voъn, livъ 24 vo тьsti
Kuratov statta vъrъn! Me og kъsjъ sunъ
Kuratovъs — komi gizъd ьъd-ajъn, no me
sъmъn faktjas vььn da tajjasъn petkъd-
la ьъdъçmъsъ Iļa Vašlъs. Таъs mi adzam,
mъj komi burzuaznъj, nacionalisticeskъj
elementjas pondisъnъ vеsиг faktjassъ torkav-
nъ, ьъdъçъnъ, medъm dorjъnъ komi bur-
zuazijalъs interesjassъ.

Iļa Vaš „Komi gibъsjas“ knigaъn zilъ
sajъdnъ Kuratovlъs revolucionnъj poezi-
jasъ, Kuratov jьlъs zev skupa gizas, sъ-
mъn âtkъmъn biograficeskъj dannъjjas.
1932 voъs narodnik Kuratovlъn gizъdjas
ez vъn jъzъdama. Komi nacional-sovinist-
jas kolisъnъ sijъ rьr vъrъn, vuzъrainъn.

Iļa Vaš siz-zъ zev ñimkodъn gizъ „Ko-
mi gizъdjas“ knigaъn reaktionnъj komi
professor jьlъs, Žakov Palalъj Kalъ jьlъs
(1864-1926 v. v.), kodî nemъçъъs munis
panъd revolucionnъj dvizennъlъ da dorjis
sarvlastlъs da kapitalistjalъs interesjassъ.
Oktabrskъj revolucijalъ suvtis panъd da
rъsjis belъjjaskъd emigracijâ, kapitalisti-
ceskъj stranajasъ, seni i kulis. Žakov pro-
letariat diktaturalъn vrag, komi uzalъs jъ-
zъs burzuazijalъ predajtъs. A nacional-sovi-
nistjaslъ, siz-zъ i Iļa Vašlъ, Žakov — „ьъd
komi šalъm“.

Nacional-sovinizmkъd miritçamъs Komi
ovlastъn una jortъs, vеsиг kommunistja-
sъs, vajъdis seeâmtorjъs, mъj mijan sâ-
vetskъj peçatъn, sâvetskъj uçrezdenņajasyъn
pondisъnъ voșșan dorjъnъ kontrrevolucio-

nerjasъs, nuadnъ najъlъs idejajassъ! Bъrja
vojasъz taemъ antisъvetskъj petasjaslъ ez
vъn šetama çorъd bolševistskъj otror

Emigracijân belogvârdejeç Žakov kul-
lêm vъrъn vеsиг Komi Ovispolkom zalъn.
1926 voъn nacionalisticeskъj komi intelli-
gencija vъçъ traurnъj ьъd sovraņnъ, kъ-
tâni vъstupajtъnъ Žakovъs oskana kъvjasъn.

1929 voъn Iļa Vaš gizъ Žakov kulêm
vьlъ kontrrevolucionnъj kъvbur „ьъd komi
šalъmlъ“. Kod-nъ sijъ ьъd komi šalъmъs?
Dert-nin beloemigrant Žakov.

Iļa Vaš nuadъ burzuaznъj, nacionalis-
ticeskъj idejajas i aslas stav kъvburjasъn.

Iļa Vaš nuadis aslas kritikân da tvor-
çestvoъn vrednъj, antisъvetskъj uz. Iļa
Vašlъn knigajas paškъda razalisъn Komi
ovlastъn. Mijan mog — vesavъn skolajasъs,
bibliotekajasъs Iļa Vašlъs vrednъj kniga-
jassъ.

Kolъ pomъz erdъdnъ nacional-sovinizm-
sâ komi literatûraъs. Çorъda kuçkъnъ se-
eem jortjas kuza, kodjas dorjъnъ, livъ mi-
ritçanъ nacional-sovinizmkъd.

* * *

VKP(Б) Komi Ovkomlъn vъrja suemъs
eâktъ jošmъdnъ tъs çuzdъj, vrednъj vlijan-
ņajaskъd komi literatûraъn. Kolъ bolševik
nogъn kutçъsnъ nuadnъ komi literatûraъn
leninskъj principiaļnošt. Paškъdnъ bolše-
vistskъj askritika, erdъdnъ stav neļuçkijas-
sâ komi literatûraъs. Tъskašnъ literatu-
raъn leninskъj partijnošt vъsna, prole-
tarskъj internacionalizm vъsna!

ГҮҖЕВ АЛЕКШЕЈЕВ.

FOҖKLOR—JON ӘRUZJӘ KLASSJASTӘM SOCIALIŞTIҖESKӘJ OBŞEESTVO STRӘITӘMЫN

(Pisateljas konferencija vьln vištalәм)

Guļajev-Zajcev jort aslas dokladьn narоşnә suvtilis folklor vьlә. Меньm siz-zә okota vištalьstьnь kьmьnkә kьv folklor jьlьş, tijaп kьlturnәj stroitelstvoьn siјә roļ jьlьş da xudožestvoa liјteratura da folklor kostьn mәda-mәd vьlә vlijanne jьlьş.

Mьj loә folklorәп? Sәvetskәj etnografijaп tajaп nimnas gәgәrvоşә jәzlәп vištalana tvorčestvo; siјә—poetičeskәj vištavlana tvorčestvoьş, kodlәп sәvmәmьş da paşkalәmьş urcišә proizvodstvennәj otnoşenņasәп; folklorlәп vьdmәmьş liјčәma пe sәmьп kьv da mәvpalәm sәvmәmkәd, no i obšeestvennәj formacijajas poduv vьln obšeestvennәj otnoşenņajas vьdmәmkәd. Vezәр sәvmәmkәd әteә raznәj jәzjas kutisnь gizavnь as folklorisa proizvodennәjas. Tazi artmisnь: „Kalevala“, „Gajavata“, „Nibelungjas jьlьş şylankv“, „Edda“ da mukәd.

Gizәm xudožestvoa da vištavlana xudožestvoa liјteratura kostьn vek vәli çorьd jitaд. Najә vәlinь kьk çoj kodәş. Najә vermasnь i kolә naly mәda-mәdşьş çuzьtьşnь, mәda-mәdsә sodьtьnь, mәda-mәdsә mičmәdнь. Jәzә petәm vәrьп una avtorjaslәп gizәdjasьş pьrisnь jәz çukәrә se-әma, mьj avtorjaslәп nimjasьş voslaşiş, vunalis i aşnьş gizәdjasьş pondisnь artaşnь folklor proizvodennәjasәп. Tәәm vәli Сьgankov poet, kodl kizis komьп

kьmьп şylankv. Na revsьş: „He шей ты мне, матушка, красный сарафан“, „Во саду ли, в огороде“, i s. v. A Soјuz paşta kьmьп şьvşә Demjan Bednьjләп şylankvjasьş? Tijaп Komi ovlaştьп şylәnь Novdinsa Vittorlьş şylankvјassә, i siz-zә oz tәdнь mukәd dьrji, kodl najәş lәşәdis. Tazi, jortjas, pozә vlijajtнь folklor vьlә.

Takәd әәe kьvlәп gьlьş xudožnikjas пepәstә пekor ez vokә koļьnь, no vezәtәmәп pәlzujtcişnь siјәп. Veşkadam dum vьlә Puskinlьş „Руслан и Людмила“ Gјotelьş „Фауст“, Gogollьş „Вечера на хуторе близ Диканьки“ i s. v. I miјan kadьп kьvlәп soç xudožnik koļә vokә taja vьrtәm jukmәssә. Tәәmәş: Demjan Bedньj; miјan vojньv brigadalәп koļmәd jortньm—Artem Vesolьj; tәәm tijaп Novdinsa Vittor, Tima Ven, kodl gizis „Izkar“, „Kәrtajka“ da „Buran“, Lebedev da mukәd. Tәdam, mьjьzta zua-çenņә şetlisnь folklorlьş Engels da Lenin, siz-zә şetә Maksim Gorkij, kodl nastoj-çivәja leptә aşşьş gәlәş folklorlьş ozьrlun xudožnikjasәп tәdmalәm kuza. Şemjalyş istorijasә voştigәп Engels пeәtçьd пe sәmьп jonmәdis, no i pәvәrajtis aşşьş vьvodjassә vištalana jәz tvorčestvo vьlә ьstьşәmәп. Gorkij as stattaјasьп indә folklor vьlә, kьzi giznь kuzanlunәп ovla-dejtigәп zev ьzd cennoşt vьlә. „O старом и новом человеке“ stattaп Gorkij veşkьda suә:

— Folklor—so mьjən pozə tədmavnь jəzlyš siz sušana dusasə, mədnoğən-kə— una millonnəj massajaslyš klassəvəj samo-soznannəsə da ideologijəsə.

— Jəz dusakəd,—vištalə sija vozə,— kolə tədmašnь nє Turgenєv, nє Tolstoj li-və Dostojevskij šerti, a folklor vьln—sija šьlankvjaslən, mojdjaslən, pəsləvicajaslən, legendajaslən šələmys“...

A Lenin?

Mi tədam, Lenin velədlis Dallyš slo-varəsə, zєv jonə interesujtčьlis pəsləvicajəsən da suəmjasən, pyr lьddvlyš etnogra-fičeskəj proizvedennəjas. Ətčьd, vojvьv folkloristlyš, Ončukovlyš, mojdjassə lьd-dəm vəryn, sija suə Bonč-Brujevičlyš:

— Vot mьj vьlə kolə ruktyň mijan literatūra istorikjaslyš vьnimañnəsə. So-taj jəzьdlən zьvlyvьv tvorčestvoš, kodі se-əəm kolana mijan lunjasə jəzlyš pšixolo-gijəsə velədəm vьlə.

A kueəm-zə tijan lunjasə folklorlən značəñnəš, kor munə paškьda klassəvəj tьš da socialističeskəj stroitelstvo?

Folklor—mojd, šьlankvь, pəsləviča—loə socialističeskəj stroitelstvo munəm vьlə da ədjas vьlə əti jon vozdejtstvijtan tor-jən, kodі otsalə uzalьš massalьš revoluci-onnəj samosoznannəsə kьrədəmyň.

Dert, oz kov vunədny i sija, mьj fol-klor, kulakəs, kьz klassəs, paškьda vьrəda-na mijan kadьn, klassəvəj vrag kьn siz-zə jon əruzjə. I tašañ inmana suəm, kьv, častuska vermasň lonь socialističeskəj stroitelstvoš kutədən.

Komi oblaštuvsa pisateljasly tьš ku-əəm-zə praktičeskəj vьvodjas?

Vidlalam tajə vьvodjassə kьknan viz kuzaš: folklor vьlə pisateljas vlijannə viz kuza i pisateljas gizədjassə vьlə folk-lorlən aslas vlijannə viz kuza.

Vozza vlijannəš—talunja lun kezlə nəsta eea-na. Dert, Novdinsa Vittorlən šьlankvjaslyš da Lebedevlən vašnajaslyš pьrisnyň-in mašsa pižə i loiny jəz embu-rən; i tani zєv ьzьd zasluga ьzьd komi pisatel Novdinsa Vittorlən. Kolə čajtň, mьj nє səmyň komi literaturlən istorija-š, no i Səvet sojuzsa stav uzalьš jəzlyš literatūra istorijaš oz vunədny tajəs. No tajə eea-na. Komi oblašt vidčьšə stav pisateljaslyš vьl bordja kьvjas, kьz i socia-lizm geroičeskəj tečəšn otsəgəs.

Komi pisateljas tvorčestvo vьlə folklor-lən vlijannəš nəsta-na eea. Komi folklor vьlyň uzaligən me kazali, kueəm ьzьd ozyrlun as pijas sija vizə. A metaforaja-sьslən kueəm imitanlunьš da šerpasalə-mьš kueəm miča! Livə vizədəmyšlən suš-lunьš kueəm! Kueəm divə kutana još klassəvəj əruzjə. So sija, zьvly ozyrlunьš.

Mukədkəd eəe Komi oblaštuvsa piša-teljas tečəňš kultura. Kət med mьj, a kolə veləčьnyš gəgərvonь as jəz šьlankvjas kuza, sь mojdjas kuza, sь tvorčestvo kuza, kodі burəe petə „jəz šələmys“, kolə kuzny šornitň jəzkəd jəz kьvjən.

Səmyň seki-əd i pozas lonь jəzlyš gə-gərvooanaən. Səmyň seki komi pisateljas vermasň vlijajtň jəz tvorčestvo vьlə i sijən šetň partijalьš da rovočəj klassly čorьd, inmana əruzjə klassjastəm əvseest-vo stroitəm vьlə.

Komi jəzkost ustnəj tvorčestvo riņn vʒyd jukəp voštənyj popjas da dəkjas jyls mojdkvjas. Sijə mojdkvjasən šeravšə popjaslən gazlunb, ʒlədčəmb. Političeskəj jošlun šertibz da popjaslən panbd veškədəm klassəvəj nənavišt šertibz sijə mojdkvjaslən zlobodnevnoštis i ənija kadə-na zev još. As jošlunnas da agitaciənnəj vʒynas tajə aņtipopovskəj mojdkvjasəb jona vʒylneš da najə vištələn komi uzəlyš jəzlyš pop-dək vʒlə vizədəmsə. Sijən mi-i „Komi epos“ jukəd voštəm aņtipopovskəj mojdkvjasən.

Vožə vʒlə mi pər kutam šetn komi folkloribz medbur ovrazecjassə (mojdkvjas, vʒlinajas, pəsləvičajas, pədkkvjas, častuskajas da jəzkost šlənkvjas).

Mi koram „Udarnik“ zurnal lʒddšjasəs čukərtib aslanb šiktjasəb taeəm šama materjalsə da ʒstavnb „Udarnik“ zurnal redakcijə.

„Udarnik“ zurnal redakcija

KATERINA DA POP-ĐAK

Olisnb-vʒlisnb kreštənin gozja. Muzik-sə suisnb Ivanən, a vabəsə Katerinaən. Ətčbd Katerinalən vois ni mlun. Sijə zev mičaa paštašis da petis vičkoə. Adzis sijəs pop daj šlən vezəb petis. Adzis dəkən daj šlən vezəb petis. Adzis salomeik daj šlən eə vezəb petis.

Sluzba estəm vəryn pop, šlapatəg vʒd-sən, kotərtis Katerina vərša da sərniitis:

— Mekəd-pə talun uzam da me tenbd vetymn sajt šeta.

Sə vəryn dəkən kuz juršinas kotərtis da vərə-zə sərniitis:

— Katerina, mekəd-pə uzam da kvzit sajt šeta.

Sə vəryn salomeik kotərtis da Katerinā nāl sərniitis:

— Mekəd-pə uzam da me tenbd das-vit sajt šeta.

Katerina stavnsb kəšjəsis.

Vois vojsəg gəgər. Ivan munis meļni-čəə. Kilčəbn kvlə pop mədīs golədčənb. Sijə pərš-pər-zə šetis Katerinālb vetymn sajt daj suə:

— Vaj-pə regbdzəka-ņin vodam...

A Katerina i suə:

— Estəm-na-pə. Pervoј-pə saməvar puktam, eaj juštəm da vəlīšti.

Puktis Katerina saməvar, a kodkə kilčəə gol-gol vartis:

— Voštə-pə, Katerina!

Pop sarapanən paštašis da izki dor-pukšis da iznb mədīs. Pərīs dəkən. Sijə

məntis Katerinālb kvzit sajt daj suə:

— Vaj-pə regbdzəka-ņin vodəstlam...

— Čaj juštəm da pərš-pər vodam,— suə Katerina.

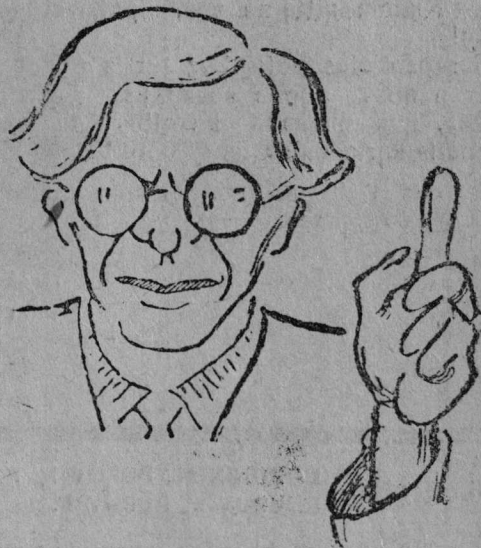
Pukšisnb pərzan šajə, a ki čəə vərə kodkə gol-gol vartis.

DRUZESKƏJ SARZ.

V. V. Poļakov

(Pisateljas konferencija vʒlən)

GLEBALEKŠEJEV.

O, folklorbd — sijə, iortjas, pədas-təm guran, kəš pozə məj gaz gumlaənb!

— Voštʹ-pə, Katerina.

Đakən zəvʹsis skapə. Pʹris salomeik. Sijə ŗetis Katerinalʹ dasvit sajt daj suə:

— Vaj-pə regʹdʹzyk-nin vodʹstlam.

— Čas-pə čajtʹorə jʹvʹstam da vəlʹsti.

Mədʹisnʹ čaj junʹ, a kilčəə kodkə vara gol-gol vartʹis.

Salomeik zəvʹsis pəlat podləsə. Vələm-kə Ivan loktə mełničəvʹš. Pʹris Ivan kerkaə da mədʹis pərtčəvʹnʹ. Salomeik kujlis-kujlis da gʹzjʹstis voksa. Paččər dorʹn vəlʹi pukalə kan. Sijə čajtʹis, mʹj pəlatʹn sʹr gʹzədčə da kʹz-taj uškədčas salomeik ki vʹlə još gʹzjasnas. Salomeik ravəstʹis. Sek Ivan tuvjʹš voštʹis piseal daj suə:

— Kueəm kutta-pə kavsašəma pəlat podləsas!

Salomeik mʹtčəvʹsis:

— En-pə vara ʹlj, tajə-pə me tanʹ!

Boštʹis Ivan salomeikəs sosaədʹš, giri garʹən lezis pəlatʹš, ŗulʹis ŗir vəčkaə, sešša ŗulʹis gən mesək pʹekəsə da jərtʹis karta vʹlə da gəgərvok ignalis. Ačəvʹs pʹris vər kerkaə.

Kač pukalis, pukalis, kʹlis sarapan vərzəm da uškədčʹis sarapan vʹlə, a sen pop sulalis. Pop-taj kʹz gorədʹis. Ivan vara voštʹis piseal da mədʹis metitčəvʹnʹ sarapanlač.

— Kueəm kutta-nə sen, pet, koləkə, burən!

Sarapan ulʹš petʹis kuz jurʹsia pop.

Ivan voštʹis popəs sosaədʹš, ŗulʹis ŗir vəčkaə, gən mesəkə busnʹitʹlis da vara tomnalis karta vʹlas.

Đakən sulalis, sulalis skap pʹekəsəvʹnʹ daj kʹzəvʹtʹšʹsis. Ivan voštʹis piseal da suis:

— Kueəm kutta-pə pʹrəma menam skapə? On-kə-pə pet, pʹrəvʹš-pʹr-zə pisealʹš ʹlja!

Kʹskʹis skapʹš đakənəs sosaədʹš, ŗulʹis ŗir vəčkaə da gən piə busnʹitʹlis, a sešša vara jərtʹis karta vʹlə da tomnalis. Sešša jašli rozəd čəvtʹis najəvʹ izas kolta da suis:

— Na-pə zəritə, kuz jurʹsiajas!

Mədlun Ivan da Katerina pukʹsisnʹ əvədajtnʹ, a na ordə pʹrəvʹnʹ popadda, đakəniča da salomeiča da jualəvʹnʹ:

— Enə-pə mijanʹšvʹnʹm muzikjasnʹməs adzʹlə?

— Adzʹvʹnʹ-pə eg adzʹlə, no loktə-pə kolə-kə pukšə da əvədajtamə.

Pukʹsasnʹ popadda, đakəniča da salomeiča pʹzan saja, sešša i suəvʹnʹ:

— Čəskʹd ʹlə-zə-nin, Ivan, tenad məsjasʹd. Vaj-pə vuzav mijanʹvʹ.

— Vuzala,—suə Ivan,—popaddalʹ Čer-pukəs, đakəničalʹ ŗerədəs, a salomeičalʹ Vizukəs. Vajə,—suas,—kujimšo čəlkəvəjan najʹš.

Boštʹis Ivan əkməššo sajt da voštʹis karta əzəssə. A setʹš petʹisnʹ beskod šədəš da gənaəš pop, đakən da salomeik.

— Vot,—suas,—tijan verdʹsjasʹd. Nuə-də regʹdʹzyk gortanʹd.

Ənəz kənkə oləvʹnʹ-vʹləvʹnʹ ŗirəš pop, đakən da salomeik da Ivanəs kazʹvʹləvʹnʹ.

Ивл. № 15

Redkollegija:

DORONIN M., POPOV N. P., OBOTUROV, I.
IZJUROV I., POPOV F.

Otv. redaktor M. DORONIN
Otv. šekretar F. SADRIN.

VOAN 5-əd № „UDARNİK“ ZURNALYN
LOƏ PEÇATAJTƏMA:

Vištjas.

„BAJKƏVƏJ SAL“ — Izjur Ivanlən.

„VƏRSA POJEZD“ — Peđ Genlən.

„URƏD“ — I. Vokanlən.

„ŞBLANKbVJAS“ — Jogor Kələgovlən.

Statıajjas:

KOMI DRAMATURGIJA JbLbŞ — Komi
pisatəljas oblaštuvsa 1-jja konferen-
cija vblən Izjurovlən doklad.

KRITIKA JbLbŞ dokjad kuzta pisatəl-
jas konferencijalən rezolucija.

„b3bD JUBILAR“ — Viljam Sekspir jblbŞ
docent Ernstlən statıa.

„KbPTƏ SƏVETSKƏJ DRAMATURGIJA“
statıa Ernstlən zə.

„KOMI EPOS“ — pəsləviçajjas da pogovor-
kajas.

„LITKRUZOKJASLb METOD RAZRABOT-
KAJAS (kək tema).

19803

Torja nomerlæn donys 1 sajt.

НЗК Коми
1-1а

SUZƏDƏJ — LƏDƏDƏJ

XUDOZESTVOA SƏVETSKƏJ LİTERATURA KOMI ZURNAL „UDARNİK“

LEZƏNƏ VKP(B) OK-læn KULTURA da LENİNİZM PROPAGANDA OTDEL da KOMI SƏVETSKƏJ PISATELJAS SOJUZLƏN PRAVLƏNNƏ.
PETƏ BƏD TƏLƏSƏN ƏTÇƏD.

„UDARNİK“ zurnal petkədlə Komi muyn. Vojnyv krajn da SSSR-yn socializm strəitəm, tədmədə səvetskəj roç da komi xudozestvoa literaturəən, tşkasə klassəvəj vragjaskəd da najə agentjaskəd partiya generalnəj tujviz vəsna, nuədə kos partiya nacionalnəj politikaş kezənjaskəd, velikoderzavnəj sovinizmkəd da mestəvəysa nacionalizmkəd.

„UDARNİK“ velədə da bədtə tom vyl gizəşjasəs. „UDARNİK“-yn peçatajtçənə vıştjas, kəvbürjas, oçerkjas komi səvetskəj pisatəljaslən.

Bəd udarniklė, vərəzəşlė, kolxozniklė kolə suzədnə „UDARNİK“ dağ giznə setçə aslənəş, kəzi najə tşkasənə socializm strəitəm vəsna.

SUZƏDAN DON:

- 3 tələş kezlə — 1 sajt 50 ur
- 6 „ „ — 3 sajt
- 12 „ „ — 6 sajt

Torja nomerlæn donys 50 ur.

SUZƏDNƏ POZƏ BƏD POSTƏVƏJ OTDƏLƏNNƏBŞ.